

INOVIRANI ELABORAT II

**PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA PROJEKAT
„POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA
PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000
KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O.
DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O.
PODGORICA**

Podgorica, septembar 2020.godine

INOVIRANI ELABORAT II

**PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA PROJEKAT
„POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA
PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000
KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O.
DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O.
PODGORICA**

Direktor:

mr Olivera Miljanić, dipl.ing.

Olivera Miljanić

Podgorica, septembar 2020.godine

NAZIV: INOVIRANI ELABORAT II PROCJENE
UTICAJA NA ŽIVOTNU
SREDINU ZA PROJEKAT
„POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME
FUNKCIONIŠE FARMA ZA PROIZVODNJU
KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20
000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM
PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA
GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA
PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA

NOSILAC POSLA: EKO –CENTAR d.o.o. Nikšić- Preduzeće za
inženjering i upravljanje životnom sredinom

OBRADIVAČI: Prof.dr Vladimir Pajković, dipl.ing.mašinstva

Igor Sarić, dipl.ing.tehnologije

Srđa Dragašević, dipl.ing tehnologije

mr Olivera Miljanić, dipl.ing.zaštite bilja

S A D R Ž A J :

1.0. Opšte informacije o nosiocu projekta	str. 11
1.1. Podaci o nosiocu projekta.....	str. 11
1.2. Glavni podaci o projektu.....	str. 11
1.3. Podaci o organizaciji i licima koja su učestvovala u izradi elaborata...	str. 12
2.0. Opis lokacije.....	str. 24
2.1. Kopija plana katastarskih parcela na kojima se planira izvođenje projekta, sa ucrtanim rasporedom objekata za koje se sprovodi postupak procjene uticaja.....	str. 30
2.2. Podaci o potrebnoj površini zemljišta u m ² , za vrijeme izgradnje kao i o površini koja će biti obuhvaćena kada projekat bude stavljen u funkciju.....	str. 33
2.3. Prikaz pedoloških, geomorfoloških, geoloških i hidrogeoloških i seizmoloških karakteristika terena.....	str. 34
2.4. Podaci o izvoru vodosnabdijevanja (udaljenost, kapacitet, ugroženost, zone sanitarne zaštite) i osnovnim hidrološkim karakteristika.....	str. 37
2.5. Prikaz klimatskih karakteristika, sa odgovarajućim meteorološkim pokazateljima.....	str. 38
2.6. Podaci o relativnoj zastupljenosti, dostupnosti i regenerativnom kapacitetu prirodnih resursa.....	str. 39
2.7. Prikaz apsorpcionog kapaciteta prirodne sredine,	str. 41
2.8. Opis flore i faune, zaštićenih prirodnih dobara, rijetkih i ugroženih divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa.....	str. 42
2.9. Pregled osnovnih karakteristika pejzaža.....	str. 43
2.10. Pregled zaštićenih objekata i dobara kulturno-istorijske baštine.....	str. 43
2.11. Podaci o naseljenosti, koncentraciji stanovništva i demografskim karakteristikama u odnosu na planirani projekat.....	str. 43
2.12. Podaci o postojećim privrednim i stambenim objektima, kao i o objektima infrastrukture.....	str. 44

3.0. Opis projekta	str. 45
3.1. Opis fizičkih karakteristika cijelog projekta, neophodni radovi uklanjanja i uslovi korišćenja zemljišta u fazi izgradnje i fazi funkcionisanja projekta,.....	str. 45
3.2. Opis prethodnih/pripremnih radova za izvođenje projekta	str. 46
3.3. Detaljan opis projekta.....	str. 46
3.4. Prikaz vrste i količine potrebne energije i energenata, vode, sirovina i drugog potrošnog materijala koji se koristi za potrebe tehnološkog procesa sa posebnim osvrtom na količine i karakteristike opasnih materija.....	str. 59
3.5. Prikaz vrste i količine ispuštenih gasova, otpadne vode i drugih čvrstih, tečnih i gasovitih otpadnih materija, po tehnološkim cjelinama, uključujući: - emisije u vazduh; - ispuštanje u vodotoke; - odlaganje na zemljište; - buku, vibracije, toplotu; - zračenja (jonizujuća i nejonizujuća.....	str. 61
3.6. Prikaz tehnologije tretiranja (prerada, reciklaža, odlaganje i sl.) svih vrsta otpadnih materija.....	str. 64
4.0. Izveštaj o postojećem stanju segmenata životne sredine.....	str. 65
5.0. Opis razmatranih alternativa.....	str. 71
5.1. Lokacija.....	str. 71
5.2. Uticaji na segmente životne sredine i zdravlje ljudi.....	str. 71
5.3. Proizvodni proces ili tehnologija.....	str. 71
5.4. Metod rada u toku izvođenja i funkcionisanja projekta.....	str. 71
5.5. Planovi lokacija i nacrti projekta.....	str. 71
5.6. Vrsta i izbor materijala za izvođenje projekta.....	str. 71
5.7. Vremenski raspored za izvođenje i prestanak funkcionisanja projekta.....	str. 71
5.8. Datum početka i završetka izvođenja.....	str. 72
5.9. Veličina lokacije ili objekta.....	str. 72
5.10. Obim proizvodnje.....	str. 72
5.11. Kontrola zagađenja.....	str. 72
5.12. Uređenje odlaganja otpada uključujući reciklažu, ponovno korišćenje i konačno odlaganje.....	str. 72

5.13. Uređenje pristupa projektu i saobraćajnim uslovima.....	str. 73
5.14. Odgovornost i procedura za upravljanje životnom sredinom.....	str. 73
5.15. Obuka.....	str. 73
5.16. Monitoring.....	str.73
5.17. Planovi za vanredne prilike.....	str. 73
6.0. Opis segmenata životne sredine.....	str. 74
6.1. Stanovništvo (naseljenost i koncentracija).....	str. 74
6.2. Zdravlje ljudi.....	str.75
6.3. Biodiverzitet (flora i fauna), podaci o rijetkim i zaštićenim vrstama...	str.75
6.4. Zemljište (zauzimanje/korišćenje zemljišta,kvalitet zemljišta, geološke i geomorfološke karakteristike).....	str.77
6.5.Tlo (organske materije, zbijenost, zatvaranje tla).....	str.77
6.6. Voda (hidromorfološke promjene, količina i kvalitet vodnih resursa sa posebnim osvrtom na ispuste otpadnih voda).....	str.77
6.7.Vazduh (kvalitet vazduha)	str.77
6.8.Klima(emisija gasova sa efektom staklene bašte,uticajima bitnim za adaptaciju).....	str.78
6.9. Materijalna dobra i postojeći objekti.....	str.78
6.10.Kulturno nasleđe- nepokretna kulturna dobra, uključujući arhitektonske i arheološke aspekte.....	str.78
6.11.Predio i topografiju.....	str.78
6.12. Izgrađenost prostora lokacije i njenu okolinu.....	str. 79
7.0. Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu.....	str 80
7.1. Kvalitet vazduha.....	str. 80
7.2. Kvalitet voda.....	str.81
7.3. Zemljište.....	str.81
7.4. Lokalno stanovništvo.....	str.83

7.5. Ekosistem i geologija	str.83
7.6. Namjena i korišćenje površina.....	str.81
7.7. Komunalna infrastruktura.....	str.84
7.8. Zaštićena prirodna i kulturna dobra i njihova okolina karakteristike pejzaža.....	str.84
8.0. Opis mjera za sprječavanje, smanjenje ili otklanjanje štetnih uticaja.....	str.86
8.1. Mjere predviđene zakonom i drugim propisima, normativima i standardima i rokove za njihovo sprovođenje.....	str.86
8.2. Mjere koje će se preduzeti u slučaju udesa (akcidenta).....	str.87
8.3. Planovi i tehnička rješenja zaštite životne sredine (reciklaža, tretman i dispozicija otpadnih materija, rekultivacija, sanacija i drugo).....	str.89
8.4. Druge mjere koje mogu uticati na sprječavanje ili smanjenje štetnih uticaja na životnu.....	str.96
9.0. Program praćenja uticaja na životnu sredinu.....	str.98
9.1. Prikaz stanja životne sredine prije puštanja projekta u rad ili započinjanja aktivnosti na lokacijama na kojima se očekuje uticaj na životnu sredinu.....	str. 98
9.2. Parametri na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu.....	str. 98
9.3. Mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara.....	str. 99
9.4. Sadržaj i dinamika dostavljanja izvještaja o izvršenim mjerenjima.....	str.99
9.5. Obaveza obavještanja javnosti o rezultatima izvršenog mjerenja.....	str.99
10.0. Netehnički rezime informacija.....	str.100
11.0. Podaci o mogućim poteškoćama na koje je naišao nosilac projekta u prikupljanju podataka dokumentacije.....	str.104

12. Rrztati sprovedenih postupaka.....	str.105
13. Dodatne informacije.....	str.106
14. Izvori podataka.....	str.107

Na osnovu Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list RCG, br. 75/18) donosim

RJEŠENJE

O formiranju multidisciplinarnog tima za izradu ELABORATA PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA PROJEKAT „POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA

Prof.dr.Vladimir Pajković, dipl.ing.mašinstva

Igor Sarić, dipl.ing.tehnologije

Srđa Dragašević, dipl.ing.tehnologije

mr Olivera Miljanić, dipl.ing.zaštite bilja

Multidisciplinarni tim se prilikom izrade Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu mora pridržavati Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl.list Crne Gore 75/18), i drugih zakonskih i podzakonskih propisa koji regulišu ovu oblast.

Članovi Multidisciplinarnog tima ispunjavaju uslove propisane Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl. list RCG, br.75/18).

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG“, br. 75/18), prema članu 19. izradom elaborata koordinira mr Olivera Miljanić, dipl.ing.

Direktor,

mr Olivera Miljanić, dipl.ing.

Olivera Miljanić

PROJEKTNI ZADATAK

Rješenjem Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj, GLAVNOG GRADA-PODGORICA, broj UPI 08 - 331/20-81 od 13.03.2020. godine, utvrđuje se da je za projekat „POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, **potrebna izrada elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu.**

Rješenjem se nalaže nosiocu projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICE, da izradi ELABORAT PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA PROJEKAT „POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“.

U cilju sprovođenja procedure kod Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj, GLAVNOG GRADA-PODGORICA i kompletiranja dokumentacije, neophodno je uraditi Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu. Elaborat mora biti urađen u skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl.list Crne Gore 75/18), Pravilnikom o bližoj sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu (Sl.list RCG broj 19/19) i drugim zakonskim i podzakonskim propisima koji regulišu ovu oblast.

INVESTITOR

„ ČZ “ D.O.O. PODGORICE

ŽELJKA ČELEBIĆ, izvršni direktor

1. OPŠTE INFORMACIJE

1.1 Podaci o nosiocu projekta

NOSILAC PROJEKTA: „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA

REGISTARSKI BROJ: 5-0569901/003

PIB: 02780186

ŠIFRA DJELATNOSTI: 4633 TRGOVINA NA VELIKO MLJEČNIM PROIZVODIMA. JAJIMA, JESTIVIM ULJIMA I MASTIMA

ADRESA: DONJA GORICA BB,PODGORICA

ODGOVORNO LICE: ŽELJKA ČELEBIĆ, izvršni direktor

KONTAKT OSOBA: ŽELJKA ČELEBIĆ

BROJ TELEFONA: 069 525 215

E-MAIL: zeljka.popovic@gmail.com

1.2 Glavni podaci o projektu

NAZIV PROJEKTA: POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA

LOKACIJA: KATASTARSKE PARCELE BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA

ADRESA: BUBICE BB, PODGORICA

1.3. Podaci o organizaciji i licima koja su učestvovala u izradi elaborata

Republika Crna Gora

POTVRDA O REGISTRACIJI DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Registarski broj 5 - 0477931 / 001

Centralni registar Privrednog suda u Podgorici ovim potvrđuje da je

**"EKO-CENTAR" DRUŠTVO ZA INŽENJERING I UPRAVLJANJE
ŽIVOTNOM SREDINOM D.O.O. - NIKŠIĆ**

registrovan-a dana 23.06.2008 u 11:00 sati, u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima (Sl. list RCG br.6/02), kao DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU

Izdato u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici, dan: 05.08.2008

CRPS
CENTRALNI REGISTAR
Privrednog suda u Podgorici

Podaci o registraciji društva

Registarski broj: **5 - 0477931 / 001**

Datum registracije: **23.06.2008** Datum isteka registracije: **23.06.2009**
Sjedište uprave društva: **VUKA KARADKŽIĆA BB NIKŠIĆ**
Adresa za prijem službene pošte: **VUKA KARADKŽIĆA BB NIKŠIĆ**
Šifra djelatnosti: **74203 Inženjering**
Datum donošenja osnivačkog akta **20.06.2008**
Datum donošenja Statuta: **20.06.2008**

Lica u društvu:

<i>Svojstvo:</i> Osnivač <i>Ovlašćenje:</i> <i>do visine osnivačkog uloga</i> Ime i prezime: OLIVERA MILJANIĆ Adresa: MILA KILIBARDE BR. 7 NIKŠIĆ Matični broj ili br. pasoša: 3010966268006
<i>Svojstvo:</i> Izvršni direktor Ime i prezime: OLIVERA MILJANIĆ Adresa: MILA KILIBARDE BR. 7 NIKŠIĆ Matični broj ili br. pasoša: 3010966268006
<i>Svojstvo:</i> Ovlašćeni zastupnik <i>Ovlašćenje:</i> <i>pojedinačno</i> Ime i prezime: OLIVERA MILJANIĆ Adresa: MILA KILIBARDE BR. 7 NIKŠIĆ Matični broj ili br. pasoša: 3010966268006

REGISTRATOR
Dejan Terzić
DEJAN TERZIĆ

PRAVNA POUKA: Ovaj akt je konačan. Protiv istog može se pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom RCG, u roku od 30 dana od dana prijema potvrde.

**IZVOD IZ CENTRALNOG REGISTRA PRIVREDNIH
SUBJEKATA PORESKE UPRAVE**

Registarski broj 5 - 0477931 / 004
PIB: 02720434

Datum registracije: 23.06.2008.
Datum promjene podataka: 13.12.2011.

**"EKO-CENTAR" DRUŠTVO ZA INŽENJERING I UPRAVLJANJE ŽIVOTNOM
SREDINOM D.O.O. - NIKŠIĆ**

Broj važeće registracije: /004

Skraćeni naziv: "EKO-CENTAR"
Telefon:
eMail:
Datum zaključivanja ugovora: 20.06.2008.
Datum donošenja Statuta: 20.06.2008. Datum promjene Statuta: 07.12.2011.
Adresa glavnog mjesta poslovanja:
Adresa za prijem službene pošte: VUKA KARADKŽIĆA BB NIKŠIĆ
Adresa sjedišta: VUKA KARADKŽIĆA BB NIKŠIĆ
Pretežna djelatnost: 7112 Inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje
Ovajanje spoljno-trgovinskog poslovanja: NIJE UNEŠENO
Oblik svojine:
Porijeklo kapitala:
Upisani kapital: 0,00Euro (Novčani Euro, nenovčani Euro)

OSNIVAČI:

OLIVERA MILJANIĆ 3010966268006 CRNA GORA

Uloga: Osnivač

Udio: 100% Adresa: MILA KILIBARDE BR. 7 NIKŠIĆ CRNA GORA

LICA U DRUŠTVU:

OLIVERA MILJANIĆ 3010966268006

Adresa: MILA KILIBARDE BR. 7 NIKŠIĆ CRNA GORA

Uloga: Izvršni direktor

Ovlašćenja u prometu: ()

Ovlašćen da djeluje: Nepoznata odgovornost ()

OLIVERA MILJANIĆ 3010966268006

Adresa: MILA KILIBARDE BR. 7 NIKŠIĆ CRNA GORA

Uloga: Ovlašćeni zastupnik

Ovlašćenja u prometu: ()

Ovlašćen da djeluje: POJEDINAČNO ()

Izdato: 16.05.2018 godine u 11:47h

NAČELNICA

Dužanka Vujisić
Dužanka Vujisić

UNIVERZITET CRNE GORE
MAŠINSKI FAKULTET PODGORICA
Broj: 1545
Podgorica, 27.12.2005.godine

Na molbu MR VLADIMIRA R. PAJKOVIĆA
Mašinski fakultet u Podgorici, na osnovu podataka
sa kojima raspolaže, izdaje

U V J E R E N J E

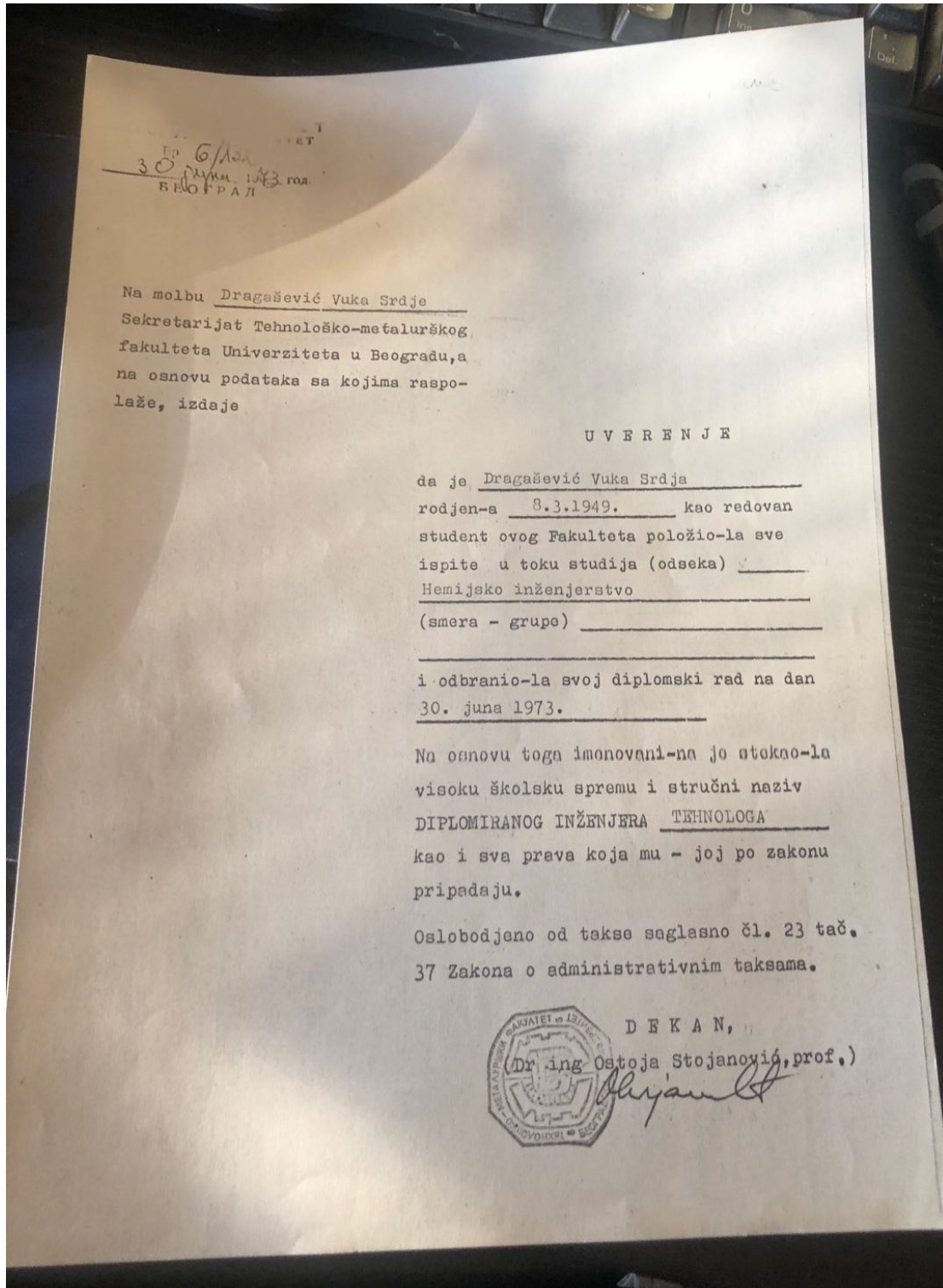
Da je MR VLADIMIR R. PAJKOVIĆ
Rodjen-a 24.12.1961 u mjestu Priboju
Odbranio svoju doktorsku disertaciju "Istraživanje
strujnih procesa u usisnom kanalu/ventilu motora"
na dan 26.12.2005.godine.

Na osnovu toga imenovani je stekao akademski
naziv

DOKTORA TEHNIČKIH NAUKA.

Doc. dr Sreten Savičević

ODP: BAMB: 540-783-27; HR: 620-351105-10; CRK: 016-3030-40
PIB: 63289708; PDV: 32271-00000-1

Raspisna Buzina 33, 41000 Pula, Crna Gora
tel/fax: (+382) 99 847 880, 847 883

Predmet : Potvrda

Srđa Dragašević kao tehnolog ima radni staž 35 godina , a u našoj firmi je zaposlen od 12.02.2007 godine.

Potvrda se izdaje radi izrade Elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Izvišni direktor
Angelina Vuković

EKO-CENTAR D.O.O. Preduzeće za inženjering i upravljanje životnom sredinom

Broj: 02/19
Datum: 12.09.2019.

P o t v r d a

Predmet: Potvrda o učešću u izradi tehničke dokumentacije

Ovim dokumentom potvrđujemo, na osnovu uvida u našu arhivu, da je Srđa Dragašević, diplomirani inženjer tehnologije iz Herceg Novog, angažovan na poslovima izrade Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, kao spoljni saradnik u ovom preduzeću od 1.jula 2008. godine.

Potvrda služi u svrhu dokaza o stručnim referencama, pa se ne može koristiti u druge svrhe.

Direktor,

Olivera Miljanić
Olivera Miljanić, dipl.ing.

ELABORAT O PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

СРБИЈА И ЦРНА ГОРА
РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ПОЉОПРИВРЕДНИ ФАКУЛТЕТ У ЗЕМУНУ
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ДИПЛОМА

О СТЕЧЕНОМ ВИСОКОМ ОБРАЗОВАЊУ

САРИЋ (МОМЧИЛО) ИГОР

рођен 4. маја 1973. године у Никшићу, општина Никшић, Република Црна Гора, уписан школске 1991/92. године, а дана 4. марта 2005. године завршио је студије на Пољопривредном факултету, на Одсеку за прехрамбену технологију, група Технологија биљних производа, са општим успехом 6,86 (шест осамдесет шест) у току студија и оценом 9 (девет) на дипломском испиту.

На основу тога издаје му се ова диплома о стеченом високом образовању и стручном називу ДИПЛОМИРАНИ ИНЖЕЊЕР ПРЕХРАМБЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ биљних производа.

Редни број из евиденције о издатим дипломама 4962.

У Београду, 10. марта 2005. године.

ДЕКАН

Небојша Ралевић
Проф. др Небојша Ралевић

РЕКТОР

Дејан Поповић
Проф. др Дејан Поповић

Mesna industrija "GORANOVIĆ" d.o.o.
Braj. 1197019
Nikšić, 07.10.2014. god.

Tel: + 382 (0) 77/ 400 - 000, Fax : 077/ 400 - 003
Poštanski fah 48, Straševina bb, 81400 Nikšić
e - mail: info@tmigoranovic.com
website: www.migoranovic.com

Žiro račun: 555-1818-27 Hypo alpe adria banka

PDV: 40/31 – 00498 – 0 PIB: 02109301

Nikšić, 07.10.2014. godine

Potvrda,

Igor Sarić zaposlen je u IM "Goranović" doo na random mestu Tehnolog od 01.12.2009. godine

Ova potvrda služi za učestvovanje u projektima zaštite životne sredine.

S poštovanjem,

Slavica Sarić, Zamenik izvršnog direktora

EKO-CENTAR D.O.O. Preduzeće za inženjering i upravljanje životnom sredinom

Broj: 04/17
Datum: 11.01.2017.

P o t v r d a

Predmet: Potvrda o učešću u izradi tehničke dokumentacije

Ovim dokumentom potvrđujemo, na osnovu uvida u našu arhivu, da je Igor Sarić, diplomirani inženjer prehrambene tehnologije iz Nikšića, angažovan na poslovima izrade Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu, kao spoljni saradnik u ovom preduzeću od 15. januara 2011. godine.

Potvrda služi u svrhu dokaza o stručnim referencama, pa se ne može koristiti u druge svrhe.

Direktor,

Olivera Miljanic
Olivera Miljanic, dipl. ing.

ELABORAT O PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

UNIVERZITET CRNE GORE
Prirodno-matematički fakultet
BEOGRAD
BEOGRAD, 27.03.2014. god.

UNIVERZITET CRNE GORE
PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET
Broj dosijea: **22 / 07**

Na osnovu člana 165 stava 1 Zakona o opštem upravnom postupku ("Službeni list RCG", broj 60/03), člana 118 stava 2 Zakona o visokom obrazovanju ("Službeni list RCG", broj 60/03) i službene evidencije, a po zahtjevu studenta Miljanić (Šćepan) Olivera, izdaje se

UVJERENJE

O ZAVRŠENIM POSTDIPLOMSKIM MAGISTARSKIM AKADEMSKIM STUDIJAMA

Miljanić (Šćepan) Olivera, rođena **30.10.1966.** godine u mjestu **Nikšić**, opština **Nikšić**, **Crna Gora**, upisana je studijske **2007/2008** godine na **PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET** - Podgorica studijski program **EKOLOGIJA I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE**, u trajanju od **1 (jedne)** godine, obima **60** ECTS kredita. Studije je završila **26.03.2014.** godine, sa srednjom ocjenom **"A" (9.87)** i time stekla

STEPEN MAGISTRA (MSc)

EKOLOGIJA I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Uvjerenje služi privremeno do izdavanja diplome.

Broj: 54
Podgorica, 27.03.2014. godine

DEKAN,
Prof.dr. Zana Kovičević Vukičević

2.0. OPIS LOKACIJE

Predmetna lokacija, se nalazi na katastarskoj parceli broj 2596/2 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 5618- izvod, ukupne površine 1011,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1.

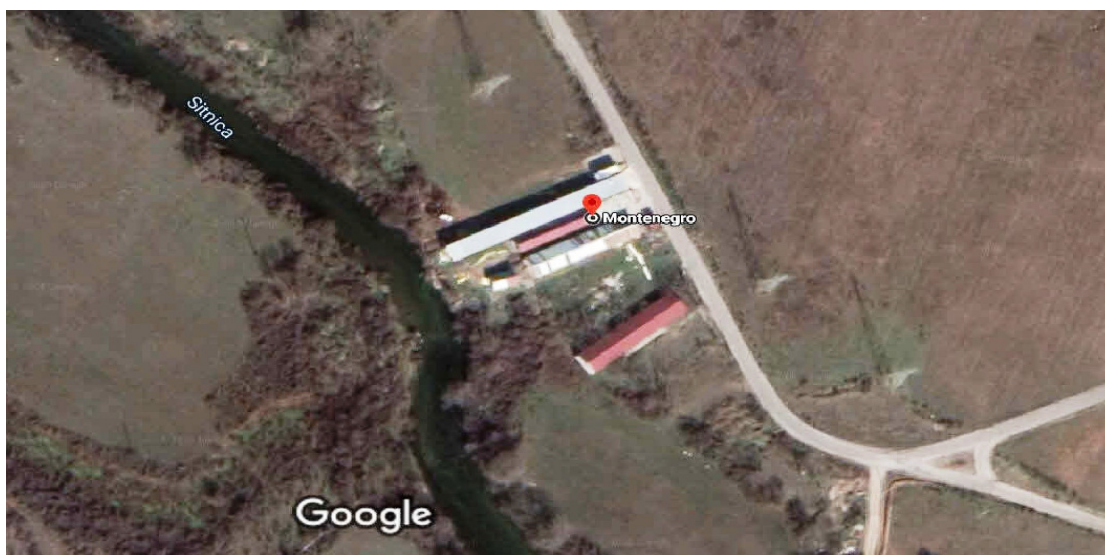
Predmetna lokacija, se nalazi i na katastarskoj parceli broj 2596/4 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 6441- izvod, ukupne površine 1000,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1.

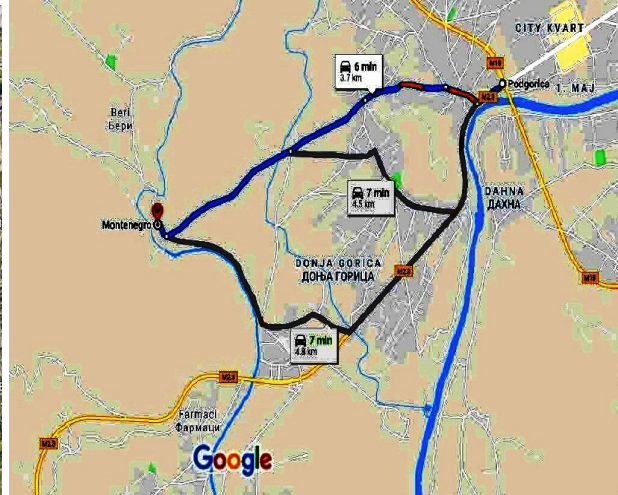
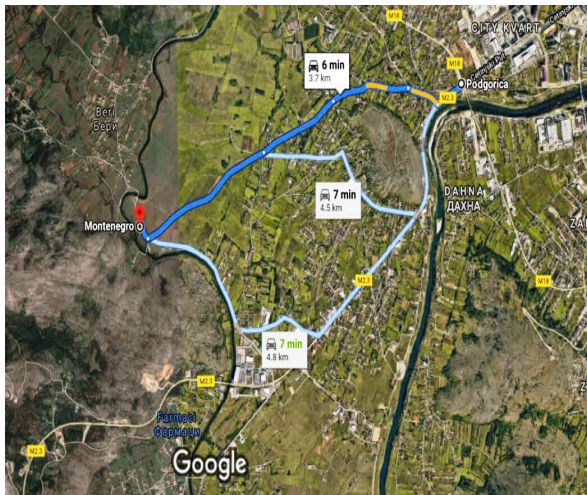
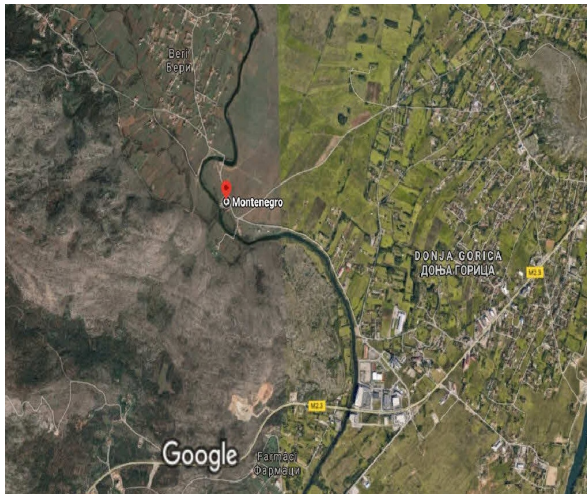
Katastarske parcele broj 2596/2 i 2596/2 K.O. DONJA GORICA nalaze se u prigradskom naselju Donja Gorica. Ovo naselje karakteriše pojačana dinamika izgradnje kako privrednih, tako i stambenih objekata. Do istih se dolazi desnim skretanjem kod prodajnog objekta „Vencor“, pa potom lokalnim putem do predmetnog zemljišta koje je sa desne strane asfaltnog puta uz direktnu konekciju s istim. Predmetna lokacije ostvaruje direktan kontakt sa prilaznim putem. Okolinu čine porodične stambene zgrade i ostala zemljišta. Prilazni asfaltni put je bez pješačkih trotoara.

Najbliže porodične kuće udaljene su 230 m sa jedne strane i 360 m sa druge strane uz asfaltni put.

Najbliže rastojanje od kružnog toka na ulazu u Podgoricu (Cetinjski put, Nikšićki put) je 3,7 km a ako se ide magistralnim putem prema Cetinju udaljenost je 4,8 km. Univezitet Donja Gorica i turistički kompleks „Verde“ su udaljeni oko 1,7 km od predmetne lokacije.

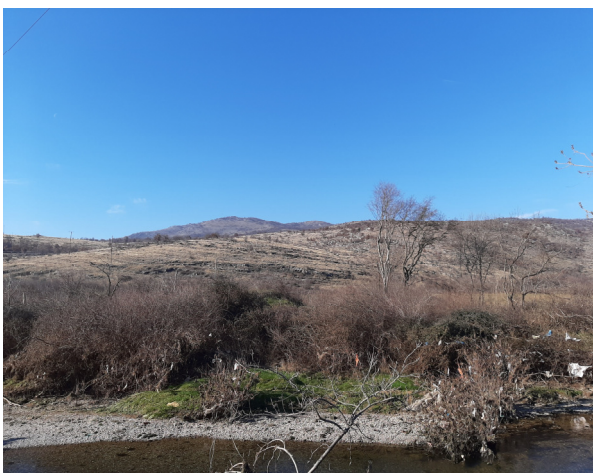
Katastarske parcele se graniče s koritom rijeke Sitnice, koja se na udaljenosti od oko 4,3 km uliva u Moraču.

Sl. 2.1 - 2.5 Položaj lokacije na Google mapi

Sl. 2.6 - 2.15. Predmetna lokacija sa okolinom

Predmetna lokacija se nalazi van zone vodoizvorišta.

Na predmetnoj lokaciji nijesu registrovana nepokretna kulturna dobra. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

CRNA GORA
UPRAVA ZA NEKRETNINE

17600000395
101-956-7845/2020

UPRAVA ZA NEKRETNINE

**PODRUČNA JEDINICA
PODGORICA**

Broj: 101-956-7845/2020
Datum: 18.02.2020.
KO: DONJA GORICA

Na osnovu člana 173 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG" br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18), postupajući po zahtjevu , , za potrebe izdaje se

LIST NEPOKRETNOSTI 6441 - PREPIS

Podaci o parcelama								
Broj Podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Bon. klasa	Površina m ²	Prihod
2596	4	25 186	17/10/2017	BUBICE	Livada 3. klase KUPOVINA		1000	5.70
Ukupno							1000	5.70

Podaci o vlasniku ili nosiocu			
Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Prava	Obim prava
1004974219017	ČELEBIĆ MILOVAN ŽELJKA BERSKA 31 Podgorica	Svojina	1/1

Ne postoje tereti i ograničenja.

Taksa naplaćena na osnovu Tarifnog broja 1, Zakona o administrativnim taksama ("Sl.list CG, br. 18/19) u iznosu od 0 eura. Naknada za korišćenje podataka premjera, katastra nepokretnosti i usluga, naplaćena na osnovu člana 174 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG" br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18) u iznosu od 3 eura.

Načelnik
Blažević, dipl. prav

Datum i vrijeme: 18.02.2020, 13:18:03

2531446

1 / 1

Korisnik: KORISNIK

Datum i vrijeme štampe: 16.04.2019 13:15

PODRUČNA JEDINICA
Podgorica

Datum: 16.04.2019 13:15
KO: DONJA GORICA

LIST NEPOKRETNOSTI 5618 - IZVOD

Podaci o parceli						
Broj/podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Površina m ²
2596/2	1			BUBICE	Pomoćna zgrada	261
2596/2				BUBICE	Livada 3. klase KUPOVINA	750
						1011

Podaci o vlasniku ili nosiocu prava			
Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Osnov prava	Obi
*	ČELEBIĆ MILOVAN ŽELJKA	Svojina	

Podaci o objektima i posebnim djelovima objekta					
Broj/podbroj	Broj zgrade	Način korišćenja Osnov sticanja Sobnost	PD Godina izgradnje	Spratnost/ Sprat Površina	Osnov prav Vlasnik ili nosilac Adresa, Mje
2596/2	1	Pomoćna zgrada GRADENJE	0	PRIZEMNA ZGRADA 261	Svojina 1/1 ČELEBIĆ MILOVAN ŽE *

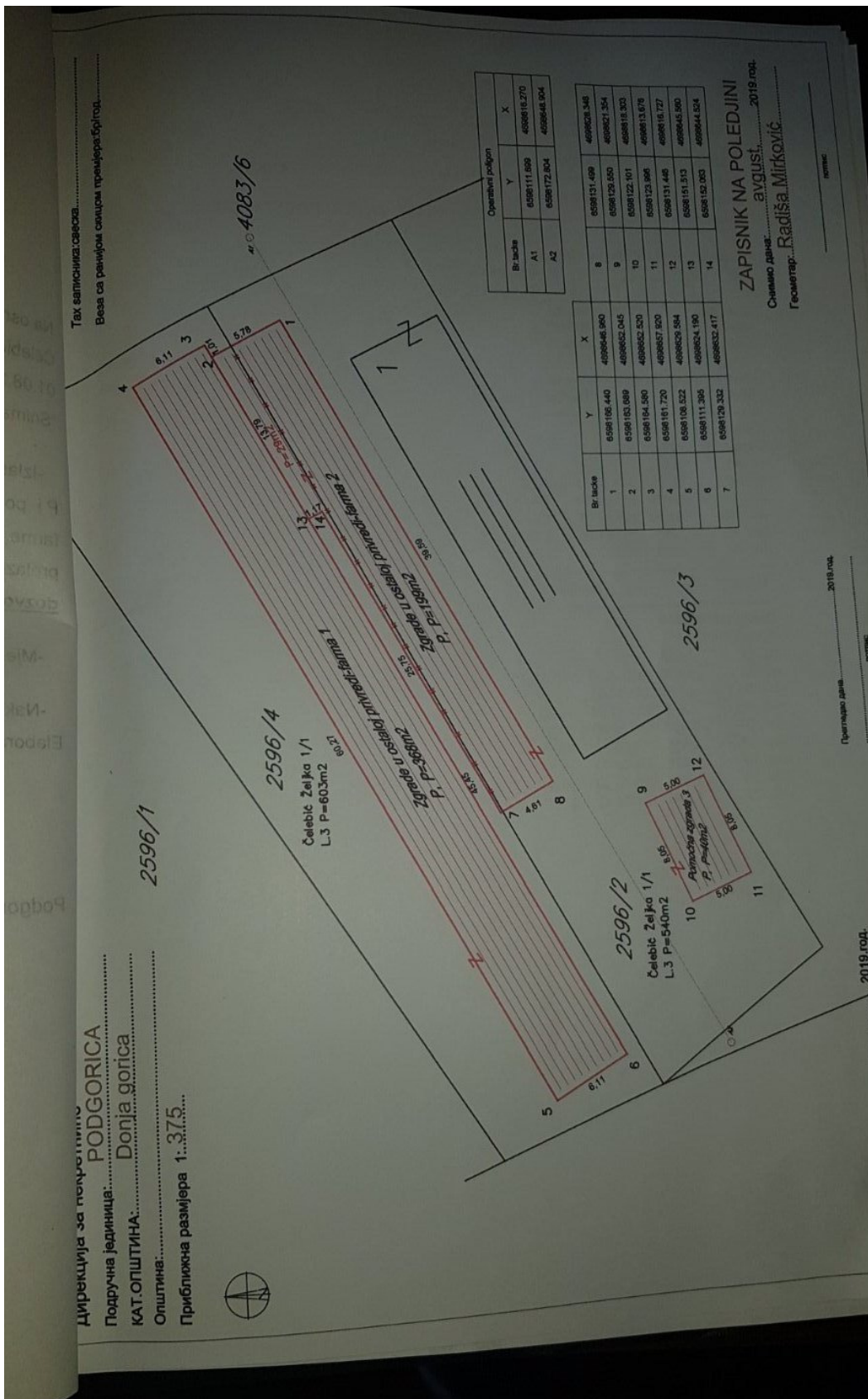
Ne postoje tereti i ograničenja.

Sl.2.16. i 2.17. Listovi nepokretnosti

2.1. Kopija plana katastarskih parcela na kojima se planira izvođenje projekta, sa ucrtanim rasporedom objekata za koje se sprovodi postupak procjene uticaja

Sl. 2.1.1. Kopija plana

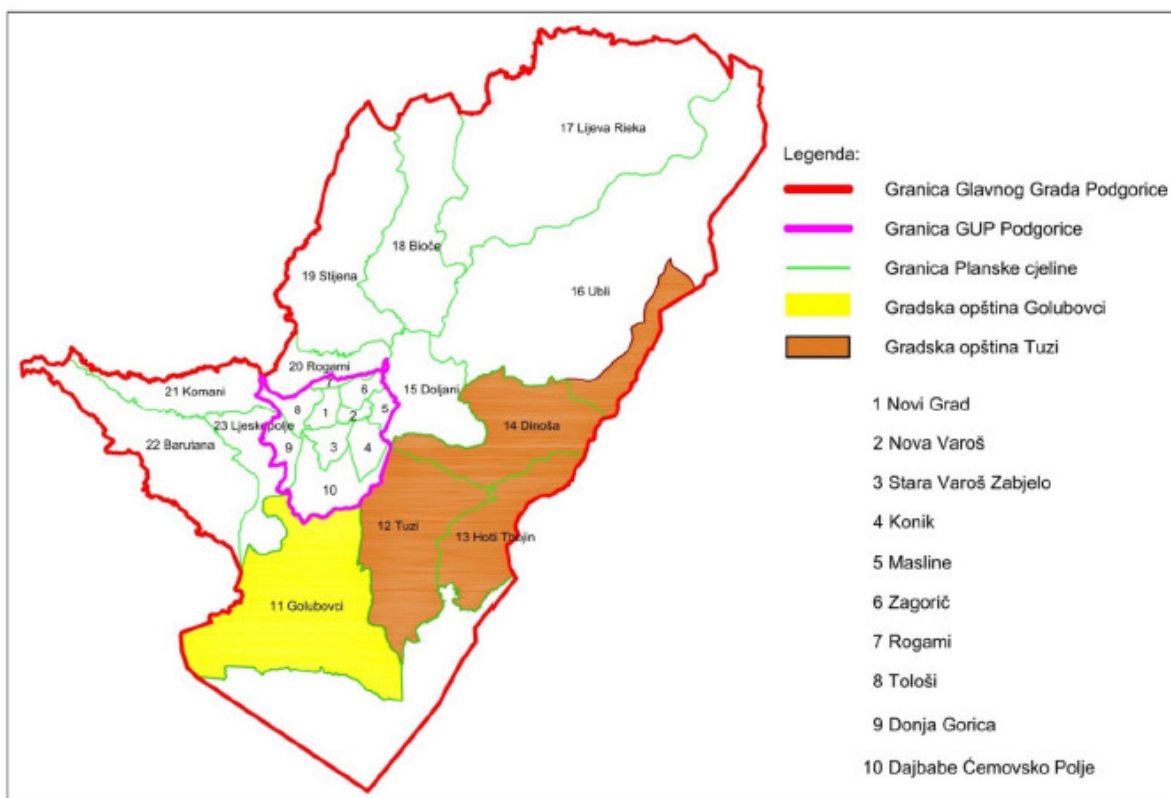

Sl. 2.1.2. Situacioni prikaz

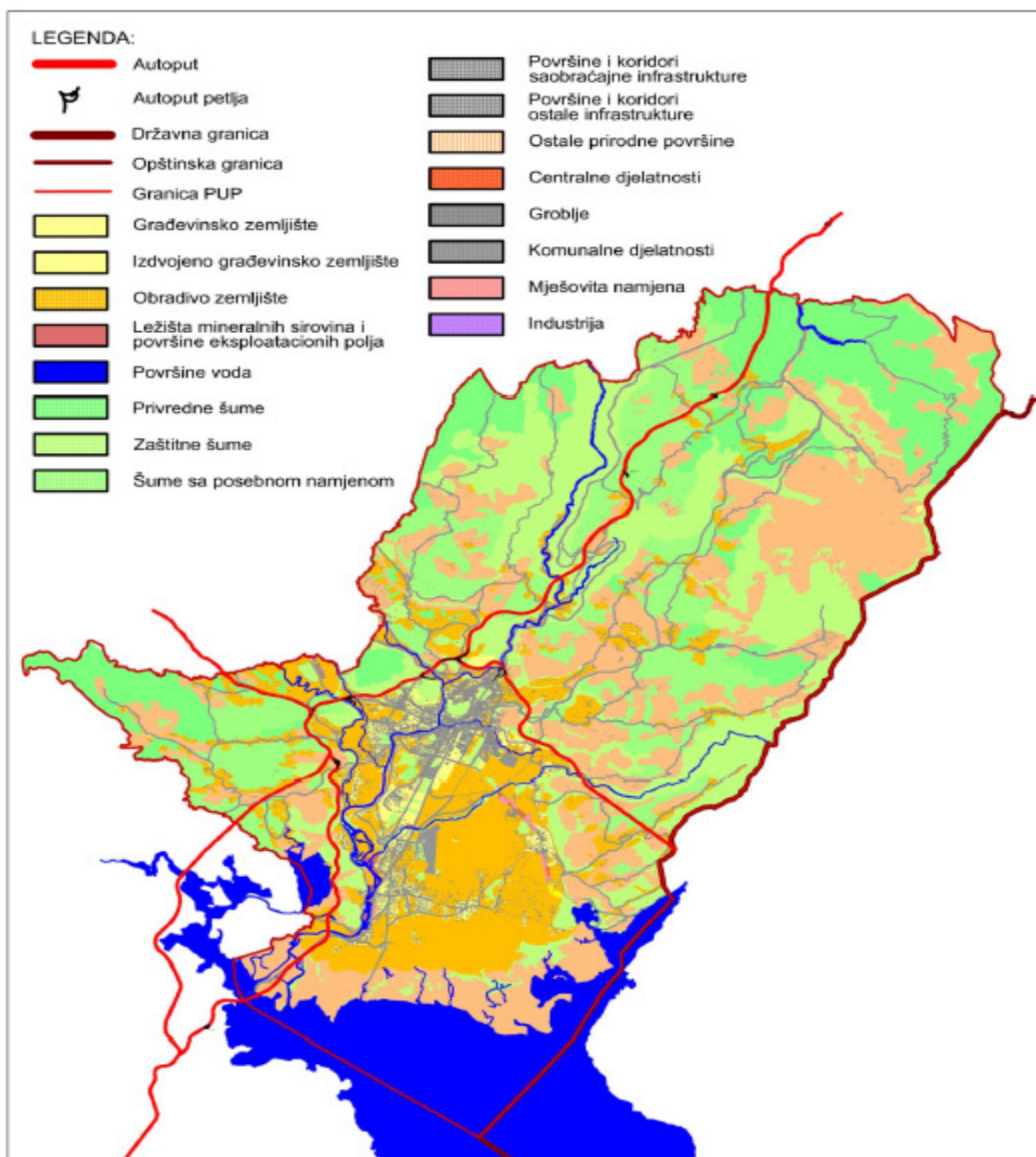
Predmetna lokacija, se nalazi na katastarskoj parceli broj 2596/2 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 5618- izvod, ukupne površine 1011,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1 .Na predmetnoj katastarskoj parceli se nalazi pomoćna zgrada površine 261,00 m² i livada 3. klase površine 750,00 m²

Predmetna lokacija, se nalazi na i katastarskoj parceli broj 2596/4 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 6441- izvod, ukupne površine 1000,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1. Na predmetnoj katastarskoj parceli se nalazi livada 3. klase površine 1000,00 m².

Predmetna lokacija se nalazi u zahvatu Prostorno urbanističkog plana Glavnog grada Podgorica.

Sl. 2.1.3 .Administrativna granica Glavnog grada Podgorice sa planskim cjelinama (pod rednim brojem 9 označena planska cjelina Donja Gorica)

Sl.2.1.4. .PPO Podgorica (2012) Plan namjena površina - konsolidovano plansko stanje

Plan namjena površina predmetne lokacije je – obradivo zemljište (Prostorno urbanistički plan Glavnog grada Podgorica, do 2025, godine (Glavni grad Podgorica, 2014).

2.2. Podaci o potrebnoj površini zemljišta u m², za vrijeme izgradnje

Objekti su izgrađeni.

2.3. Prikaz pedoloških, geomorfoloških, geoloških i hidrogeoloških i seizmoloških karakteristika terena

Pedološke karakteristike

Kao glavne podloge za upoznavanje sa pedološkim karakteristikama posmatranog terena korišćena je Pedološka karata Crne Gore 1 : 50000 list "Cetinje 2" (Zavod za unapređenje poljoprivrede-Titograd, 1966) i monografija "Zemljišta Crne Gore" (Fuštić B., Podgorica, 2004). Zemljište na području Glavnog grada Podgorica pripada raznim tipovima i podtipovima, zavisno od osobina podloge na kojoj se obrazovalo, a najviše su prisutna eutrična smeđa zemljišta distrični kambisol i crvenica-terra rossa. Na prostoru lokacije i njene okoline prisutno je smeđe zemljište na fluvio-glacijalnom nanosu različite dubine. Smeđa kisela zemljišta nastaju fizičko-hemijskim preobražajem silikatnih podloga. Imaju površinski horizont debljine 15-30 cm. Tamnosmeđe su ili mrke boje, rastresite mahom mrvičaste strukture i ilovastog sastava. Dubina je različita zavisno do reljefa, odnosno mjesta nalaženja. Smeđa kisela zemljišta imaju dobre fizičke osobine i svojstva, ali u hemijskom pogledu je jako izražena kisjelost (pH 4-5) i nizak stepen zasićenosti adsorptivnog kompleksa baznim katjonima (nekad se svodi na 10%), takođe su siromašna u fosforu a bogatija kalijumom. Smeđa zemljišta na krečnjacima u genetskom pogledu predstavljaju stadijum razvijenih zemljišta. Na krečnjacima, geneza se odvija u više faza. U početnoj, inicijalnoj fazi, nastaju organogene i organomineralne crnice. One vremenom prelaze u posmeđena, a iz njih se stvaraju smeđa zemljišta. Fizičke osobine smeđih zemljišta na krečnjacima su vrlo dobre, hemijske, takođe jer su slabo kisele reakcije, obzirom da karbonati nisu potpuno isprani. Crvenica je zemljišta koja se obrazuju na čvrstim krečnjacima i dolomitima mezozojske starosti na zaravnjenim terenima i vrtačama (po obodu grada Podgorice). Nastajanje ovog zemljišta vezano je za mediteransku klimu, sa suvim i žarkim ljetima i vlažnim i blagim zimama.

Crvenice se obrazuju na nerastvorenem ostatku pošto se kalcijum rastvara iz krečnjaka, a zatim se ispira u obliku hidrokarbonata. Ova vrsta zemlje je siromašna u humusu i podložna je eroziji. Sadržaj humusa varira od 1-4 % pod prirodnom vegetacijom. Po mehaničkom sastavu crvenica pripada glinuši sa stabilnom poliedričnom strukturom. Dobro su propustljive za vodu i vazduh. Zemljište je beskarbonatno, a reakcija sredine slabo kisjela do neutralna (pH 6-7).

Geomorfološka svojstva terena

Širi pojas oko lokacije svrstava se u prostora koji ima izrazite karakteristike kvaliteta mediteranskog podneblja sa svim naglašenim fenomenima prirodnog i stvarnog ambijenta. Dominantni morfološki oblici u užoj okolini lokacije je pojas zaravnjenog tla i korito rijeke Sinice, a u široj okolini padine okolnih brda, koje su izgrađene od karbonatnih stijena, a blaže nagnute padine od flišnih sedimenata. Lokacija objekta morfološki gledano, predstavlja ravan teren. Današnji izgled lokacije formiran je procesom deponovanja fluvio-glacijalnog materijala, površinskim spiranjem istog i antropogenim djelovanjem.

Geološka građa terena

Šire područje istraživanja izgrađuju glaciofluvijalni sedimenti kvartarne starosti i karbonatne stijene gornjokredne starosti. Kvarterni glaciofluvijalni sedimenti, predstavljeni su pjeskovitim šljunkovima i konglomeratima, koji su nataloženi preko gornjokrednih karbonatnih stijena (slojevitih i bankovitih krečnjaka, dolomitičnih krečnjaka i dolomita). Na izučavanom lokalitetu kvartarni glaciofluvijalni sedimenti predstavljeni su u prirodnim uslovima pjeskovitim šljunkom i slabije do jače vezanim konglomeratima. Debljina kvartarnih sedimenata na širem području predmetne lokacije kreće se od 35 m do preko 50 m, u čijoj osnovi su debelo slojeviti do bankoviti krečnjaci koji padaju prema jugu, pod uglom od 20-30°. Gornji dio terena je u manjoj ili većoj mjeri prekriven nasipom. Gornja kreda predstavljena je slojevitim do bankovitim krečnjacima, koji ređe prelaze u dolomitične krečnjake i krečnjačke dolomite, a zastupljene su i osnovi terena izučavane lokacije.

Zemljište je osim gornjeg sloja šljunkovito i pjeskovito, neravnomjernog granulometrijskog sastava i promjenljivog stepena vezivnosti. U geotektonskom pogledu šire područje istraživane lokacije, prema podacima OGK pripada poznatoj geotektonskoj jedinici - Starocrnogorskoj kraljušti, koja je izgrađena, pretežno od karbonatnih stijena trijasko, jurske i kredne starosti, odnosno manjim dijelom od sedimenata fliša eocenske starosti. Generalno pružanje slojeva krečnjaka i dolomita u okviru ove geotektonske jedinice je sjevero-zapad - jugoistok sa padom prema sjeveroistoku.

Inženjersko - geološke karakteristike

Teritorija – tereni Glavnog grada su složene geološke građe, kako sa aspekta stratigrafsko-litološko-facijalnog sastava, tako i sa aspekta geotektonskog sklopa, a što uslovljava inženjersko-geološke odlike terena. Te odlike se najbolje sagledavaju preko stepena vezivnosti, okamenjenosti i krutosti, savremenih geoloških procesa i pojava i u vezi s tim preko stabilnosti i nosivosti terena.

Geološku građu ovog terena značajnog za gradnju čine šljunkovi i pjeskovi neravnomernog granulometrijskog sastava i promjenljivog stepena vezivosti. Nekada su to posve nevezani sedimenti, a nekad pravi konglomerati, praktično nestišljivi, koji se drže u vertikalnim odsjecima i u podkapinama i svodovima. Navedene litološke strukture karakteriše dobra vodopropustljivost a dubina izdani podzemne vode svuda je veća od 4 m od nivoa terena.

Nosivost terena kreće se od 120-200 kN/m² a za zemljište I kategorije i više od 200 kN/m². Zbog neizrađenih nagiba predmetni prostor spada uglavnom u kategoriju stabilnih terena.

Hidrogeološka svojstva terena

Predmetne katastarske parcele se graniče s koritom rijeke Sitnice koja se na udaljenosti od oko 4,3 km uliva u Moraču.

Sitnica je jedna od pet podgoričkih rijeka. Teče nizvodno od izvorišta Mareze. Nastaje od više povremenih izvora u mjestu Bandići. U njenom početnom dijelu naziva se Matica. Prije nego što se ulije u Moraču teče oko 20 km, a ljeti presuši u donjem toku.

Hidrogeološka svojstva terena su prevashodno u funkciji litološkog sastava i sklopa terena. Na osnovu litološkog sastava terena, hidrogeoloških svojstava i funkcija stijenskih masa u sklopu terena, te poroznosti mogu se izdvojiti hidrogeološki kolektori, hidrogeološki izolatori i hidrogeološki kompleksi.

Hidrogeološki kolektori (sprovodnici i rezervoari) su krečnjačke breče i brečasti krečnjaci duboko u podlozi, pukotinske i kaverozne poroznosti.

Hidrogeološki izolatori su flišni sedimenti, takođe duboko u podlozi terena, sastavljeni od laporaca, laporovitih krečnjaka, glinaca i pješčara.

Hidrogeološki kompleksi su kvartarni nanosi, sprovodnici i rezervoari ako su preko osnovne stijene koja je izolator, a samo sprovodnici ako su preko osnovne stijene koja je hidrogeološki kolektor. Svi su intergranularne poroznosti i promjenljive vodopropusnosti.

Generalni smjer kretanja podzemne vode je prema zapadu odnosno prema moru, ali u ovom terenu postoji i suprotno kretanje, odnosno prodiranje morske vode u kopno kada u niskom vodostaju dolazi do zaslanjivanja karstnih izvora po obodu.

Seizmološke karakteristike terena

Sa makroseizmičkog stanovišta Podgorica se nalazi u okviru prostora sa vrlo izraženom seizmičkom aktivnošću. Prema Seizmološkoj karti SFRJ, u razmeri 1:100.000, gradsko područje je obuhvaćeno 8° MCS skale, kao maksimalnog intenziteta očekivanog zemljotresa za povratni period od 100 godina, sa verovatnoćom 63 %.

Parametri, seizmičnosti se odnose na tri karakteristična modela terena - konglomeratisane terase, tj. za model C1 gde je debljina sedimenata površinskog sloja (do podine) manja od 35 m, - model C2 gde je ta debljina veća od 35 m.

Dobijeni parametri su sledeći:

Za I i II kategoriju terena:

- koeficijent seizmičnosti K_s 0,079 - 0,090
- koeficijent dinamičnosti K_d 1,00 > K_d > 0,47
- ubrzanje tla $Q_{max}(q)$ 0,288 - 0,360
- intenzitet u I (MCS) IX° MCS

Za III kategoriju terena:

- koeficijent seizmičnosti K_s 0,045
- koeficijent dinamičnosti K_d $K_d = 0,33-1.00$
- ubrzanje tla $Q_{max}(q)$ 0,188 - intenzitet u I (MCS) VIII° MCS

Izvor: Zavod za geološka istraživanja Crne Gore

2.4. Podaci o izvorištu vodosnabdijevanja (udaljenost, kapacitet, ugroženost, zone sanitarne zaštite) i osnovnih hidroloških karakteristika

Grad Podgorica i njegova prigradska naselja snabdijevaju se vodom preko vodovodnog sistema sa više lokacija.

Izvorište „Mareza” je najznačajnije izvorište u vodovodnom sistemu Podgorice. Minimalna izdašnost izvorišta je oko 1,7 m³/s, a maksimalni instalisani kapacitet je 1.150 l/s.

Izvorišta „Zagorič” se nalazi u istoimenom naselju sjeverno od gradskog jezgra i sastoji se od 4 bunara \varnothing 500-600 mm, dubine 50-75 m. Dva bunara su kapaciteta od oko 100 l/s, a treći 75 l/s. Četvrti bunar je novijeg datuma (2008.godina) i kapaciteta od oko 100 l/s. Kota terena na mjestu izvorišta je 59,40 mm, a nivo vode u bunaru varira od 27,40 do 31,40 mm. Ukupno sa ovog izvorišta u vodovodni sistem Podgorice isporučuje se oko 400 l/s. Ovaj vodovodni sistem je u prstenu sa vodovodnim sistemom sa izvorišta „Mareza”.

Područje na lijevoj obali Ribnice snabdijeva se sa izvorišta „Stari aerodrom” i „Konik”. Izvorište „Stari aerodrom” se nalazi u istoimenom polju jugoistočno od centralnog gradskog jezgra. Ovo izvorište sastoji se od 5 bunara \varnothing 600-1000 mm, dubine 60-80 m, koji su sukcesivno puštani u eksploataciju u periodu od 1999-2005.godine. Pojedinačna izdašnost ovih bunara je od 60-110 l/s. Sa ovog vodoizvorišta moguće je isporučiti oko 360-400 l/s, tako da se u ljetnjem periodu godine voda crpi iz svih bunara, dok su zimi u eksploataciji 2-3 bunara. Bunar „Konik” nalazi se u istoimenom naselju u istočnom dijelu gradskog područja, neposredno uz osnovnu školu „Marko Miljanov” na oko 200 m od toka Ribnice. Do dubine od 18 m ispod površine terena izveden je kopani bunar, dubine više od 200 m. U nastavku do dubine od 40 m, izveden je bušeni bunar u koji je ugrađena filterska konstrukcija prečnika više od 325 mm. Kota površine terena je 54,23 mm, a najniži do sada registrovani nivo vode u bunaru je 29,50 m. Minimalna izdašnost bunara je oko 50 l/s.

Izvorište "Milješ 2, nalazi se jugoistočno od gradskog područja u istoimenom naselju. Priprada vodovodnom sistemu Podgorica jer je povezano sa njim azbest-cementnim cjevovodom prečnika više od 125 mm preko Čemovskog polja. Ovo izvorište se sastoji od tri bunara, kapaciteta 35 l/s, 20 l/s i 12 l/s iz kojih je ukupno moguće zahvatiti 65-70 l/s. Ovo izvorište je otvoreno u cilju poboljšavanja vodosnabdijevanja Tuzi, Malesije i Zete. Distribucija vode se obavlja preko mreže koju čine primarni cjevovodi prečnika 250, 300 i 400 mm koji dolaze iz pravaca pomenutih izvorišta. Osnovni nedostaci distribucionog sistema su neodgovarajući rezervoarski prostor i nepovoljni pritisci u mreži.

Planirani razvoj snabdijevanja vodom ovog prostora odvijaće se u skladu sa Konceptijom razvoja vodovodnog sistema Podgorice. Prema tom dokumentu, za projekcioni period do 2021 god., dugoročno snabdijevanje dijela naselja Konik, Stari Aerodrom i Masline duž desne i lijeve obale rijeke Ribnice ostvariće se realizacijom novog pravca snabdijevanja od planiranog izvorišta Dinoša. Sa hidrološkog aspekta teritorija Opštine Podgorica, spada među bogatija područja vodom u Crnoj Gori. Rijeka Morača je glavni vodotok šireg područja. Njemu gravitiraju vode svih drugih površinskih tokova i hidroloških pojava koje se sijeku na području opštine, kao i dio voda sa područja sliva izvan opštinskih granica.

U Podgorici rijeka Morača se prihranjuje sa desne strane vodama Zete i Sitnice, a sa lijeve strane vodama Ribnice i Cijevne. Dubina do nivoa podzemnih voda na širem području predmetne lokacije, gdje su u okvlu glaciofluvijalnih sediraenata zastupljeni dobro propusni sljunki i pijeskovi, je između 25 i 35 m ispod površine terena, a to se mijenja zavisno od amplituda kolebanja izdanskih voda tokom godine, koje iznose 4 do 5 m. Sa približavanjem rijeci Morači vodonosni horizont je na manjoj dubini.

2.5. Prikaz klimatskih karakteristika, sa odgovarajućim meteorološkim pokazateljima

Podgorica se nalazi u prvoj klimatskoj zoni za koju je karakterističan modifikovani uticaj Jadranskog mora. Zime su blage bez pojave mraza i sa povremenim uticajem jakog sjevernog vjetrova (u prosjeku 20,8 dana zimi).

Ljeta su žarka i suva. Prosječna najveća temperatura je ljeti u julu 26,7°C, dok je zimi najhladnije u januaru sa 5°C. Snježne padavine su rijetke (5 dana prosječno). U odnosu na sezonske temperaturne odnose, prosječna zimska temperatura (decembarfebruar) je 6,1°C, prolječna (mart-maj) je 14,3°C, ljeta (jul-avgust) je 25,3°C i jeseni (septembar-novembar) 16,4°C. U toku vegetacionog perioda (april-septembar) prosječna temperatura vazduha iznosi 21,8°C, dok se srednje dnevne temperature iznad 14°C javljaju od aprila do oktobra. Ovakav pluviometrijski režim odgovara mediteranskom klimatu, sa izraženim padavinama u toku jeseni i zime, a sušnim i toplim ljetom. Sezonski, u zimskom periodu ima 587mm padavina, u jesen 539,2mm, u proljeće 376,1mm i u ljeto 169,9mm. U toku vegetacionog perioda ima 499,1mm padavina ili 20,6% od srednje godišnje količine. Period javljanja snježnih padavina traje od novembra do marta, sa prosječnim trajanjem od 5,4 dana. Zabilježeni ekstremi trajanja snježnih padavina kreću se u rasponu od 13 dana, pa do godine bez snijega. Snijeg se rijetko održava duže od jednog dana. Godišnji tok oblačnosti ima prosječnu vrijednost od 5,2 (desetina neba). Najveća oblačnost je u novembru 7,0, a najmanja u avgustu 2,8. Sezonski, najveća oblačnost je zimi 6,5, zatim u proljeće 5,9, jesen 5,2 i ljeto 3,4. U toku vegetacionog perioda prosječna vrijednost oblačnosti je 4,3. Godišnje promjene pritiska vodene pare na području Podgorice u srazmjeri su sa godišnjim promjenama temperature vazduha, sa max. u julu od 12 mmHg i min. u januaru od 4,8 mmHg. Prosječna relativna vlažnost vazduha iznosi 63,6% sa max u novembru od 77,2% i min u julu od 49,4%. Period javljanja magli traje od oktobra do juna, sa najčešćom pojavom u decembru i januaru od 2,6 dana. U toku vegetacionog perioda magle predstavljaju rijetku pojavu. Prosječna godišnja čestina pojave magli iznosi 9 dana, a sa ekstremima od jednog do 16 dana. Srednja godišnja suma osunčavanja iznosi 2465 časova, odnosno 56,1% od potencijalnog osunčavanja karakterističnim za opšte klimatske uslove područja opštine. Najsunčaniji mjesec je jul sa prosječno 344,1 časova (74% od potencijala), a najkraće decembar sa 93 časa (34,9%). Najveću učestalost javljanja, na području Podgorice, ima sjeverni vjetar sa 227 promila, a najmanju istočni sa 6 promila. Preovlađujući, sjeverni vjetar se najčešće javlja u ljeto 259 promila, a najrjeđe u proljeće 207 promila. Tišine se ukupno javljaju 380 promila i sa najvećom učestalošću u decembru 525 promila, a najmanjom u julu 211 promila. Jaki vjetrovi su najčešći u zimskom periodu, sa prosječno 20,8 dana, a najmanji u ljeto sa 10,8 dana. Tokom vegetacionog perioda jaki vjetrovi se prosječno javljaju 22,1 dan. Maritivni uticaj Jadranskog mora ogleda se u toplijoj jeseni od proljeća sa blagim prelazima zime u ljeto i ljeta u zimu. Padavine su izražene u zimu i jesen, dok su ljeta žarka uz povremene ljetnje nepogode i pljuskove. Srednji vremenski period u kome je potrebno grijati prostorije proteže se od 10.novembra do 30.marta, u ukupnom trajanju 142 dana. Iz navedenih podataka se vidi da su

klimatski uslovi povoljni u velikom dijelu godine. Naročito se uočavaju nepovoljne pojave jakih vjetrova zimi i visoke temperature ljeti kao i padavine koje se za kratak vremenski period spuste na teren. U procesu projektovanja, obzirom na evidentne činjenice, mora se voditi računa o orijentaciji planiranih objekata, položaju ulaza, velikih otvora, lanterni i krovova.

Izvor: Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore

2.6. Podaci o relativnoj zastupljenosti, dostupnosti i regenerativnom kapacitetu prirodnih resursa

Prirodni resursi u okruženju su na zadovoljavajućem nivou, u smislu očuvanosti, te da ih treba i dalje pažljivo koristiti.

Tlo

Šire područje istraživanja izgrađuju glaciofluvijalni sedimenti kvartarne starosti i karbonatne stijene gornjokredne starosti. Kvartarni glaciofluvijalni sedimenti, predstavljeni su pjeskovitim šljunkovima i konglomeratima, koji su nataloženi preko gornjokrednih karbonatnih stijena (slojevitih i bankovitih krečnjaka, dolomitičnih krečnjaka i dolomita). Na izučavanom lokalitetu kvartarni glaciofluvijalni sedimenti predstavljeni su u prirodnim uslovima pjeskovitim šljunkom i slabije do jače vezanim konglomeratima.

Zemljište

Na prostoru lokacije i njene okoline prisutno je smeđe zemljište na fluvio-glacijalnom nanosu različite dubine. Smeđa kisela zemljišta nastaju fizičko-hemijskim preobražajem silikatnih podloga. Imaju površinski horizont debljine 15-30 cm. Tamnosmeđe su ili mrke boje, rastresite mahom mrvičaste strukture i ilovastog sastava. Dubina je različita zavisno do reljefa, odnosno mjesta nalaženja.

Voda

Predmetne katastarske parcele se graniče s koritom rijeke Sitnice koja se na udaljenosti od oko 4,3 km uliva u Moraču.

Sitnica je jedna od pet podgoričkih rijeka. Teče nizvodno od izvorišta Mareze. Nastaje od više povremenih izvora u mjestu Bandići. U njenom početnom dijelu naziva se Matica. Prije nego što se ulije u Moraču teče oko 20 km, a ljeti presuši u donjem toku.

Biodiverzitet

Na samoj predmetnoj lokaciji nalazi se vrste kojim je investitor oplemenio prostor: vinova loza, sadnice šimšira, voćarske kulture i sadnice različitog ukrasnog zelenila.

Predmetna lokaciji je po kulturi livada 3 klase. Prostor oko predmetne lokacije čini zemljište obraslo samoniklom vegetacijom, što se može vidjeti na slikama 2.8, 2.9, 2.13, 2.14 i 2.15.

Evidentirani broj samonikle i subspontane adventivne flore gradskog područja Podgorice iznosi 1227 vrsta i podvrsta što predstavlja nešto više od trećine zabilježenog broja vrsta za Crnu Goru. Za Podgoricu je karakteristično da ne dolazi do prekida vegetacionog perioda

Taksonomski spektar flore gradskog područja Podgorice čine 4 klase, 118 porodica, 545 rodova i 1227 vrsta i podvrsta. Kao najzastupljenije porodice izdvajaju se Poaceae (porodica trava), Asteraceae (glavočiike) i Fabaceae (mahunarke ili leptirnjače), (Lokalni plan zaštite životne sredine za period 2019-2023, Podgorica 2019) .

Područje oko rijeke Sitnice, predstavlja lokalitet na kojem su zastupljena vodena i vlažna staništa. Najreprezentativnija ovakva staništa se nalaze na području Mareze uključujući rijeku Maticu odnosno Sitnicu kako se naziva njeni donji dio toka, a zatim područja Skadarskog jezera tj. širi prostor ušća rijeke Morače (Malo Blato, ušće rijeke Morače, Vranjina). Ova staništa su istovremeno reproduktivni centri vodozemaca i hranilište za brojne druge grupe životinja. Svi vodotoci u kojima se povremeno ili stalno zadržava voda imaju ulogu reproduktivnih centara i predstavljaju sklonište za brojne akvatične i semiakvatične vrste tokom intezivnih padavina.

Lokalitet: Mareza i rijeka Matica (geografske kordinate, nadmorska visina): N 42.481735° E 19.180190° alt. 38 mnv; N 42.459824° E 19.161677° 33 mnv

Bufo bufo (Žaba krastača) – Na lokalitetu Mareza populacija je široko zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Pelophylax ridibundus (Zelena žaba) – Na lokalitetu Mareza populacija je široko zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Rana dalmatina (Šumska žaba) – Na lokalitetu Mareza populacija je široko zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Triturus macedonicu (Glavati mrmoljak) – Na lokalitetu Mareza populacija je malog areala i tačkasto/pjegasto je zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Hyla arborea (Gatalinka) – Na lokalitetu Mareza populacija je široko zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Izvor (Akcioni plan za biodiverzitet Glavnog grada Podgorice, Podgorica 2017).

Na terasama rijeka Podgorice (Morača, Ribnica, Sitnica) i najbližih padina sa oskudnim zemljanim pokrivačem, kao i na područja sa *Quercus* sp. (Vranići, Beri, Doljani, Donji Kokoti), registrovano je prisutnost vrste *Microtus thomasi* (balkanska kratkouha voluharica). Ova voluharica je prvi put nađena i opisana u Podgorici, a podaci o njenoj prisutnosti,

brojnosti i stanju staništa su stari preko 100 godina (Akcioni plan za biodiverzitet Glavnog grada Podgorice, Podgorica 2017).

Na širem području Glavnog grada Podgorice živi krupna divljač, poput divlje svinje, srna i divokoza; od manjih sisara lisica, kuna i jazavac, zec, vjeverica,... Faunu gradskog područja Podgorice uglavnom čine sitni sisari (npr. slijepi miševi koji su ugroženi, i svi su zakonom zaštićeni; sitni glodari), ptice, gmizavci (gušteri, kornjače, zmije), vodozemci (žabe), beskičmenjaci. Među brojnim beskičmenjacima, najbrojniji su insekti.

2.7. Prikaz apsorpcionog kapaciteta prirodne sredine

Apsorpcione karakteristike ovog lokaliteta su relativno dobre, s obzirom na lokaciju, ali ih treba racionalno koristiti.

Predmetne katastarske parcele se graniče s koritom rijeke Sitnice, koja se na udaljenosti od oko 4,3 km uliva u Moraču.

Na jugo-zapadu se nalazi brdo Gorica.

Ovdje je konstatovan veliki diverzitet biljnih zajednica koje izgrađuju kako autohtone, tako i brojne alohtone vrste koje i dominiraju na pojedinim lokacijama (biljne vrste u najvećem broju pripadaju mediteranskom i submediteranskom flornom elementu).

Procentualno najzastupljenije porodice su: Poaceae (trave), Asteraceae (glavočike) i Fabaceae (leptirnjače). Za pojedine vrste trava, poput *Eleusine indica*, *E. tristachya*, *Sporobolus poiretii* i *Paspalum dilatatum* i glavočika - *Aster squamatus*, *Helianthus tuberosus*, *Conyza bonariensis*, *Crepis sancta*, može se reći da su česte na ovom području. Brojne su i leptirnjače *Lathyrus cicera*, *Lotus corniculatus*, *Medicago orbicularis*, *M. grandiflora*, *M. sativa*, *M. rigidula*, kao i nekoliko vrsta rodova *Trifolium* i *Vicia*.

Van predmetne lokacije, ali u njenoj neposrednoj blizini prisutne su uređene zelene površine na kojima rastu palme, živa ograda i druge dekorativne biljne vrste (lavanda, ruzmarin, *Pinus pinea*).

Predmetna lokacija ne pripada zaštićenom području.

Područje nije obuhvaćeno mrežom Natura 2000.

Predmetno područje se nalazi u slabo naseljenoj zoni.

Na predmetnoj lokaciji nijesu registrovana nepokretna kulturna dobra. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

2.8. Opis flore i faune, zaštićenih prirodnih dobara, rijetkih i ugroženih divljih biljnih i životinjskih vrsta i njihovih staništa

Na predmetnoj lokaciji nalazi se: vinova loza, sadnice šimšira, voćarske kulture, sadnica razlišitog ukrasnog zelenila.

Flora

Područje Glavnog grada Podgorica nalazi se u vegetacijskoj zoni bjelograbića (sveza *Carpinion orientalis*, red *Quercetalia pubescentis*) i ima skoro neprekidan vegetacioni period. Ovdje je konstatovan veliki diverzitet biljnih zajednica koje izgrađuju kako autohtone, tako i brojne alohtone vrste koje i dominiraju na pojedinim lokacijama (biljne vrste u najvećem broju pripadaju mediteranskom i submediteranskom flornom elementu).

Veliki diverzitet vaskularne flore može se obrazložiti prisustvom povoljnih mikroklimatskih uslova i činjenicom da se radi o heterogenoj urbanoj sredini u kojoj su prisutni i drugi, povoljni prirodni uslovi potrebni za razvoj i opstanak vrsta sa različitim strategijama preživljavanja. Ekološko-fitogeografska studija flore urbanog područja Podgorice pokazala je da na ovom prostoru prisutno preko 1200 biljnih vrsta i podvrsta, što predstavlja više od trećine vaskularne flore Crne Gore (Stešević, 2009). Procentualno najzastupljenije porodice su: *Poaceae* (trave), *Asteraceae* (glavočike) i *Fabaceae* (leptirnjače). Za pojedine vrste trava, poput *Eleusine indica*, *E. tristachya*, *Sporobolus poiretii* i *Paspalum dilatatum* i glavočika - *Aster squamatus*, *Helianthus tuberosus*, *Conyza bonariensis*, *Crepis sancta*, može se reći da su česte na ovom području. Brojne su i leptirnjače *Lathyrus cicera*, *Lotus corniculatus*, *Medicago orbicularis*, *M. grandiflora*, *M. sativa*, *M. rigidula*, kao i nekoliko vrsta rodova *Trifolium* i *Vicia*.

Na predmetnoj lokaciji, u uglu prema Cetinjskom putu, prisutno je stablo bora (*Pinus sp.*). Van predmetne lokacije, ali u njenoj neposrednoj blizini (uz ogradu gradilišta i uz saobraćajnicu) prisutne su uređene zelene površine na kojima rastu palme, živa ograda i druge dekorativne biljne vrste (lavanda, ruzmarin, *Pinus pinea*).

Fauna

Pregledom dostupne stručne i naučne literature utvrdili smo da predmetno područje nije detaljno istraživano kada je riječ o njegovoj fauni, pa se stoga ne može realno govoriti o njenom diverzitetu

Na širem području Glavnog grada Podgorice živi krupna divljač, poput divlje svinje, srna i divokoza; od manjih sisara lisica, kuna i jazavac, zec, vjeverica,... Faunu gradskog područja Podgorice uglavnom čine sitni sisari (npr. slijepi miševi koji su ugroženi, i svi su zakonom zaštićeni; sitni glodari), ptice, gmizavci (gušteri, kornjače, zmije), vodozemci (žabe), beskičmenjaci. Među brojnim beskičmenjacima, najbrojniji su insekti.

2.9. Pregled osnovnih karakteristika pejzaža

Pejzaž predstavlja sliku ekološke vrijednosti okruženja i usklađenosti prirodnih i stvorenih komponenti. Opšti pregled pejzažnih jedinica Crne Gore zasnovan je na prirodnim karakteristikama, ali uključuje i prisustvo čovjeka u slučajevima kada to prisustvo poprima značajniju pejzažnu dimenziju.

Ravnica je ispresijecana dolinama Zete, Morače, Cijevne, Ribnice i Sitnice. Obodna brda su pokrivena niskim degradiranim kserotermnim hrastovim šumama (*Quercus* sp.) i šikarama grabića (*Carpinus orientalis*) sa primjesom zimzelenih vrsta. Potrebno je sačuvati prestale sastojine makedonskog hrasta (*Quercus trojana*), s obzirom na njegovo ograničeno rasprostranjenje i rijetkost.

2.10. Pregled zaštićenih objekata i dobara kulturno-istorijske baštine

Na predmetnoj lokaciji nijesu registrovana nepokretna kulturna dobra. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

2.11. Podaci o naseljenosti, koncentraciji stanovništva i demografskim karakteristikama u odnosu na planirani projekat

Podgorica je glavni grad Crne Gore i politički, ekonomski, kulturni, privredni, obrazovni centar. Prema popisu iz 2011. godine imala je 185 937. stanovnika i to 90 614 muškaraca ili 48.73 % i 95.323 žena ili 51.27 %. U njoj živi skoro trećina stanovnika Crne Gore – 29,98% . Prosječna starost stanovništva je 35,7 godina i to muškog 34,5 a ženskog 36,8.

Podgorica ima stalan porast broja stanovnika dijelom usled prirodnog priraštaja a posebno usled stalnih migracionih kretanja. Gustina naseljenosti u Podgorici iznosi 119 stanovnika po km² U Crnoj Gori prirast stanovništva je karakterističan za opštine na primorju i Podgoricu. Realno je očekivati stalan porast broja stanovnika i u narednom periodu računajući da je Podgorica naš glavni grad, grad koje se permanentno gradi i koji pruža najviše mogućnosti za zapošljavanje.

Uporedni pregled broja stanovnika 1948,1953,1961,1981,1991,2003,2011.										
Naziv naselja	Broj stanovnika									
	Po metodologiji ranijih popisa							Po novoj metodologiji		
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2003	1991	2003	2011
Podgorica	48599	55669	72319	98796	132290	152025	179401	146121	169132	185937

Broj stanovnika u Glavnom gradu Podgorici po popisu iz 2011

	Stanovništvo/Population	Struktura stanovništva prema polu / Population structure by sex

	ukupno/ Total	muško/ Male	žensko/ Female	muško/ Male	žensko/ Female
CrnaGora	620029	306236	313793	49.39 %	50.61%
Podgorica	185937	90614	95323	48.73%	51.27%

Komponente porasta stanovništva Crne Gore u period 1991-2003 po regijama

	Crna Gora	Sjeverna regija	Središnja regija	Južna regija
	Broj stanovnika			
1991 (def 2003)	593504	212377	254860	126267
2003 (def 2006)	633985	198647	285643	146695
	U period 1 apr. 1991 – 31.okt. 2003.			
Rast stanovništva	40481	- 13730	30783	23428
Prirodni priraštaj	50126	18050	25148	6929
Migracioni saldo	- 9645	-31780	5635	16499
	Na 1000 stanovnika (prosječno godišnje)			
Rast stanovništva	5,2	-5,3	9,1	13,5
Prirodni priraštaj	6,5	7,0	7,4	4,0
Migracioni saldo	-1,2	-12,3	1,7	9,5

Donja Gorica ima oko 5244 stanovnika, prema popi.su iz 2011. godine

2.12. Podaci o postojećim privrednim i stambenim objektima, kao i o objektima infrastrukture

Najbliže porodične kuće udaljene su 230 m sa jedne strane a 360 m sa druge strane uz asfaltni put.

Najbliže rastojanje od kružnog toka na ulazu u Podgoricu (Cetinjski put, Nikšićki put) je 3,7 km a ako se ide magistralnim putem prema Cetinju udaljenost je 4,8 km. Univezitet Donja Gorica i turistički kompleks „Verde“ su udaljeni oko 1,7 km od predmetne lokacije.

Od infrastrukturnih objekata na lokaciji i njenoj okolini pored prilazne saobraćajnice, postoji vodovodna mreža, elektroenergetska mreža i TT mreža, jedino još nije urađena kanalizaciona mreža.

3.0. OPIS PROJEKTA

3.1. Opis fizičkih karakteristika cijelog projekta

Predmetna lokacija, se nalazi na katastarskoj parceli broj 2596/2 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 5618- izvod, ukupne površine 1011,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1. Na predmetnoj katastarskoj parceli se nalazi pomoćna zgrada površine 261,00 m² i livada 3. klase površine 750,00 m².

Predmetna lokacija, se nalazi i na katastarskoj parceli broj 2596/4 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 6441- izvod, ukupne površine 1000,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1. Na predmetnoj katastarskoj parceli se nalazi livada 3. klase površine 1000,00 m².

Trenutno na poljoprivrednom gazdinstvu nosioca projekta „ČZ“ D.O.O. PODGORICA, nalazi se: farma za proizvodnju konzumnih jaja kapaciteta 8 500 koka nosilja.

Planirano je proširenje kapaciteta na 20 000 komada koka nosilja, IPARD podrškom. Postojeći prostorni i organizacioni kapaciteti gazdinstva, poput hangara za odlaganje izmeta i sl., dovoljni za planirano povećanje kapaciteta jata.

Na poljoprivrednom gazdinstvu se nalaze sledeći objekti:

Objekat 1- površine 261,00 m²- objekat u kome su smještene koke nosilje, udaljen je 20 m od riječnog toka Sitnice;

Objekat 2- površine 118,71 m²- objekat u kome je smještena hrana i pomoćni materijal, udaljen je 15 m od riječnog toka Sitnice;

Objekat 3- površine 40,25 m² - hangar za stajnjak, udaljen je 15 m od riječnog toka Sitnice; Vodonepropusna osočna jama je udaljena od riječnog toka Sitnice 42 m.

Vodonepropusna septička jama je udaljena od riječnog toka Sitnice 33 m.

Parking je udaljen 80 m od riječnog toka Sitnice.

Udaljenost objekata je prihvatljiva shodno legislativnim odredbama i osjetljivostima predmetnog područja.

Objekti su u osnovi pravougaonog oblika, spratnosti P, sa kosim dvovodnim krovom, bez tavanice. Na približno sredini objekta izvedena je dilatacija, koja osigurava stabilnost objekta u odnosu na njegovu dužinu. Objekat se temelji na armirano betonskim trakama sa armiranobetonskim zidovima povezanim armiranobetonskim gredama.

Svi zidovi su rađeni od termoizolovanih panela i završavaju se ispod krovnog panela. Krovni panel leži na rožnjačama od čeličnih kutijastih profila koje se oslanjaju na gornji pojas krovne rešetke. Krovne rešetke se oslanjaju na nosive stubove koji se nalaze sa spoljne strane fasadnih panela. Stubovi su odmaknuti od panela 60mm. Osim rešetki, na stubove se oslanjaju i fasadne rožnjače.

Duž bočne strane krovnog panela postavljeni su horizontalni oluci sa uvodnim i opšivnim limovima.

U radnom dijelu objekta, na fasadnim zidovima, bočnim i čeonim, nalaze se otvori u kojim je montirana oprema za ventilaciju i klimatizaciju. U radnom dijelu nema prozora iz tehnoloških razloga. Na bočnoj strani radnog dijela objekta, na visini od 312 cm od poda, nalazi se linija otvora, širine 84 cm i visine 27 cm u kojoj je ugrađena ventilaciona klapna. Ventilaciona klapna je dio tehnološke opreme. Duž bočnog fasadnog zida raspoređeno je po 22 komada navedenih otvora sa svake strane. U svaki otvor je ugrađen slijepi štok od hladno oblikovanih L profila, čija je funkcija davanje oslonca tehnološkoj opremi.

U prednjem dijelu radnog dijela prostora, na udaljenosti od 417 cm od fasadnog čeonog istočnog zida, a na parapetnoj visini od 110 cm od poda, u bočnom fasadnom panelu nalazi se otvor dužine 11,80 m i visine 1,2 m za ulaz klimatizovanog vazduha. Sa spoljne strane objekta, ispred navedenog otvora izvođen je ventilacioni tunel od čeličnih hladno oblikovanih profila na koje se pričvršćena obloga od panela debljine 40 mm.

Na čeonj fasadi radnog dijela objekta nalaze se otvori u panelima u kojem su smješteni ventilatori. Podkonstrukcija za montažu i pričvršćivanje ventilatora je rađena sa spoljne strane i vezivana sa čeličnom konstrukcijom.

3.2. Opis prethodnih/pripremnih radova za izvođenje projekta

Objekti na poljoprivrednom gazdinstvu su izgrađeni.

3.3. Detaljan opis projekta

Trenutno na poljoprivrednom gazdinstvu nosioca projekta „ČZ“ D.O.O. PODGORICA, nalazi se: farma za proizvodnju konzumnih jaja kapaciteta 8 500 koka nosilja, mada je planirano proširenje kapaciteta na 20 000 koka nosilja, IPARD podrškom.

Investitor se opredijelio za proizvode Lohmann Tierzucht:

Za tržišta na kojima se traže jaja XL veličine, idealne su bele i braon nosilje, **Lohmann LSL-Extra** i **Lohmann Brown-Extra**

Lohmann Sandy je nosilja sa belim perjem za produkciju jaja kremaste boje. Ova nosilja ima izuzetnu konverziju hrane i robusnost.

Lohmann Tradition, nosilja koja nosi braon jaja velike težine, namenjena je uglavnom tržištima na kojima se traže još krupnija jaja.

Lohmann Silver je nosilja sa pretežno belim perjem, za produkciju ujednačenih braon jaja manje težine. Njena posebna prednost je odlična operjanost.

Objekti za eksploataciju (proizvodnu fazu) konzumnih nosilja opremljeni su za prijem odgojenih kokica sa starošću 16. ili 18 nedelje života koje se drže za proizvodnju – nošenje konzumnih jaja. Trajanje eksploatacije je 12-16 meseci.

Za uzgoj koka nosilja, se poštuju sljedeća načela:

1. Površina poda kaveza bude najmanje 750 cm² za svaku koku nosilju, od čega 600 cm² mora da bude korisna površina za koku nosilju ;
2. Ukupna površina kaveza mora da bude minimalno 2000 cm²;
3. Minimalna visina kaveza 45 cm;

4. Gnijezdo za nošenje jaja dostupno svakoj koki ;
5. Prostirka, suva, čista i suva od rastresitog materijala koji omogućava kljućanje i čeprkanje i ne nanosi štetu zdravlju koka da je dostupna svakoj koki ;
6. Prečke za sjedenje , dužine najmanje 15 cm po koki ;
7. Valovi za hranjenje dužina najmanje 12 cm po koki ;
8. Svaka koka mora da ima pristup bar dvijema nipl pojilicama;
9. Svaki kavez mora da bude opremljen odgovarajućim materijalom za tupljenje – trošenje kanži;
10. Nagib poda ne smije da prelazi 14% ili 8° ;
11. Prolaz između pojedinih redova kaveza mora da bude širok najmanje 90 cm zbog lakše kontrole, naseljavanja i iseljavanja kokoški ;
12. Minimalna visina do prvog sprata kaveza (podne mreže) je 35 cm;

Uslovi ambijenta imaju efekat na dobrobit i performance živine. Važni faktori ambijenta su temperatura, vlažnost i nivo toksičnih gasova u vazduhu. Optimalna temperatura u objektu je 18-22°C . Za vrijeme velikih ljetnjih vrućina, ukoliko u objektu ne postoji hlađenje ulaznog vazduha može da nastupi smanjenje apetita koka i konzumiranja hrane. Ljuska jaja je mekana i značajno povećan procenat loma.

Pravilna ventilacija u objektima omogućuje minimalnu ventilaciju uz održavanje čistog vazduha u objektu zimi a da se ne smanje temperature u objektu. Ukoliko dođe do značajnog pada temperature u objektu kokoške tada konzumiraju znatno veću količinu hrane da bi održale tjelesnu temperature. U ljetnjim mesecima na farmi se održava temperature približna optimalnoj. To se postiže tunelskom ventilacijom korišćenjem efekta hlađenja vazduha vodom pomoću saća i dodatnim efektom rashlađivanja koji se ostvaruje povećanom brzinom strujanja vazduha.

U zimskim uslovima vazduh ulazi kroz otvore na bočnim zidovima, kreće se iznad kaveza i mlaz svježeg vazduha se zagrijava od unutrašnjeg farmskog vazduha i takav dolazi do koka nosilja.

U ljetnjim uslovima, kod veoma visokih temperatura napolju, vazduh se hladi saćima, takav ulazi u koridore za hlađenje i kroz tunelski otvor ulazi u objekat. Dodatni efekat je hlađenje koka nosilja vazduhom koji protiče kroz objekat povećanom brzinom.

Efekat rashlađivanja vazduha prikazan je u tabeli:

Temperatura rashlađivanja živine u °C pri brzini strujanja x m/s

Trenutna temperatura	Relativna Vlažnost vazduha		Brzina kretanja vazduha m/s						
	50%	70%	0	0.5	1	1,5	2	2,5	
35	*		35	32.2	26.6	24.4	23.3	22.2	
35		*	38.3	35.5	30.5	28.8	26.1	24.4	
32.2	*		32.20	26,6	24.4	22.8	21.1	20	
32.2		*	35.5	32.7	28.8	27.2	25.5	23.3	
29.4	*		29.4	26.6	24.4	22.8	21.1	20	
29.4		*	31.6	30	27.2	25.5	24.4	23.3	
26.6	*		26.6	24.4	22.2	21.1	18.9	18.3	

26.6		*	28.3	26.1	24.4	23.3	20.5	19.4	
23.9	*		23.9	22.8	21.1	20	17.7	16.6	
23.9		*	25.5	24.4	23.3	22.2	20	18.8	
21.1	*		21.1	18.9	18.3	17.7	16.6	16.1	
21.1		*	23.3	20.5	19.4	18.8	18.3	17.2	

Dakle hlađenjem se snižava temperatura vazduha u staji za maksimalno 10°C. Međutim efekat rashlađivanja vazduha strujanjem povoljno utiče na efektivnu temperature koju osjeća živina. Npr. ako se temperature u staji obori na 26.6°C i vlažnost vazduha je 70%, efektivna temperatura , pri brzini strujanja 2 m/s je 20.5°C , što je optimalna temperatura.

Najbolji indikator ispravne temperature ambijenta je ponašanje živine. Treba uvijek vršiti promene postepeno, nikako naglo. Sistem ventilacije služi za pravilno snabdjevanje svježim vazduhom i regulisanje temperature.

Potrebna Temperatura na nivou živine u zavisnosti od starosti		
Starost	Temperatura	
od Nedelje 5 pa na dalje	18 – 22	

Relativna vlažnost u staji je oko 60 – 70 %.

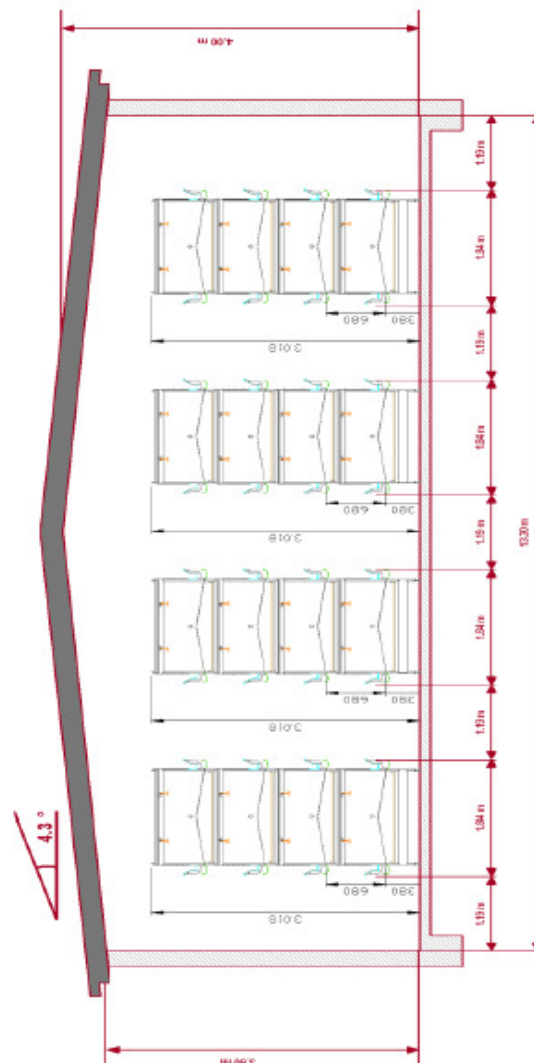
Zahtjevi za minimalni kvalitet vazduha		
O ₂	preko 20 %	
CO ₂	ispod 0.3 %	
CO	Ispod 40 ppm	
NH ₃	ispod 20 ppm	
H ₂ S	ispod 5 ppm	

OPREMA ZA DRŽANJE I UZGOJ KOKA NOSILJA

Objekat je opremljen obogaćenom opremom koja odgovara zahtjevima sistema držanja malih grupa nosilja usklađenih sa zahtevima EU normi (direktiva 1999/74/EZ).

KOKE NOSILJE

Slika: Šematski prikaz organizacije kaveza unutar objekta

SI.3.3.1. Šematski prikaz prostorne organizovanosi koka nosilja u kavezima

Svaki kavez je opremljen trošačima kanždi. Oni se sastoje od visokovrijednog silicijum karbida (takozvanog brusnog kamena) i imaju dugi vijek trajanja. Struganjem po tim površinama kandže se na prirodan način skraćuju.

Svjetlosni program

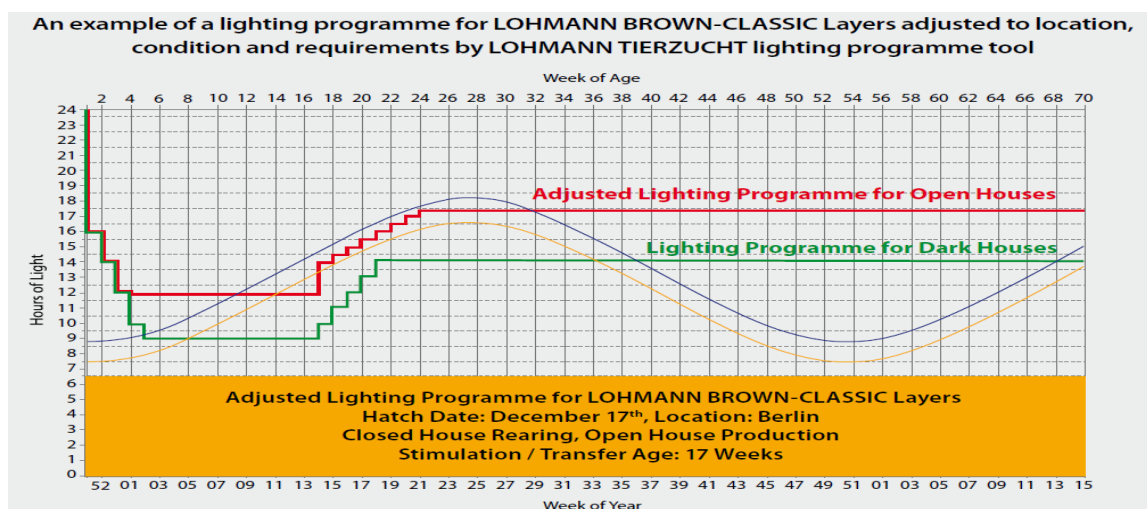
Program osvetljenja za zamračene objekte za koke nosilje

LOHMANN BROWN-CLASSIC

* ili po intermitentnom program osvetljenja - sa više pauza

** do kraja ekspozicije

Srtarost (nedelja)	Časova svetla (Standard)	Svetlosni intenzitet (Lux)
16	9	4 – 6
17	10	5 – 7
18	11	5 – 7
19	12	5 – 7
20	13	10 – 15
21	14	10 – 15
22	14	10 – 15
23	14	10 – 15
24	14	10 – 15
25	** 14	10 – 15

Oprema za održavanje potrebnog ambijenta

Kombitunel ventilacija

Zimski režim: 2 čeona ventilatora FE091 za finu regulaciju, jedan 80 ulaznih otvora sa klapnom za ulaz vazduha, tipa 1900 , sa otvorom 840x270 mm.

Ljetnji režim: plus 9 čeonih ventilatora V130-3, tunelski otvori : 14,8 x 1.2 m, saća za hlađenje 15 x1.8 m, odnosno otvor na koridoru za hlađenje 15x1.68 m sa obje strane.

Grijanje: nije potrebno

Upravljanje: Klima i proizvodni računar "VIPER Touch", 3 sonde unutrašnje temperature, 1 sonda spoljašnje temperature i 1 sonda vlažnosti.

Sigurnosni sistemi: Alarm vezan na računar + nezavisan.

Upravljački parametri: voda za pojenje, klima parametri: ventilacija i hlađenje, upravljanje hranjenjem, upravljanje osvetljenjem i alarmne funkcije

Sistem osvetljenja: Objekat je opremljen sa 276 lampi tipa LTL-24-P-WW-02 sa 18 LED dioda, 5. , sa po 23 lampe u seriji iznosi kod ovog tipa lampe 276 lampi x 5.5 W = 1518 W

Vakcinacija

Nosilac projekta „ČZ“ D.O.O. PODGORICA, posjeduje Ugovor sa VETERINARSKOM USTANOVOM „ ANIMAVET“ D.O.O. PODGORICA, o redovnim kontrolnim nadzorima farme.

Vakcinacija je važna metoda u sprječavanju oboljenja. Različite epidemijske situacije zahtijevaju i odgovarajuće programe vakcinacije. U službi navedenog projekta angažovana je VETERINARSKA USTANOVA „ ANIMAVET“ D.O.O. PODGORICA. Vakcinišu se samo zdrava jata.

Metode vakcinacije

Pojedinačna vakcinacija - injekcije i kapanje očiju je vrlo djelotvorna metoda, ali zahtijeva dosta rada.

U sledećoj tabeli prikazan je primjer programa vakcinacije

Tabela: 3.3.1. Primjer programa vakcinacije

Oboljenje	rasprostranjenost		metode vakcinacije	napomena
	U svetu	lokalno		
Marek	●		SC - IM	1.dan u ink. stanici
Newcastle*	●		DW-SP-SC-IM	broj vakcina prema raširenosti bolesti
Gumboro	●		DW	preporučuju se 2 žive vakcine
Infectious Bronchitis*	●		DW-SP-SC-IM	broj vakcina prema raširenosti bolesti
AE	●		DW-SC-WW	vakcinisati roditeljska jata I nosilje
Mycoplasmosis		●	SP-ED-SC-IM	
Fowl Pox (boginje)		●	WW	vakcinacija pre preseljenja
Pasteurellosis		●	SC	2 vakcine otprilike u 8. i 14. ned.
Infectious Coryza		●	SC	2 vakcine otprilike u 8. i 14. ned.
Salmonella		●	DW-SP-IM	vakcinacija pre preseljenja
ILT		●	DW-ED	2 vakcinacije između 6-14 nedelje
EDS		●	SC-IM	vakcinacija pre preseljenja

DW-voda za piće SP-sprej(magla) ED-kapanje u oči WW-ubod u krilo
 IM-intamuskularna injekcija SC-potkožna injekcija Vakcinacija protiv Coccidiosis
 nije obavezna za odgoj na podu

*Primena rane žive vakcine protiv Newcastle oboljenja (ND) i protiv Infektivnog Bronhitisa (IB) je veoma značajna zbog poboljšanja lokalne zaštite respiratornog sistema pilića. Pravi izbor vakcine je veoma značajan. Nikad ne vakcinišite veoma mlado jato visoko-virulentnom živom vakcinom. U zavisnosti od stepena infekcije, živina se vakciniše inaktivisanom vakcinom u toku odgoja i / ili pre pronošenja za podizanje imuniteta. Revakcinacija živom ND i/ili IB svakih 6-8 nedelja je blagotvorna za podizanje lokalnog imuniteta.

■ Agresivan program vakcinacije, posebno intramuskularnim injekcijama, može dovesti do pada telesne težine.

Vakcinacija u vodi za piće - ne zahtijeva mnogo rada, ali je treba izvoditi vrlo pažljivo da bi bila djelotvorna. U toku odgoja živini treba uskratiti vodu oko 2 sata prije vakcinacije. Količinu rastvora vakcine treba proračunati da je živina popije za 2 do 4 sata.

Sprej vakcije - su jako djelotvorne i ne zahtijevaju mnogo rada, ali mogu da izazovu neželjena dejstva.

Debikiranje

Debikiranje ili skraćivanje kljunova nije obavezno, ali je jako korisno zbog sprječavanja kanibalizma i čupanja perja. Veoma nježan i preporučljiv način debikiranja je tretman gornjeg i donjeg kljuna pomoću infracrvenih zraka koji se izvodi ubrzo po izleganju pilića. Drugi način je pomoću skraćivanja kljunova vrućim sečivom.

Tokom debikiranja treba voditi računa o sledećem:

- Kljunove skraćivati samo zdravoj živini, koja nije pod stresom, u starosti 7 do 10 dana.
- Debikiranje smije vršiti samo obučeno i stručno osoblje.
- Temperaturu sječiva podesiti tako da je obezbijedena kauterizacija, a da ne dođe do oštećenja preostalog dijela kljuna.
- Prekinuti hranjenje 12 sati prije tretmana.
- Po završenom tretmanu, staviti hranu na raspolaganje živini.

- Povešiti nivo hrane u hranilicama.
- Povešiti temperaturu u objektu narednih nekoliko dana.
- Tokom 3 do 5 dana nakon debikiranja, produžiti svjetlosni dan za 1 sat i davati hranu kasno uveče ili tokom noći.
- Dodavanje vitamina u vodu za piće može dodatno ublažiti stres.

Na predmetnom gazdunstvu, Zakonom o dobrobiti životinja, ispoštovane su obaveze i odgovornosti Investitora, za zaštitu koka nosilja, od nepotrebnog bola, patnje ili povreda, prevoza, kao i drugih pitanja vezanih za zaštitu životinja što se može vidjeti iz predmetnog zahtjeva.

Na predmetnom gazdunstvu se ne vrši usmrćivanje i klanje živine.

Hranidbeni i pojidbeni prostor

Živina na predmetnoj farmi ima dovoljno hranidbenog i pojidbenog prostora, da bi se uz ostale optimalne uslove i kvalitetnu hranu, dostigli željeni uzrast i tjelesna masa što je veoma važno za dalji porast i kasniju produkciju jaja za potrošnju. U baterijskom sistemu držanja, računajući završni uzrast kokica tehnološki normativ napajanja je 10 cm hranidbenih valova po koki, te normativ napajanja je 8 koka po nipli. Voda uvijek mora biti svježja i bakteriološki ispravna. Snabdjevanje vodom vrši se preko regulatora pritiska, brojila i automatskog uređaja za doziranje vakcina i vitamina. Pored poštovanja tehnoloških normativa važno je da se hrana brzo raznese duž objekta kako bi svi pilići bili u prilici da istovremeno jedu. A najčešće se obavlja kolicima ili lancem iz silosa preko vage, da bi se mogao pratiti tehnološki normativ zadan u dnevniku proizvodnje.

Ishrana

Hranom koja se koristi za koke nosilje, nosilac projekta se snabdjeva iz **A.D. „ Fabrike sočne hrane “ Spuž - Danilovgrad.**

Hemijski sastav hrane koja se koristi na predmetnoj farmi je sledeći: proteini, najmanje 21,50 % , vlaga, najviše 13,50 % , masti, najmanje 5,00 % , pepeo, najviše 8,00 % , celuloza, najviše 5,00 % , kalcijum 0,90-1,10%. fosfor iskoristivi, najmanje 0,42%, natrijum 0,14-0,22 % , lizini, najmanje 1,20% , metionin+cistin, najmanje 0,9% , kokcidostatik (E770) 5,00 mg/kg.

U hranu se, pored osnovnih sastojaka, ubacuju i mikro nutrienati, dati u tabeli 3.1.b.

Tab.3.3.2. Specifikacija mikro nutrienata koja se koristi na predmetnoj farmi

Dodaci po kg hrane	Starter/hrane za piliće	Hrana za koke u odgoju	Hrana za predpronošenje i hrana za nosilje
Vitamin A I.U.	12 000	12 000	10000
Vitamin D ₃ I.U.	2000	2000	2500
Vitamin E mg	20-30**	20-30**	15-30**
Vitamin K ₃ mg	3***	3***	3***
Vitamin B ₁ mg	1	1	1

Vitamin B ₂ mg	6	6	4
Vitamin B ₆ mg	3	3	3
Vitamin B ₁₂ mcg	20	20	25
Pantotenska kisjelina mg	8	8	10
Nikotinska kisjelina mg	30	30	30
Folna kisjelina mg	1.0	1.0	0.5
Biotin mcg	50		50
Holing mg	300		400
Antioksidant	100-150**		100-150**
Kokadiostatik mg	po potrebi		-
Mangan* mg	100		100
Cink* mg	60		60
Gvožđe mg	25		25
Bakar* mg	5		5
Jod mg	0.5		0.5
Selen* mg	0.2		0.2

*takozvane organske izvore treba uzeti u obzir sa većom bioraspoloživošću

**prema dodatnoj masi

***udvostručiti kod termički obrađene hrane

Napajanje vodom

Za snabdjevanje vodom ugrađuju se nipl pojilice. Linija za pojenje, smještena po sredini kaveza, snabdjeva životinje čistom pitkom vodom. Nipl pojilice imaju niple na 360° i ispus od oko 50 ml/min. Raspoređene su tako da živina ima ravnomjeran i lak pristup vodi. Posude za kapanje skupljaju rasprskanu vodu. To sprječava koroziju, a izmet na traci ostaje suv.

Napajanje koka nosilja se vrši je preko automatskih pojilica.

Dnevna potrošnja vode za pojenje , trenutno na farmi, iznosi:

$$0,19 \text{ l (po jednoj koki nosilji za pojenje) } \times 8 \text{ 500} = 1 \text{ 615 litara} = 1,615 \text{ m}^3;$$

Dnevna potrošnja vode za pojenje, pri maksimalnom kapacitetu, iznosi:

$$0,19 \text{ l (po jednoj koki nosilji za pojenje) } \times 20 \text{ 000} = 3 \text{ 800 litara} = 3,8 \text{ m}^3$$

$$20 \text{ l (po radniku za sanitarne potrebe u prosjeku) } \times 4 \text{ radnika} = 80 \text{ litara} = 0,08 \text{ m}^3$$

Sistem za skupljanje jaja

Na predmetnoj frmi jaja se sakupljaju ručno. Radi optimalnog kvaliteta jaja pazi se na sledeće:

- ✓ Svakodnevno se skupljaju sva snešena jaja kako bi se sprječili sudari i zastoji jaja.

- ✓ Svakodnevno se uklanjaju uginule životinje kako njihova tijela ne bi sprječavala kotrljanje jaja.
- ✓ Prije svakog prikupljanja uklanjaju se napukla jaja sa traka za jaja kako se ista ne bi zaprljala
- ✓ Polupana jaja se čuvaju u posebnom posudama na temperaturi od +4°C, do zbrinjavanja od strane individualnih proizvođača. Radi se o jajima koja su izdvojena kao lomljena, izdvojena u ranim jutarnjim časovima i koja imaju upotrebnu vrijednost, tako da se ista prodaju pekarama po nižoj cijeni. Količina lomljenih jaja na dnevnom nivou iznosi od 20 do 25 komada.

Sušenje izmeta (ako je poželjno i ugrađeno)

Sušenje izmeta obavlja se preko zračnih kanala iznad kaveznog postrojenja. Time se smanjuje količina amonijaka u živinarniku. Izmet iz svake etaže pada na trake za izmet gdje se prethodno suši. Izmet se u određenim intervalima uklanja iz živinarnika i odvodi linijama za izmet.

Čišćenje izmeta

Objekat farme je opremljen posebnim sistemom za izđubranje. Svaki red u objektu je opremljen pogonskom jedinicom za izđubranje. Sistem za izđubranje sadrži transporter za poprečno uklanjanje đubreta i kosi transporter. Sistem za odvoz đubreta se nalazi u kanalu na podu objekta. Na horizontalni transporter pada đubre sa postavljenih traka, isti iznosi đubre van objekta i prebacuje na kosi transporter sa trakom, koji ga transportuje u specijalizovano vozilo za prihvatanje đubriva. Zatvorene polipropilenske trake sakupljaju đubre ispod svakog sprata kaveza. Trake su termootporne i otporne na habanje. Sve manipulativne površine u dijelu gdje iz objekta izlazi transportna traka do rampe ispod koje je nalazi specijalizovano vozilo za prihvatanje đubriva su betonirane i eventualno prosuto đubre po platou se pokupi tako da tu nema nekontrolisanog rasipanja istog.

Sakupljeno đubrivo se odvozi i prodaje. Potrebe za đubrivom su velike, tako da se đubrivo rijetko kad skladišti u hangaru za stajnjak.

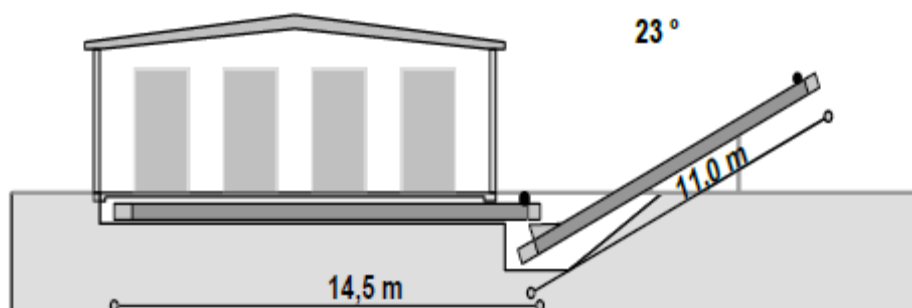
1000 koka nosilja, količina izmeta na godišnjem nivou iznosi 41,00 m³.

Izvor: Belić.S , Belić.A .Savić.R (2005):Ekološki problem ili đubrivo, (1-144), Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.

Dnevna količina đubriva, pri maksimalnom kapacitetu na predmetnom gazdinstvu,. iznosi:

20 000 koka nosilja, količina izmeta na godišnjem nivou iznosi 820,00 m³.

Slika 2: Šema izdubriranja

Sl. 3.3.2. Šematski prikaz (izvod iz tehnološkog projekta) izdubriranja

U postupku čišćenja prvo se primjenjuje suvi sistem čišćenja, koji obuhvata mehaničko čišćenje a nakon mehaničkog čišćenja vrši se izdubavanje kompresorima. Nakon izdubavanja kompresorima primjenjuje se mokri sistem čišćenja.

Nosilac projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, sakupljeno đubrivo zbrinjavaće u Štitarima (oko 18 km od predmetne lokacije), na sopstvenom imanju, površine oko 700 000 m².

Sakupljeno đubrivo će se i prodavati. Potrebe za đubrivom su velike, tako da će se đubrivo rijetko kad skladišti u hangaru za stajnjak.

Tehnološke otpadne vode

U postupku čišćenja prvo se primjenjuje suvi sistem čišćenja, koji obuhvata mehaničko čišćenje a nakon mehaničkog čišćenja vrši se izdubavanje kompresorima. Nakon izdubavanja kompresorima primjenjuje se mokri sistem čišćenja.

Otpadne vode od pranja objekata izvedene su od PVC cijevi, Ø125 mm za temeljni razvod. Cijevi su položene u kanalima u sloju pijeska, u padu 1% prema vodonepropusnoj osočnoj jami. Ugrađen je podni slivnik Ø125 mm. Na izlasku iz objekata izvedene su betonske šahte 80/80 cm od kojih su spoljašnjim cjevovodima od PVC cijevi Ø 160 mm izvedeni priključci na vodonepropusnu jamu, , zapremine 12 m³ . .

Tehnološke otpadne vode, koje nastaju prilikom pranja objekta (nakon završenog turnusa, nakon 14 mjeseci a prije uvođenja narednog turnusa koka nosilja), odvođe se internim kanalizacionim sistemom u vodonepropusnu osočnu jamu. Vodonepropusna osočna jama je udaljena od korita rijeke Sitnice 42 m.

Pranje objekata se vrši samo nakon zamjene jata, novim jatom.

Ukupna količina vode od pranja objekta iznosi 10 m^3 , za period od 14 mjeseci.

Tečni otpad, nastao pražnjenjem vodonepropusne osočne jama, cistjernom investitora se rasipa na sopstveno poljoprivredno zemljište.

Nosilac projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, tečni otpad, nastao pražnjenjem vodonepropusne osočne jama zbrinjava u Štitarima (oko 18 km od predmetne lokacije), na sopstvenom imanju, površine oko $700\,000 \text{ m}^2$. Na istoj lokaciji odvozi i đubrivo, kao i uginule koke nosilje, koje se zbrinjavaju u jami grobnici (tretman sa krečom).

Sanitarno fekalne vode

Potrošnja sanitarno-fekalnih otpadnih voda na mjesešnom iznosi:

20 l (po radniku za sanitarne potrebe u prosjeku) $\times 4$ radnika = $80 \text{ litara} = 0,08 \text{ m}^3$

Vodonepropusna septička jama je udaljena od korita rijeke Sitnice 33 m.

Vodonepropusna septička jama će se prazniti od strane nadležnog subjekta sa kojim će Investitor posjedovati ugovor o redovnom pražnjenju.

Postupajući na gore navedeni način ne postoji opasnost da se tečni otpad nađe u rijeci Sitnici.

Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila

Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila treba kanalisati i preko separatora naftnih derivata odvoditi u upojni bunar. Izabrani separator mora da ima učinak prečišćavanja prema normi EN858-1 za klasu I sa količinom mineralnih uja u prečišćenoj vodi $< 5 \text{ mg/l}$. Otpadne vode nakon prečišćavanja moraju ispunjavati vrijednosti definisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda. Izdvojena ulja i goriva iz separatora kao opasni otpad privremeno treba odlagati u posebnu hermetički zalvorenu burad i iste skladištiti na prostoru zaštićenom od atmosferskih padavina. Mulj iz separatora kao opasni otpad predaje se ovlašćenoj firmi za zbrinjavanje opasnog otpada. Obaveza je Nosioca projekta da sklopi ugovor za pružanje ove usluge sa ovlašćenom firmom. Obaveza je vlasnika opasnog otpada da vodi evidenciju sakupljanja i odvoza opasnog otpada.

Uginule životinje

Na predmetnoj farmi smrtnost na godišnjem nivou, iznosi oko 2,5%, radi se o **nus proizvodima kategorije 2 - 6** životinje i djelove životinja, osim životinja iz čl. 6 i 8 ovog pravilnika, i to; životinje koje su uginule, a nijesu bile zaklane ili usmrćene za ishranu ljudi (Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nus proizvodima životinjskog porijekla, higijensko i

veterinarsko zdravstvenim uslovima za nus proizvode („Službeni list Crne Gore", broj 8/20 od 14.02.2020.)

Nosilac projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, uginule koke nosilje u posljednje vrijeme zbrinjava i zbrinjavaće u Štitarima (oko 18 km predmetne lokacije), na sopstvenom imanju, površine oko 700 000 m².

Uginule koke nosilje se stavljaju u hermetički zatvorene posude i sopstvenim prevozom transportuju do lokacije u Štitarima (oko 18 km od predmetne lokacije), na imanju Nosioca projekta, gdje se odlažu u jamu grobnicu (tretman sa krečom). Prije ubacivanja u jamu uginule koke nosilje se posipaju krečom sa ciljem da bi se spriječilo širenje neprijatnih mirisa. Kada se jama napuni do visine 1 m ispod poklopca, ista se obezbjeđuje od otvaranja, a jama se vidno označava (mjesto i datum) i stavlja van upotrebe, pri čemu se već priprema druga jama grobnica za prihvatanje drugih uginulih koka nosilja.

Čuvanje hemijskih sredstava

Sva hemijska sredstva, koja se upotrebljavaju u objektu čuvaju se u posebno zaključanim prostorijama ili zaključanim ormarima. Upotrebljavati se mogu tako da ne predstavljaju opasnost za zagađenje prostora i okoline. Navedena sredstva moraju imati atest o garanciji proizvođača, da su namjenjeni za korištenje u navedenim objektima. Nakon upotrebe sredstava za dezinfekciju i dezinsekciju, prostore, opremu i pribor treba temeljito oprati čistom vodom. Ova sredstva su smještena u ormare koji su postavljeni u sklopu objekta.

Vodenje evidencije

Evidencija o ishrani se mora voditi za svaku vrstu životinja. Takođe, mora se voditi evidencija o primijenjenim lijekovima, broju uginulih životinja pri svakoj posjeti, itd. Evidencija o uginulim životinjama se mora čuvati najmanje tri godine nakon smrti životinje. Isto tako, mora se čuvati evidencija o prodanim životinjama, budući da može biti potrebna veterinarskim organima da prate pojavu bolesti životinja ili zagađivanja hrane.

3.4. Prikaz vrste i količine potrebne energije i energenata, vode, sirovina i drugog potrošnog materijala koji se koristi za potrebe tehnološkog procesa sa posebnim osvrtom na količine i karakteristike opasnih materija

Električna energija

Snabdijevanje električnom energijom izvršeno je priključenjem na elektro mrežu preko grada.

Bilans opterećenja

Bilans opterećenja je 12 mjeseci po 5 000 Kw.

Usled nestanka električne energije, na poljoprivrednom gazdinstvu instaliran je agregat: od 46 kW, kao rezervno napajanje objekta.

Potrošnja vode

Za potrebe predmetnog projekta koristi se voda sa gradskog vodovoda.

Dnevna potrošnja vode za pojenje, trenutno na farmi, iznosi:

$0,19 \text{ l (po jednoj koki nosilji za pojenje)} \times 8 \text{ 500} = 1 \text{ 615 litara} = 1,615 \text{ m}^3$;

Dnevna potrošnja vode za pojenje, pri maksimalnom kapacitetu, iznosi:

$0,19 \text{ l (po jednoj koki nosilji za pojenje)} \times 20 \text{ 000} = 3 \text{ 800 litara} = 3,8 \text{ m}^3$

$20 \text{ l (po radniku za sanitarne potrebe u prosjeku)} \times 4 \text{ radnika} = 80 \text{ litara} = 0,08 \text{ m}^3$

Ukupna količina vode od pranja objekta iznosi 10 m^3 , za period od 14 mjeseci.

Hrana za koke nosilje

U procesu proizvodnje koristi se receptura hrane u kojoj se nalaze svi neophodni elementi za rast živine. Dnevna potrošnja hrane za jednu koku iznosi 125 g, odnosno za godinu dana koka pojede hrane u količini od oko 45 kg. Prenos hrane do sistema za doziranje hrane je svakodnevno i do silosa, prevoz se vrši specijalnim vozilom.

Sistem za doziranje hrane u farmi je zatvorenog tipa, tako da ne dolazi do podizanja prašine.

U poglavlju 3.3.– Ishrana i tab.3.3.2. Specifikacija mikro nutrienata koja se koristi na predmetnoj farmi, prikazana je receptura hrane koja se koristi.

Dezinfekciona sredstva

Za sprovođenje mjera biozaštite odgovorna su veterinarska služba i služba dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije, koje su registrovane od strane nadležnog tijela. Zaštita zdravlja koka nosilja obavlja se na osnovu preporuka Zakona o veterinarstvu („Sl. list CG”, br. 30/12, 48/15, 57/15, 52/16), kao i sprovođenjem zakonskog monitoringa i internog monitoringa.

Od hemijskih sredstava, u skladu sa veterinarskim smjernicama, koriste se dezinfekciona sredstva na dezinfekcionim barijerama i dezinfekciona sredstva koja se povremeno koriste u proizvodnom prostoru.

Potrošnja dezinfekcionih sredstava na godišnjem nivou:

- 200 kg sode - koristi se za dezobarijere za ulaz vozila na farmu ;
- 60 kg izosana - koristi se za dezinfekciju malih dezobarijera na ulazima u objekte, za dezinfekciju opreme (kolica) i aneksa - predprostora kao i za dezinfekciju u klasirnici.
- 30 l asepsola - koristi se za dezinfekciju ruku -pravi se rastvor sa vodom i sipa u dezobarijere na ulazima u farmu i objekte.

Đubrivo koje se nalazi u hangaru za stajnjaku se u ljetnjim mjesecima prska **agitom** (aktivna supstanca je tiametoksam) u cilju smanjenja muva. Takođe, đubrivo u kamion za prevoz se nakon utovara u površinskom sloju prepska agitom, zatvori ceradom a sve u cilju smanjenja neprijatnih mirisa i pojave muva.

Trenutno se na predmetnoj farmi upotrebljava preparat za dezobarijere i dezinfekciju malih dezobarijera na ulazima u objekte za Rely+On™ Virkon®.

Rely+On™ Virkon® je pouzdan dezinficijens širokog spektra dejstva, efikasan protiv više od 200 vrsta virusa, bakterija, gljivica. Postiže potpuni efekat uništavanja mikroorganizama za samo 10 minuta, čak i u prisustvu organskih materija. Posjeduje kolor indikator za praćenje aktivnosti radnog rastvora koja traje do 7 dana. Proizvod je u obliku ružičastog praha, lako rastvorljiv u običnoj mlakoj vodi, prijatnog mirisa na limunovu koru. Radni rastvor je netoksičan, neiritabilan i biorazgradljiv, bez toksičnih isparenja. Rely+On™ Virkon® je prvo ekološko sredstvo za dezinfekciju.

Rely+On™ Virkon® je biološki razgradljiv, iskorišćeni radni rastvor se može baciti u kanalizacioni odvod bez posebnih mjera predostrožnosti. Rely+On™ Virkon® je potpuno bezbjedan za korisnike i životnu sredinu, bez aldehida i toksičnih isparenja. Postiže potpuni efekat uništavanja mikroorganizama za samo 10 minuta, poseduje kolor indikator za praćenje aktivnosti radnog rastvora koja traje do 7 dana.

Ambalaža od Rely+On™ Virkon®, odlaže se u kontejnere za komunalni otpad.

3.5. Prikaz vrste i količine ispuštenih gasova, otpadne vode i drugih čvrstih, tečnih i gasovitih otpadnih materija, po tehnološkim cjelinama, uključujući: - emisije u vazduh; - ispuštanje u vodotoke; - odlaganje na zemljište; - buku, vibracije, toplotu; - zračenja (jonizujuća i nejonizujuća

Emisije u vazduh

Emisije u vazduh su emisije prašine prilikom transporta na lokaciji, emisije iz transportnih sredstava i motora sa unutrašnjim sagorjevanjem emisije iz ventilacionih otvora i emisije neprijatnog mirisa tokom rada farme koka nosilja, čišćenja objekta i manipulacije sa stajnjakom.

Provjetravanjem objekta pomoću ventilatora i prozora se u atmosferu ispušta vazduh koji sadrži određene količine ugljen dioksida, vodene pare, tragova amonijaka, merkaptana i sl.

Emisije u vazduh sa farme su bitne u smislu širenja i rasprostiranja neprijatnih mirisa iz prostora. Na drugom mjestu je prenos eventualno patogenih mikroorganizama česticama prašine.

Neispravnost motornih vozila za dovoz sirovina, odvoz konzumnih jaja, kao i neispravnost i neodržavanje opreme i sredstava rada mogu biti uzročnici prekomjernog zagađenja vazduha i povećanog inteziteta buke.

Tehnološki otpadne vode

U postupku čišćenja prvo se primjenjuje suvi sistem čišćenja, koji obuhvata mehaničko čišćenje a nakon mehaničkog čišćenja vrši se izduvavanje kompresorima. Nakon izduvavanja kompresorima primjenjuje se mokri sistem čišćenja.

Tehnološke otpadne vode, koje nastaju prilikom pranja objekta (nakon završenog turnusa, a prije uvođenja narednog turnusa koka nosilja), odvođe se internim kanalizacionim sistemom u vodonepropusnu jamu.

Pranje objekata se vrši samo nakon zamjene jata, novim jatom.

Ukupna količina vode od pranja objekta iznosi 10 m^3 , za period od 14 mjeseci.

Tečni otpad, nastao pražnjenjem vodonepropusne osočne jama, cistjernom investitora se rasipa na sopstveno poljoprivredno zemljište.

Sanitarno-fekalne vode

Potrošnja sanitarno-fekalnih otpadnih voda na mjesešnom iznosi:

20 l (po radniku za sanitarne potrebe u prosjeku) \times 4 radnika = 80 litara = $0,08 \text{ m}^3$

Vodonepropusna septička jama će se prazniti od strane nadležnog subjekta sa kojim će Investitor posjedovati ugovor o redovnom pražnjenju.

Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila

Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila treba kanalisati i preko separatora naftnih derivata odvoditi u upojni bunar. Izabrani separator mora da ima učinak prečišćavanja prema normi EN858-1 za klasu I sa količinom mineralnih uja u prečišćenoj vodi $< 5 \text{ mg/l}$. Otpadne vode nakon prečišćavanja moraju ispunjavati vrijednosti definisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda. Izdvojena ulja i goriva iz separatora kao opasni otpad privremeno treba odlagati u posebnu hermetički zalvorenu burad i iste skladištiti na prostoru zaštićenom od atmosferskih padavina. Mulj iz separatora kao opasni otpad predaje se ovlašćenoj firmi za zbrinjavanje opasnog otpada. Obaveza je Nosioca projekta da sklopi ugovor za pružanje ove usluge sa ovlašćenom firmom. Obaveza je vlasnika opasnog otpada da vodi evidenciju sakupljanja i odvoza opasnog otpada.

Stajnjak

Objekat farme je opremljen posebnim sistemom za izđubavanje. Svaki red svakog objekta je opremljen pogonskom jedinicom za izđubavanje. Sistem za izđubavanje sadrži horizontalni transporter -traka za poprečno uklanjanje đubreta i kosi transporter (elevator), visine 4,5m. Na horizontalni transporter pada đubre sa postavljenih traka, isti prebacuje na kosi transporter sa trakom, koji ga transportuje u specijalizovano vozilo za prihvatanje đubriva. Zatvorene polipropilenske trake sakupljaju đubre ispod svakog sprata kaveza. Trake su termootporne i otporne na habanje. Sve manipulativne površine u dijelu gdje iz objekta izlazi transportna traka do rampe ispod koje je nalazi specijalizovano vozilo za prihvatanje đubriva su betonirane i eventualno prosuto đubre po platou se pokupi tako da tu nema nekontrolisanog rasipanja istog.

Osoka završava zajedno za čvrstim đubrivom u kamion, odakle se odvozi ili kod korisnika đubriva ili na predmetne obradive parcele ili u hangar za đubrivo.

Sakupljeno đubrivo se odvozi i prodaje. Potrebe za đubrivom su velike, tako da se đubrivo rijetko kad skladišti u hangaru za stajnjak.

1000 koka nosilja, količina izmeta na godišnjem nivou iznosi 41,00 m³.

Izvor: Belić.S , Belić.A .Savić.R (2005):Ekološki problem ili đubrivo, (1-144), Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.

Dnevna količina đubriva, pri maksimalnom kapacitetu na predmetnom gazdinstvu,. iznosi:

20 000 koka nosilja, količina izmeta na godišnjem nivou iznosi 820,00 m³.

U postupku čišćenja prvo se primjenjuje suvi sistem čišćenja, koji obuhvata mehaničko čišćenje a nakon mehaničkog čišćenja vrši se izduvavanje kompresorima. Nakon izduvavanja kompresorima primjenjuje se mokri sistem čišćenja.

Buka

Maksimalna jačina buke tokom rada farme je od transportnih sredstava usled odvoza đubriva, distribucije jaja, nabavke hrane,.... Takođe ,procjenjujemo da nivo buke koji nastaje po ovom osnovu ne može izazvati veći negativni uticaj na okolno stanovništvo i radnu sredinu. Maksimalne jačine buke iznose: 55 dB(A) dnevno , 45 dB(A) za večer i 40 dB(A) noću.

Uginule koke nosilje

*Na predmetnoj farmi smrtnost na godišnjem nivou, iznosi oko 2,5%, radi se o **nus proizvodima kategorije 2 - 6** životinje i djelove životinja, osim životinja iz čl. 6 i 8 ovog pravilnika, i to; životinje koje su uginule, a nijesu bile zaklane ili usmrćene za ishranu ljudi (Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nus proizvodima životinjskog porijekla, higijensko i veterinarsko zdravstvenim uslovima za nus proizvode („Službeni list Crne Gore", broj 8/20 od 14.02.2020.)*

Nosilac projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, uginule koke nosilje u posljednje vrijeme zbrinjava i zbrinjavaće u Štitarima (oko 18 km predmetne lokacije), na sopstvenom imanju, površine oko 700 000 m².

Uginule koke nosilje se stavljaju u hermetički zatvorene posude i sopstvenim prevozom transportuju do lokacije u Štitarima (oko 18 km od predmetne lokacije), na imanju Nosioca projekta, gdje se odlažu u jamu grobnicu (tretman sa krečom). Prije ubacivanja u jamu uginule koke nosilje se posipaju krečom sa ciljem da bi se spriječilo širenje neprijatnih mirisa. Kada se jama napuni do visine 1 m ispod poklopca, ista se obezbjeđuje od otvaranja, a jama se vidno označava (mjesto i datum) i stavlja van upotrebe, pri čemu se već priprema druga jama grobnica za prihvatanje drugih uginulih koka nosilja.

Uticao vibracija

Uticaji vibracija neće biti prisutni.

Uticaji toplote, jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja

Uticaji toplote, jonizujućeg i nejonizujućeg zračenja neće biti prisutni.

3.6. Prikaz tehnologije tretiranja (prerada, reciklaža, odlaganje i sl.) svih vrsta otpadnih materija

Ambalažni otpad

Na poljoprivrednom gazdinstvu, se u toku rada stvara otpadna ambalaža: kartonska ambalaža za pakovanje konzumnih jaja, najlon, folija, drvene palete, papir,..Ambalaža se odvaja po vrstama i kada se skupi određena količinama odvozi i prodaje preduzećima za otkup sekundarnih sirovina.

Veterinarski otpad

Veterinarskim otpadom upravlja VETERINARSKA USTANOVA „ ANIMAVET“ D.O.O. PODGORICA.

Komunalni otpad

Nosilac projekta je dužan da posjeduje Ugovor sa D.O.O. „ČISTOĆA“ PODGORICA, o redovnom odvoženju komunalnog otpada sa predmetne lokacije i zbrinjavanju istog.

Nosilac projekta je dužan da sav komunalni otpad odlaže u metalne kontejnere postavljene u krugu lokacije na vodonepropusnoj površini.

4.0. IZVJEŠTAJ O POSTOJEĆEM STANJU SEGMENTA ŽIVOTNE SREDINE

Prikaz postojećeg stanja segmenata životne sredine u elaboratu, dostavljen je iz Izvještaja o stanju životne sredine za 2018. godinu, izrađenim od strane Agencije za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore.

KVALITET VAZDUHA

Za ocjenu kvaliteta vazduha u periodu ljeto 2018-proljeće 2019 (četiri sedmodnevna ciklusa mjerenja) korišćeni su rezultati povremenih mjerenja sa šest lokacija u Glavnom gradu. Prikaz stanja kvaliteta vazduha na svim lokacijama dat je po zagađujućim materijama:

SUMPOR DIOKSID- SO₂

Svi rezultati mjerenja sumpor dioksida posmatrani su u odnosu na propisanu legislativu, upoređeni sa: • propisanim graničnim vrijednostima za jednočasovne srednje vrijednosti ($350 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ne smije se prekoračiti više od 24 puta u toku godine) i srednje dnevne vrijednosti ($125 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ne smije se prekoračiti više od tri puta u toku godine). Imisijske koncentracije sumpor dioksida, kao jednočasovne srednje i srednje dnevne vrijednosti, na svih šest lokacija u Glavnom gradu su bile značajno ispod propisanih imisionih graničnih vrijednosti.

AZOT DIOKSID- NO₂

Sumarni statistički podaci, koncentracije azot dioksida, (kao srednje jednočasovne i srednje godišnje vrijednosti) na svih šest lokacija (po jedna u gradskim opštinama Tuzi i Golubovci i četiri na prometnim raskrsnicama u Podgorici) su posmatrane u odnosu na: • propisane granične vrijednosti za jednočasovne srednje vrijednosti ($200 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ne smije se prekoračiti više od 18 puta u toku godine) i srednje godišnje vrijednosti ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Na lokaciji kod tržnog centra Delta City šest srednjih jednočasovnih vrijednosti azot dioksida je bilo iznad propisane granične vrijednosti od $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Na ostalih pet lokacija, sve vrijednosti azot dioksida, predstavljene kao jednočasovne i srednje godišnje vrijednosti, tokom sva četiri mjerna ciklusa (28 dana mjerenja u četiri sezone) su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti.

SUSPENDOVANE ČESTICE PM₁₀

Za ocjenu kvaliteta vazduha u četiri sedmodnevna ciklusa tokom perioda ljeto 2018. proljeće 2019. obrađena su mjerenja koncentracija suspendovanih čestica (PM₁₀) sa šest mjernih mjesta u Glavnom gradu.

- Na lokaciji centar gradske opštine Tuzi pet srednjih dnevnih vrijednosti PM₁₀ je bilo iznad propisane granične vrijednosti.
- Na lokaciji centar gradske opštine Golubovci pet srednjih dnevnih vrijednosti PM₁₀ je bilo iznad propisane granične vrijednosti.
- Na lokaciji raskrnica ul.Kralja Nikole i Crnogorskih serdara šest dana, tokom četiri sedmodnevna ciklusa mjerenja, su srednje dnevne vrijednosti suspendovanih čestica PM₁₀ bile iznad propisane granične vrijednosti.

- Na lokaciji kod tržnog centra Delta City deset dana su srednje dnevne vrijednosti suspendovanih čestica PM₁₀ bile iznad propisane granične vrijednosti.
- Na raskrsnici ul.I.Crnojevića i 19 decembra tri srednje dnevne vrijednosti suspendovanih čestica PM₁₀ su bile iznad propisane granične vrijednosti tokom četiri mjena ciklusa u sezoni ljeto 2018-proljeće 2019.
- U Zagoriču, na lokaciji Piperska ulica-brijeg Morače, osam srednjih dnevnih vrijednosti PM₁₀ je bilo iznad propisane granične vrijednosti.
- Izračunati 90.4 percentil PM₁₀ (vrijednost koja se koristi za ocjenu kvaliteta vazduha sa aspekta uticaja suspendovanih čestica PM₁₀ kod povremenih-kratkotrajnih mjerenja) na svih šest lokacija je tokom mjerenja ljeto 2018-proljeće 2019 je prelazio propisanu graničnu vrijednost.

OZON- O₃

Sve izmjerene vrijednosti ozona, tokom sva četiri sedmodnevna ciklusa, na svih šest mjernih mjesta, u periodu ljeto 2018-proljeće 2019. su bile ispod propisane ciljne vrijednosti.

UGLJEN MONOKSID- CO

Sve maksimalne osmočasovne srednje dnevne vrijednosti ugljen monoksida, na svim mjernim mjestima tokom 2018/19. su bile ispod propisanih graničnih vrijednosti.

BENZEN- C₆H₆

Na svih šest lokacija, srednje vrijednosti benzena svih 28 dana mjerenja, su bile ispod propisane granične vrijednosti od 5 µg/m³.

SADRŽAJ TEŠKIH METALA U PM₁₀

Na svih šest lokacija, srednje vrijednosti sadržaja olova, kadmijuma, arsena i nikla u suspendovanim česticama PM₁₀ su bile ispod propisanih graničnih-ciljnih vrijednosti.

BENZO(A)PIREN

Srednja godišnja vrijednost benzo(a)pirena predstavljena kao srednja vrijednost četiri sedmična uzorka suspendovanih čestica PM₁₀ je na lokacijama u Glavnom gradu: centar gradske opštine Golubovci, raskrnica ul.K.Nikole i Crnogorskih serdara, kod tržnog centra Delta City, Zagoriču (Piperska ulica-brijeg Morače) i kod fonda „P₁₀“ bila iznad propisane ciljne vrijednosti za zaštitu zdravlja.

Izvor: Godišnji izvještaj o realizaciji programa monitoringa vazduha na teritoriji GLAVNOG GRADA PODGORICE u 2018/19.

KVALITET ZEMLJIŠTA

Rezultati ispitivanja opasnih i štetnih materija u zemljištu na području Glavnog grada Podgorica

U 2018. godini, na području Glavnog grada Podgorica, uzorkovanje je izvršeno na 4 sledeće lokacije:

- Donja Gorica - zemljište pored saobraćajnice,
- Ćemovsko polje - zemljište pored saobraćajnice,
- Srpska i
- Dječije igralište (Njegošev park).

Rezultati ispitivanja zagađenosti zemljišta pokazuju sledeće:

❖ Analizom uzorka zemljišta sa lokacije Donja Gorica evidentiran je povećan sadržaj hroma, nikla i fluora u odnosu na vrijednosti normirane Pravilnikom. Sadržaj svih ostalih neorganskih i organskih parametara ne premašuje propisane koncentracije.

❖ U uzorku zemljišta uzorkovanom na lokaciji Ćemovsko polje sadržaj nikla i fluora premašuje maksimalno dozvoljenu koncentraciju normiranu Pravilnikom, dok je sadržaj ostalih analiziranih neorganskih i organskih komponenti u okviru normiranih vrijednosti.

❖ Analiza uzorka zemljišta uzorkovanog na lokaciji Srpska pokazala je povećan sadržaj hroma, nikla, i fluora, od neorganskih parametara, kao i policikličnih aromatskih ugljovodonika (PAH) od organskih. Sadržaj ostalih analiziranih parametara ne premašuje koncentracije normirane Pravilnikom.

❖ Rezultati analize zemljišta uzorkovanom na dječijem igralištu (u Njegoševom parku) navedeni su u posebnom poglavlju ovog izvještaja koji se odnosi na ispitivanje zemljišta na dječijim igralištima. Ukupni rezultati dodatnih analiza za navedena prekoračenja parametara na sledećim lokacijama: - Zemljište sa lokacija Donja Gorica i Ćemovsko polje

❖ U zemljištu uzorkovanom sa ovih lokacija više od 90% sadržaja nikla je prisutno u obliku silikatnih jedinjenja, što potvrđuje njegovu zanemarljivu biodostupnost, kao i njegovo značajno geohemijsko porijeklo.

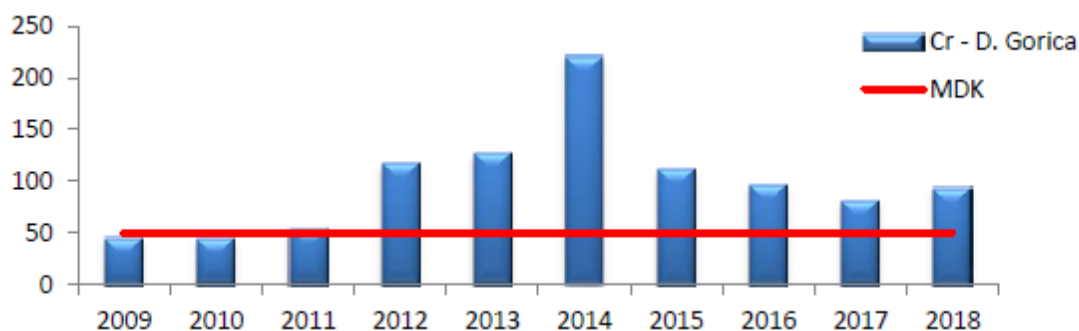
❖ Povećan sadržaj fluora pripisuje se karakteristikama sastava zemljišta u Crnoj Gori, koje je prirodno bogato fluorom.

❖ Sadržaj hroma u zemljištu, sa lokacije Donja Gorica u velikom procentu (93%), nalazi se vezan za silikatne i oksidne minerale, tj. u obliku koji se u prirodnim uslovima praktično ne može mobilisati iz geološkog materijala. - Zemljište sa lokacije Srpska

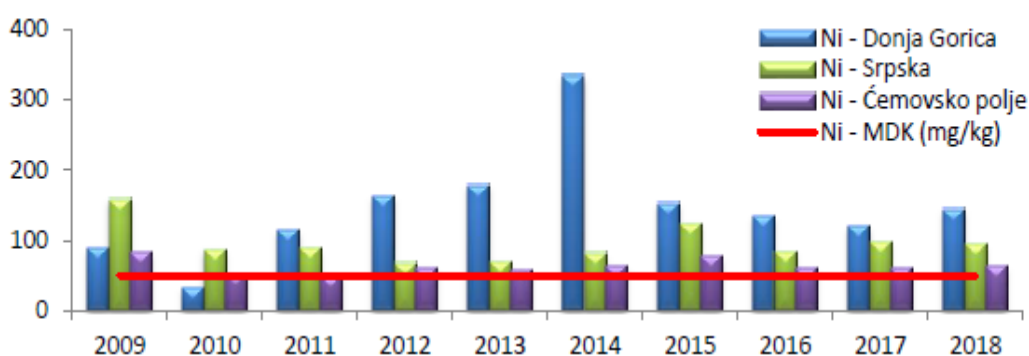
❖ Povećan sadržaj navedenih parametara u zemljištu sa ove lokacije je najvećim dijelom povezan sa radom Kombinata aluminijuma, koji se nalazi u njenoj neposrednoj blizini. Drugi značajan izvor je i geohemijski sastav zemljišta.

❖ U zemljištu i ove lokacije (kao i skoro svih analiziranih sa teritorije naše zemlje) sadržaj nikla, kao i blažeg povećanja sadržaja hroma pripadaju njegovom značajnom geohemijskom porijeklu.

❖ Iako je zemljište u Crnoj Gori prirodno bogato fluorom, na ovoj lokaciji se evidentira povećanje njegovih koncentracija koje se pripisuje direktnom uticaju rada Kombinata aluminijuma, koji u svojim proizvodnim procesima koristi fluorova jedinjenja. Isto se odnosi i na povećan sadržaj PAH-ova na ovoj lokaciji.

Sadržaj hroma (Cr) u uzorku zemljišta uzorkovanom u Donjoj Gorici, 2009-2018

Odnos evidentiranih koncentracija nikla (Ni) u mg/kg na pojedinim lokacijama u Podgorici, 2009-2018

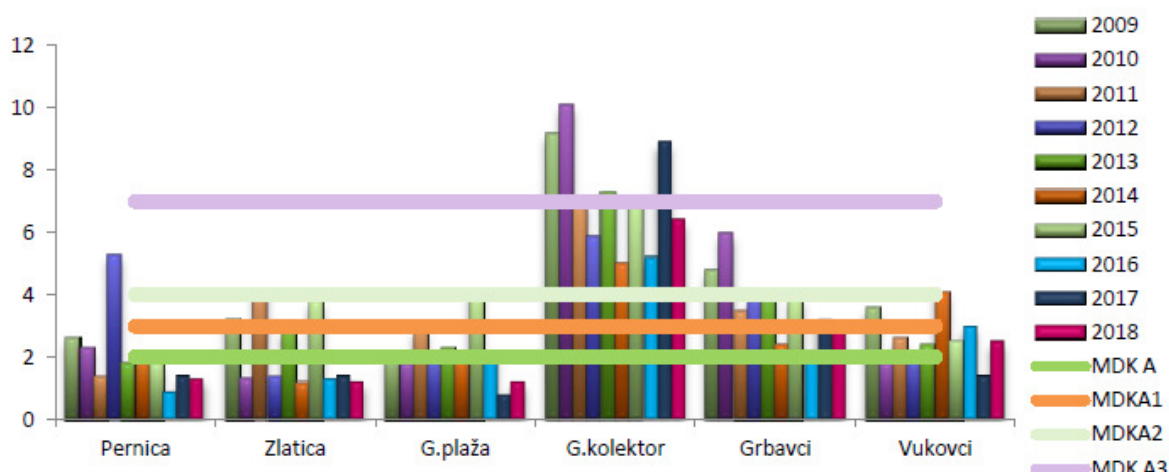

Odnos evidentiranih koncentracija olova (Pb) u mg/kg na pojedinim lokacijama u Podgorici, 2009-2018

KVALITET VODA

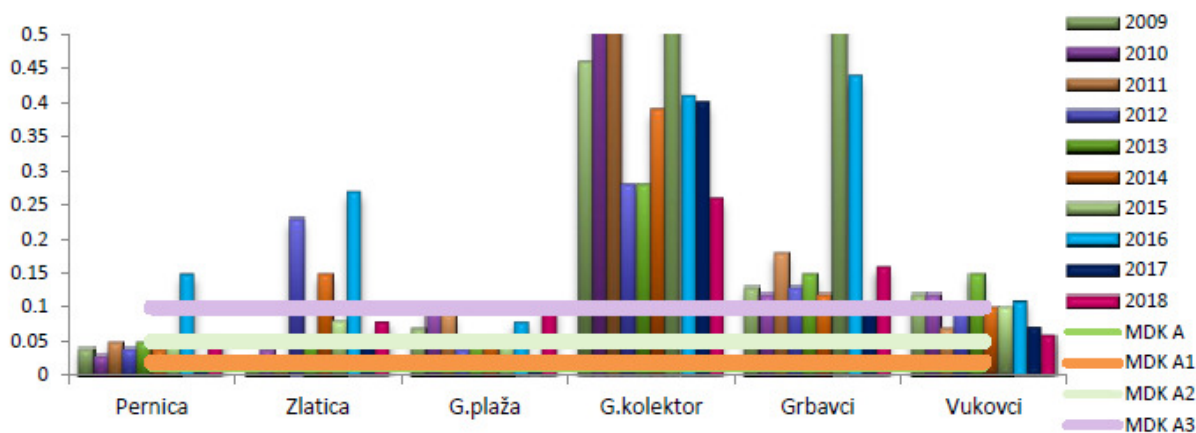
BPK5 - biološka potrošnja kiseonika

Biološka potrošnja kiseonika (BPK5) je količina kiseonika koja potrebna da se izvrši biološka oksidacija prisutnih, biološki razgradljivih, sastojaka vode. Stepenn zagađenosti vode organskim jedinjenjima definisan je, pored ostalih, i ovim parametrom (BPK5) i osnovni je parametar za ocjenu zagađenosti površinskih voda organskim materijama.

Sadržaj fosfata

Najznačajniji izvori zagađenja ortofosfatima potiču iz komunalnih i industrijskih otpadnih voda i poljoprivrede. Fosfati mogu oštetiti vodenu okolinu i narušiti ekološku ravnotežu u vodama, te njihov povećan sadržaj može izazvati eutrofikaciju, što ima za posledicu ubrzano razmnožavanje algi i viših biljaka i stvaranje nepoželjne promjene ravnoteže organizama prisutnih u vodi, kao i samog kvaliteta vode. Sadržaj ortofosfata prikazan je grafički.

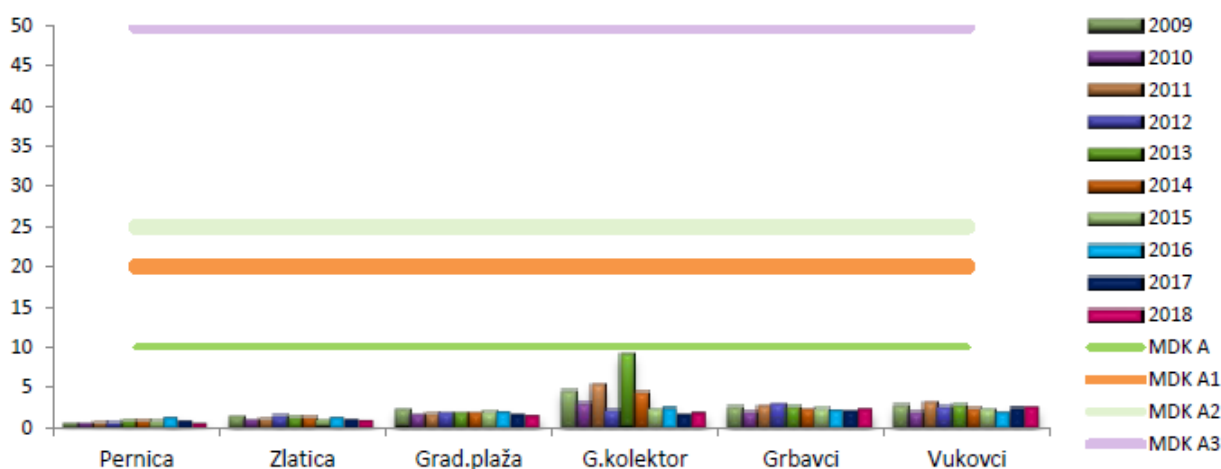

Sadržaj ortofosfata (fosfata) u rijeci Morači (mg/l)

Sadržaj nitrata

Jedinjenja koja sadrže azot, u vodi se ponašaju kao nutrijenti i izazivaju nedostatak kiseonika, a time utiču i na izumiranje živog svijeta. Glavni izvori zagađenja azotnim jedinjenjima su komunalne i industrijske otpadne vode, septičke jame, upotreba azotnih vještačkih đubriva u poljoprivredi i životinjski otpad. Bakterije u vodi veoma brzo prevode nitrata u nitrite. Uticaj nitrita na zdravlje ljudi je veoma negativan, jer reaguju direktno sa hemoglobinom u krvi, proizvodeći met-hemoglobin koji uništava sposobnost crvenih krvnih zrnaca da vezuju i

prenose kiseonik. Na osnovu rezultata ispitivanja kvaliteta površinskih voda može se zaključiti da su izmjerene vrijednosti za nitrata u granicama dozvoljenih koncentracija.

Sadržaj nitrata u rijeci Morači (mg/l)

Buka

U skladu sa Zakonom o zaštiti od buke u životnoj sredini („Sl. list CG”, br. 028/11, 028/12, 01/14), buka u životnoj sredini je nepoželjan, ili štetan, zvuk na otvorenom prostoru koji je izazvan ljudskom aktivnošću, uključujući buku koja potiče iz drumskog, željezničkog i vazdušnog saobraćaja i od industrijskih postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola. Na osnovu Zakona, donešen je Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke („Sl. list CG”, br. 060/11). Na osnovu navedene zakonske regulative, opštine su donijele Rješenja o akustičkom zoniranju svojih teritorija, što je osnovni uslov za implementaciju Pravilnika o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičkih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke. Određivanjem akustičkih zona, propisane su granične vrijednosti za definisane djelove opštinske teritorije, što je od značaja za zaštitu od buke u životnoj sredini, a i za buduće planiranje izgradnje objekata i izdavanje dozvola za rad ugostiteljskim i drugim objektima.

Na osnovu člana 6 stav 1 i 2 Zakona o zaštiti od buke u životnoj sredini ("Sl. list CG", broj 28/11, 28/12 i 01/14) i člana 48 stav 1 alineja 2 Statuta Glavnog grada ("Sl. list RCG - Opštinski propisi", broj 28/06 i "Sl. list CG - Opštinski propisi" broj 39/10 i 18/12), Skupština Glavnog grada - Podgorice, na sjednici održanoj dana 30. i 31. jula 2015. godine, donijela je ODLUKA o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji Glavnog grada Podgorice ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 27/15 od 05.08.2015).

Predmetna lokacija pripada stambenoj zoni.

Na granici ove zone buka ne smije prelaziti granične vrijednosti nivoa buke u zoni sa kojom se graniči.

5.0. PRIKAZ ALTERNATIVNIH RJEŠENJA

5.1. Lokacija

Alternativnih rješenja za odabir lokacije za poljoprivredno gazdinstvo na kome će funkcionisati farma za proizvodnju konzumnih jaja je bilo. Nosilac projekta je izvršio odabir sledeće lokacije:

Predmetna lokacija, se nalazi na katastarskoj parceli broj 2596/2 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 5618- izvod, ukupne površine 1011,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1.

Predmetna lokacija, se nalazi i na katastarskoj parceli broj 2596/4 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 6441- izvod, ukupne površine 1000,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1.

5.2. Uticaji na segmente životne sredine i zdravlje ljudi

Uticaji na segmente životne sredine, opisani u poglavlju 7.0. Sa veterinarsko-sanitarnog stanovišta veoma je važno da se ispoštuju sve zakonske regulative prilikom izvođenja tehnoloških procesa proizvodnje. Jedino na taj način negativan uticaj na kvalitet životne sredine neće biti ispoljen.

5.3. Proizvodni proces ili tehnologija

Tehnološki proces proizvodnje je definisan tehnološkim projektom, opisanim u poglavlju 3.0.

5.4. Metod rada u toku izvođenja i funkcionisanja projekta

U sklopu metoda rada u toku izvođenja, bilo je alternativnih rješenja, mada se Nosilac projekta opredjelio na one metode koje su opisane u elaboratu.

Alternative u funkcionisanju nijesu predviđene.

Za tehnološki proces proizvodnje, odabrana je oprema koja zadovoljava važeće standarde. Metode rada u toku funkcionisanja projekta su opredjeljenje namjenom objekta u pogledu sadržaja.

5.5. Planovi lokacija i nacrti projekta

Predmetna lokacija se nalazi u zoni koja je planskim dokumentom predviđena za ovu svrhu.

5.6. Vrsta i izbor materijala za izvođenje projekta

Objekti na poljoprivrednom gazdinstvu su izgrađeni.

5.7. Vremenski raspored za izvođenje i prestanak funkcionisanja projekta

Objekti na poljoprivrednom gazdinstvu su izgrađeni.

5.8. Datum početka i završetka izvođenja

Objekti na poljoprivrednom gazdinstvu su izgrađeni.

5.9. Veličina lokacije ili objekta

Na poljoprivrednom gazdinstvu nosioca projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, planirano je proširenje kapaciteta sa 8 500 komada koka nosilja na 20 000 komada koka nosilja, IPARD podrškom.

Na poljoprivrednom gazdinstvu se nalaze tri objekta (sl.2.17. situacija na terenu):

Objekat 1- površine 261,00 m² - objekat u kome su smještene koke nosilje;

Objekat 2- površine 118,71 m² - objekat u kome je smještena hrana i pomoćni materijal;

Objekat 3- površine 40,25 m² -hangar za stajnjak;

Nosilac projekta planira proširenje postojećih kapaciteta.

5.10. Obim proizvodnje

Na poljoprivrednom gazdinstvu nosioca projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, planirano je proširenje kapaciteta sa 8 500 komada koka nosilja na 20 000 komada koka nosilja, IPARD podrškom.

Očekivana proizvodnja jaja je 90% od ukupnog broja koka nosilja na dnevnom nivou (pošto je u pitanju kvalitetna ishrana).

5.11. Kontrola zagađenja

U alternativama za sprječavanje zagađenja nema alternativa, jer je jasno definisan tretman otpadnih voda kao i način upravljanja stajnjakom i način upravljanja drugim vrstama otpada.

5.12. Uređenje odlaganja otpada uključujući reciklažu, ponovno korišćenje i konačno odlaganje

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom (Sl.list Crne Gore 64/11 i 39/16), član 14 Ponovna upotreba i recikliranje.

Uređenje odlaganja otpada uključujući reciklažu, ponovno korišćenje i konačno odlaganje je u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (Sl.list Crne Gore 64/11 i 39/16), član 14 Ponovna upotreba i recikliranje.

5.13. Uređenje pristupa projektu i saobraćajnim uslovima

Alternativnih rješenja ne može biti.

Predmetna lokacije ostvaruje direktan kontakt sa prilaznim putem. Do predmetne lokacije se dolazi desnim skretanjem kod prodajnog objekta „Vencor“, pa potom lokalnim putem do predmetnog zemljišta koje je sa desne strane asfaltnog puta uz direktnu konekciju s istim.

5.14. Odgovornost i procedura za upravljanje životnom sredinom

Investitor je odgovoran za procedure radi zaštite životne sredine. Alternativnik rješenja ne može biti.

5.15. Obuka

Svi koji učestvuju u procesu funkcionisanja projekta, moraju biti obučeni za bezbjedan rad.

5.16. Monitoring

Vrši se u toku funkcionisanja projekta. Alternativa ne može biti.

Kao alternativno rješenje upravljanja đubrivom Investitor planira proizvodnju humusa.

5.17. Planovi za vanredne prilike

U sklopu tehničke dokumentacije funkcionisanja projekta definisani su planovi za vanredne prilike (požar, zemljotres, ...)

6.0. OPIS SEGMENTA ŽIVOTNE SREDINE

Opis segmenata životne sredine predstavlja osnovu za istraživanje problematike životne sredine na određenom prostoru. Problematika zaštite životne sredine predstavlja složeno pitanje a obuhvata sve aspekte razmatranja mogućeg uticaja predmetnog projekta na životnu sredinu. Na predmetnoj lokaciji nijesu vršena namjenska ispitivanja stanja elemenata životne sredine, pa stoga ne postoje podaci o kvalitetu životne sredine. Na samoj lokaciji ne postoje podaci o kvalitetu vazduha, vode i zemljišta, kao i nivoa buke.

6.1. Stanovništvo (naseljenost i koncentracija)

Podgorica je glavni grad Crne Gore i politički, ekonomski, kulturni, privredni, obrazovni centar. Prema popisu iz 2011. godine imala je 185 937. stanovnika i to 90 614 muškaraca ili 48.73 % i 95.323 žena ili 51.27 %. U njoj živi skoro trećina stanovnika Crne Gore – 29,98% . Prosječna starost stanovništva je 35,7 godina i to muškog 34,5 a ženskog 36,8.

Podgorica ima stalan porast broja stanovnika dijelom usled prirodnog priraštaja a posebno usled stalnih migracionih kretanja. Gustina naseljenosti u Podgorici iznosi 119 stanovnika po km² U Crnoj Gori prirast stanovništva je karakterističan za opštine na primorju i Podgoricu. Realno je očekivati stalan porast broja stanovnika i u narednom periodu računajući da je Podgorica naš glavni grad, grad koje se permanentno gradi i koji pruža najviše mogućnosti za zapošljavanje.

Uporedni pregled broja stanovnika 1948,1953,1961,1981,1991,2003,2011.										
Naziv naselja	Broj stanovnika									
	Po metodologiji ranijih popisa							Po novoj metodologiji		
	1948	1953	1961	1971	1981	1991	2003	1991	2003	2011
Podgorica	48599	55669	72319	98796	132290	152025	179401	146121	169132	185937

Broj stanovnika u Glavnom gradu Podgorici po popisu iz 2011

	Stanovništvo/Population			Struktura stanovništva prema polu / Population structure by sex	
	ukupno/ Total	muško/ Male	žensko/ Female	muško/ Male	žensko/ Female
	CrnaGora	620029	306236	313793	49.39 %
Podgorica	185937	90614	95323	48.73%	51.27%

Komponente porasta stanovništva Crne Gore u period 1991-2003 po regijama

	Crna Gora	Sjeverna regija	Središnja regija	Južna regija
	Broj stanovnika			
1991 (def 2003)	593504	212377	254860	126267

2003 (def 2006)	633985	198647	285643	146695
	U period 1 apr. 1991 – 31.okt. 2003.			
Rast stanovništva	40481	- 13730	30783	23428
Prirodni priraštaj	50126	18050	25148	6929
Migracioni saldo	- 9645	-31780	5635	16499
	Na 1000 stanovnika (prosječno godišnje)			
Rast stanovništva	5,2	-5,3	9,1	13,5
Prirodni priraštaj	6,5	7,0	7,4	4,0
Migracioni saldo	-1,2	-12,3	1,7	9,5

Donja Gorica ima oko 5244 stanovnika, prema popi.su iz 2011. godine

Najbliže porodične kuće udaljene su 230 m sa jedne strane a 360 m sa druge strane uz asfaltni put.

Najbliže rastojanje od kružnog toka na ulazu u Podgoricu (Cetinjski put, Nikšićki put) je 3,7 km a ako se ide magistralnim putem prema Cetinju udaljenost je 4,8 km. Univezitet Donja Gorica i turistički kompleks „Verde“ su udaljeni oko 1,7 km od predmetne lokacije.

Od infrastrukturnih objekata na lokaciji i njenoj okolini pored prilazne saobraćajnice, postoji vodovodna mreža, elektroenergetska mreža i TT mreža, jedino još nije urađena kanalizaciona mreža.

6.2. Zdravlje ljudi

Djelatnost se obavlja u skladu sa zakonskim propisima te ne postoji rizik za ljudsko zdravlje

6.3. Biodiverzitet (flora i fauna), podaci o rijetkim i zaštićenim vrstama

Na samoj predmetnoj lokaciji nalazi se vrste kojim je investitor oplemenio prostor: vinova loza, sadnice šimšira, voćarske kulture, sadnica različitog ukrasnog zelenila, kojim .

Predmetna lokaciji je po kulturi livada 3 klase. Prostor oko predmetne lokacije čini obradivo zemljište, što se može vidjeti na slikama 2.8, 2.9, 2.13, 2,14 i 2.15., obraslo samoniklom vegetacijom.

Evidentirani broj samonikle i subspontane adventivne flore gradskog područja Podgorice iznosi 1227 vrsta i podvrsta što predstavlja nešto više od trećine zabilježenog broja vrsta za Crnu Goru. Za Podgoricu je karakteristično da ne dolazi do prekida vegetacionog perioda

Taksonomski spektar flore gradskog područja Podgorice čine 4 klase, 118 porodica, 545 rodova i 1227 vrsta i podvrsta. Kao najzastupljenije porodice izdvajaju se Poaceae (porodica trava), Asteraceae (glavočike) i Fabaceae (mahunarke ili leptirnjače), (Lokalni plan zaštite životne sredine za period 2019-2023, Podgorica 2019) .

Područje oko rijeke Sitnice, predstavlja lokalitet na kojem su zastupljena vodena i vlažna staništa. Najreprezentativnija ovakva staništa se nalaze na području Mareze uključujući rijeku Maticu odnosno Sitnicu kako se naziva njeni donji dio toka, a zatim područja Skadarskog jezera tj. širi prostor ušća rijeke Morače (Malo Blato, ušće rijeke Morače, Vranjina). Ova staništa su istovremeno reproduktivni centri vodozemaca i hranilište za brojne druge grupe životinja. Svi kanali u kojima se povremeno ili stalno zadržava voda imaju ulogu reproduktivnih centara i predstavljaju sklonište za brojne akvatične i semiakvatične vrste tokom intenzivnih padavina.

Lokalitet: Mareza i rijeka Matica (geografske koordinate, nadmorska visina): N 42.481735° E 19.180190° alt. 38 mnv; N 42.459824° E 19.161677° 33 mnv

Bufo bufo (Žaba krastača) – Na lokalitetu Mareza populacija je široko zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Pelophylax ridibundus (Zelena žaba) – Na lokalitetu Mareza populacija je široko zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Rana dalmatina (Šumska žaba) – Na lokalitetu Mareza populacija je široko zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Triturus macedonicu (Glavati mrmoljak) – Na lokalitetu Mareza populacija je malog areala i tačkasto/pjegasto je zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Hyla arborea (Gatalinka) – Na lokalitetu Mareza populacija je široko zastupljena, dok je na lokalitetu rijeka Matica populacija dijelom očuvana.

Izvor (Akcioni plan za biodiverzitet Glavnog grada Podgorice, Podgorica 2017).

Na terasama rijeke Podgorice (Morača, Ribnica, Sitnica) i najbližih padina sa oskudnim zemljanim pokrivačem, kao i na područja sa *Quercus* sp. (Vranići, Beri, Doljani, Donji Kokoti), registrovano je prisutnost vrste *Microtus thomasi* (balkanska kratkouha voluharica). Ova voluharica je prvi put nađena i opisana u Podgorici, a podaci o njenoj prisutnosti, brojnosti i stanju staništa su stari preko 100 godina (Akcioni plan za biodiverzitet Glavnog grada Podgorice, Podgorica 2017)..

Na širem području Glavnog grada Podgorice živi krupna divljač, poput divlje svinje, srna i divokoza; od manjih sisara lisica, kuna i jazavac, zec, vjeverica,... Faunu gradskog područja Podgorice uglavnom čine sitni sisari (npr. slijepi miševi koji su ugroženi, i svi su zakonom zaštićeni; sitni glodari), ptice, gmizavci (gušteri, kornjače, zmije), vodozemci (žabe), beskičmenjaci. Među brojnim beskičmenjacima, najbrojniji su insekti.

6.4. Zemljište (zauzimanje/korišćenje zemljišta, kvalitet zemljišta, geološke i geomorfološke karakteristike)

Na prostoru lokacije i njene okoline prisutno je smeđe zemljište na fluvio-glacijalnom nanosu različite dubine. Smeđa kisela zemljišta nastaju fizičko-hemijskim preobražajem silikatnih podloga. Imaju površinski horizont debljine 15-30 cm. Tamnosmeđe su ili mrke boje, rastresite mahom mrvičaste strukture i ilovastog sastava. Dubina je različita zavisno do reljefa, odnosno mjesta nalaženja. Smeđa kisela zemljišta imaju dobre fizičke osobine i svojstva, ali u hemijskom pogledu je jako izražena kisjelost (pH 4-5) i nizak stepen zasićenosti adsorptivnog kompleksa baznim katjonima (nekad se svodi na 10%), takođe su siromašna u fosforu a bogatija kalijumom. Smeđa zemljišta na krečnjacima u genetskom pogledu predstavljaju stadijum razvijenih zemljišta.

6.5. Tlo

Kvartarni glaciofluvijalni sedimenti, predstavljeni su pjeskovitim šljunkovima i konglomeratima, koji su nataloženi preko gornjokrednih karbonatnih stijena (slojevitih i bankovitih krečnjaka, dolomitičnih krečnjaka i dolomita). Na izučavanom lokalitetu kvartarni glaciofluvijalni sedimenti predstavljeni su u prirodnim uslovima pjeskovitim šljunkom i slabije do jače vezanim konglomeratima.

6.6. Voda (hidromorfološke promjene, količina i kvalitet vodnih resursa sa posebnim osvrtom na ispuste otpadnih voda)

Nažalost, rijeka Sinica, kao i druge vode Glavnog grada izložene su zagađivanju. Kao glavne izvore zagađenja koji utiču na kvalitet vode u Podgorici možemo prepoznati otpadne vode iz poljoprivredne proizvodnje i domaćinstava kojima se značajno zagađuju rijeke, a imaju uticaj i na kvalitet podzemnih voda.

Neadekvatno odlaganje otpada, pogotovo kada sama korita rijeka služe za odlaganje otpada i otpadne vode sa poljoprivrednih objekata, takođe predstavljaju evidentne prouzrokovane opisane pojave.

Isto tako, obzirom da je na pojedinim područjima prisutna intenzivna poljoprivredna proizvodnja, to postoji opasnost da površinske i podzemne vode budu ugrožene upotrebom pesticida i mineralnih đubriva, kao i nus-produktima iz stočarske proizvodnje.

Poseban problem predstavljaju područja koja nemaju postavljenu kanalizacionu infrastrukturu, tako da se za potrebe privrednih objekata koriste septičke jame, koje se prepoznaju kao mogući izvori zagađivanja podzemnih voda, naročito na pojedinim tipovima zemljišta.

6.7. Vazduh (kvalitet vazduha)

Glavni uzrok aerozagađenja urbanih sredina, pa i Podgorice, kao i prethodnih godina, je upotreba fosilnih goriva u proizvodnji energije. Individualna ložišta, male kotlarnice za grijanje stambenog i poslovnog prostora, saobraćaj, blizina industrije gradskim sredinama dovode do zagađenja vazduha urbanih sredina. Periodi visokog zagađenja vazduha, u prvom

redu suspendovanim česticama su karakteristični za zimske mjesece, kada vremenski uslovi visokog pritiska usporavaju cirkulaciju vazduha donoseći suve, hladne i maglovite noći. Ovi uslovi, često su praćeni i temperaturnim inverzijama (jednostavnije rečeno kada temperatura umjesto da opada sa udaljavanjem od tla raste) što prouzrokuje zadržavanje zagađujućih materija koje su proizvod grijanja, saobraćaja i sličnih izvora, na nivou tla i dovodi do dugotrajnog visokog nivoa njihovih koncentracija. U tim vremenskim periodima, tokom grejne sezone, skoncentrisan je cjelokupan godišnji broj prekoračenja srednjih dnevnih vrijednosti suspendovanih čestica, kako prethodnih godina, tako i u zimskom periodu 2018/19. u Podgorici.

Povišene vrijednosti NO₂ zabilježene su u blizini prometnih saobraćajnica (šest prekoračenja na lokaciji kod tržnog centra Delta City) iz čega se može zaključiti da je dominantni uzrok zagađenja azotnim oksidima sagorijevanje goriva u saobraćaju.

Povišene vrijednosti benza(a)pirena produkta sagorijevanja fosilnih goriva (grijanje, industrija i saobraćaj) uobičajene su u prvom redu tokom grejne sezone (Godišnji izvještaj o realizaciji programa monitoringa vazduha na teritoriji GLAVNOG GRADA PODGORICE u 2018/19, Centar za ekotoksikološka ispitivanja Podgorica d.o.o., 2019).

6.8. Klima (emisija gasova sa efektom staklene bašte, uticajima bitnim za adaptaciju)

Oplemenjivanjem okolnog prostora vegetacijom autohtonog porijekla i očuvanjem postojeće vegetacije, emisije gasova sa efektom staklene bašte, kada je predmetni projekat u pitanju biće svedene na najmanju moguću mjeru.

Iz opisa projekta je jasno da se ne može govoriti o njegovom uticaju na meteorološke i klimatske karakteristike.

6.9. Materijalna dobra i postojeći objekti

Na predmetnoj lokaciji nijesu registrovana nepokretna kulturna dobra. Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

6.10. Kulturno nasleđe- nepokretna kulturna dobra, uključujući arhitektonske i arheološke aspekte

Uvidom u raspoloživu dokumentaciju utvrđeno je da na lokaciji nema vidljivih ostataka materijalnih i kulturnih dobara koji bi ukazivali na moguća arheološka nalazišta.

6.11. Predio i topografiju

Pejzaž predstavlja sliku ekološke vrijednosti okruženja i usklađenosti prirodnih i stvorenih komponenti. Opšti pregled pejzažnih jedinica Crne Gore zasnovan je na prirodnim karakteristikama, ali uključuje i prisustvo čovjeka u slučajevima kada to prisustvo poprima značajniju pejzažnu dimenziju.

Ravnica je ispresijecana dolinama Zete, Morače, Cijevne, Ribnice i Sitnice. Obodna brda su pokrivena niskim degradiranim kserotermnim hrastovim šumama (*Quercus* sp.) i šikarama

grabića (*Carpinus orientalis*) sa primjesom zimzelenih vrsta. Potrebno je sačuvati prestale sastojine makedonskog hrasta (*Quercus trojana*), s obzirom na njegovo ograničeno rasprostranjenje i rijetkost.

6.12. Izgrađenost prostora lokacije i njenu okolinu

Najbliže porodične kuće udaljene su 230 m sa jedne strane a 360 m sa druge strane uz asfaltni put.

Najbliže rastojanje od kružnog toka na ulazu u Podgoricu (Cetinjski put, Nikšićki put) je 3,7 km a ako se ide magistralnim putem prema Cetinju udaljenost je 4,8 km. Univezitet Donja Gorica i turistički kompleks „Verde“ su udaljeni oko 1,7 km od predmetne lokacije.

Od infrastrukturnih objekata na lokaciji i njenoj okolini pored prilazne saobraćajnice, postoji vodovodna mreža, elektroenergetska mreža i TT mreža, jedino još nije urađena kanalizaciona mreža.

7.0. .OPIS MOGUĆIH ZNAČAJNIH UTICAJA PROJEKTA NA ŽIVOTNU SREDINU

7.1.Kvalitet vazduha

a) Uticaj farme na kvalitet vazduha ne odražava se na pojavi štetnih i opasnih materija u vazduhu u koncentracijama koje bi mogle ugroziti zdravlje čovjeka ili životinja, već najviše u eventualnoj pojavi neugodnih mirisa čiji intenzitet zavisi od procesa mikrobiološke razgradnje organske materije i vremenskih prilika.

Emisije neugodnih mirisa (amonijak, ugljen-dioksid i sumpor vodonik) se pojavljuju tokom ventilisanja objekata, mehanikog čišćenja i iznošenja vrstog otpada - đubriva iz objekata.

Širenje emisije neugodnih mirisa tokom mehanikog išćenja objekata kao i dezinfekcije na veći prostor je moguće ako se tokom radnih operacija čišćenja, objekat drži otvorenim i ako se navedeni postupci izvode tokom vjetrovitih dana. Identifikovane emisije su kratkotrajnog i povremenog karaktera, tako da njihov intenzitet nema veći štetan uticaj na do najbliže stambene objekate i okolinu, što je i evidentno kada je ovaj projekat u pitanju.

Na predmetnim objektima u cilju smanjenje zagađenja vazduha, ugradnjom ventilatora koji usmjeravaju kretanje gasova na dolje, što omogućava taloženje čestica iz gasova na užem pojasu i ozelenjavanjem lokacije, procjenjuje se da pri redovnom radu objekta kao posljedica emisije polutanata, neće doći do značajnije promjene kvaliteta vazduha na predmetnoj lokaciji i njenoj okolini.

Polupana jaja se čuvaju u posebnom posudama na temperaturi od +4°C, do zbrinjavanja od strane individualnih proizvođača.

Uginule koke nosilje do momenta dolaska veterinarske inspekcije se odmah izoluju od ostalih koka mosilja, odlazu u limenu kantu sa hermetičkim zatvaranjem na posebno predviđenom prostoru.

Vlasnik životinje dužan da na propisan način prijavi uginuće životinje i preda trup uginule životinje ovlašćenoj organizaciji za obavljanje veterinarsko higijenske službe, u skladu sa Zakonom.

Emisije zagađujućih materija u vazduh iz transportnih kamiona koji odvoze proizvod (jaja, melanž, koke nosilje pri iseljavanju objekta) odnosno dovoze sirovine (hranu, koke nosilje pri useljavanju objekta) su moguće ako se koriste neadekvatna i neispravna prevozna sredstva i sredstva koja ne koriste gorivo sa niskim sadržajem sumpora, što ovdje nije slučaj .

b).Oplemenjivanjem okolnog prostora vegetacijom autohtonog porijekla i očuvanjem postojeće vegetacije na lokaciji, emisije gasova sa efektom staklene bašte, kada je predmetni projekat u pitanju biće svedene na najmanju moguću mjeru.

Iz opisa projekta je jasno da se ne može govoriti o njegovom uticaju na meteorološke i klimatske karakteristike

c) Ne postoji mogućnost uticaja na prekogranično zagađivanje vazduha kada je funkcionisanje

projekta u pitanju.

7.2. Kvalitet voda

a) Otpadne vode od pranja objekata izvedene su od PVC cijevi, Ø125 mm za temeljni razvod. Cijevi su položene u kanalima u sloju pijeska, u padu 1% prema vodonepropusnoj osočnoj jamai. Ugrađeno su podni slivnici Ø125 mm. Na izlasku iz objekta izvedene su betonske šahte 80/80 cm od kojih su spoljašnjim cjevovodima od PVC cijevi Ø 160 mm izvedeni priključci na vodonepropusnu osočnu jamu, zapremine $V=12 \text{ m}^3$.

Pranje objekata se vrši samo nakon zamjene jata, novim jatom.

Pražnjenje vodonepropusnih osočnih jama vrši se cistjernom investitora.

Obavezno je korišćenje tečnog đubriva-osoke u skladu sa zakonskom regulativom i dobrom poljoprivrednom praksom, kako korisnika đubriva, tako i proizvođača (distributera đubriva), kako je objašnjeno u poglavlju 8.0. OPIS MJERA ZA SPRJEČAVANJE, SMANJENJE ILI OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA..

Sanitarno-fekalne otpadne vode odvode se u vodonepropusnu septičku jamu.

Pražnjenje vodonepropusne septičke jame vrši nadležno preduzeće.

Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila treba kanalisati i preko separatora naftnih derivata odvoditi u upojni bunar. Izabrani separator mora da ima učinak prečišćavanja prema normi EN858-1 za klasu I sa količinom mineralnih uja u prečišćenoj vodi < 5mg/l. Otpadne vode nakon prečišćavanja moraju ispunjavati vrijednosti definisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda. Izdvojena ulja i goriva iz separatora kao opasni otpad privremeno treba odlagati u posebnu herrnetički zalvorenu burad i iste skladištiti na prostoru zaštićenom od atmosferskih padavina. Mulj iz separatora kao opasni otpad predaje se ovlašćenoj firmi za zbrinjavanje opasnog otpada. Obaveza je Nosioca projekta da sklopi ugovor za pružanje ove usluge sa ovlašćenom finnom. Obaveza je vlasnika opasnog otpada da vodi evidenciju sakupljanja i odvoza opasnog otpada.

b) Ne postoji mogućnost uticaja na prekogranično zagađivanje voda kada je funkcionisanje projekta u pitanju.

7.3. Zemljište

a) Izgradnjom objekata izvršen je uticaj na lokalnu topografiju.

Funkcionisanje projekta nema negativan uticaj na fizičke, hemijske i biološke osobine zemljišta.

b) Eksploatacijom projekta neće se izvršiti depozicija hemijskih i drugih materija koje bi

mogle uticati na zagađenje zemljišta.

Kod uzgoja živine nastaje izvjesna količina čvrstog otpada i osoke koja potiče od izmeta.

Dnevna količina đubriva, pri maksimalnom kapacitetu na predmetnom gazdinstvu, iznosi:

20 000 koka nosilja, količina izmeta na godišnjem nivou iznosi 820,00 m³.

Pranje objekata se vrši samo nakon zamjene jata, novim jatom.

Ukupna količina vode od pranja objekta iznosi 10 m³, za period od 14 mjeseci.

Tečni otpad, nastao pražnjenjem vodonepropusne osočne jama, cistjermom investitora se rasipa na sopstveno poljoprivredno zemljište.

Nastali stajnjak se izvozi iz objekata zatvorenim kamionskim prikolicama kupcima, odlaže u hangar za odlaganje stajnjaka ili se rasipa na poljoprivredne površine na našin opisan u poglavlju 8.0.

Pri upotrebi đubriva pridržava se domaćih propisa i propisa EU odnosno Evropske direktive EC 91/676/ECC – takozvana „Nitratna direktiva“, kako ne bi došlo do prekomjernog opterećenja tla. Evropska direktiva EC 91/676/ECC propisuje najveću količinu azota (N) životinjskog porijekla koja se smije upotrebljavati na hektar poljoprivrednog zemljišta i ta količina iznosi 170 kg N/ha godišnje, izuzetno u prve četiri godine je moguće dopustiti i 210 kg N/ha.

Indirektni uticaj isparavanja gasova staklene bašte, može da se javi usled neadekvatnog korišćenja đubriva, što ovdje nije slučaj.

Uticaji na kvalitet zemljišta su mogući usled:

- Rasipanja stajnjaka prilikom transporta;
- Neadekvatnog tretmana otpadnih voda od pranja objekata;
- Neadekvatnog tretmana sanitarno-fekalnih voda i neodržavanja vodonepropusne septičke jame;
- Neadekvatnog tretmana uginulih koka i njihovog eventualnog zakopavanja ili bacanja po okolnom zemljištu.

c) Predmetni projekat za potrebe funkcionisanja koristiće kompletnu površinu zemljišta na lokaciji, ali to neće imati posljedice.

d) Obzirom da predmetna lokacija predstavlja poljoprivredno zemljište, ne postoji negativan uticaj na količinu i kvalitet poljoprivrednog zemljišta u toku funkcionisanja projekta.

e) Na lokaciji nema mineralnih bogatstava, pa nema ni uticaja projekta na njih.

f) Usled neadekvatnog sakupljanja komunalnog otpada, tokom funkcionisanja projekta, može doći do incidentne situacije, koja se ogleda u nagomilavanju ovog otpada na lokaciji. Ovo treba spriječiti redovnim odvoženjem otpada.

Komunalni otpad će se kontrolisano sakupljati u kontejnerima i redovno odvoziti od strane D.O.O. „ČISTOĆA“ PODGORICA na predviđenu deponiju.

7.4. Lokalno stanovništvo

a) Realizacijom projekta došlo je do pozitivnog uticaja na lokalno stanovništvo obzirom da su otvorena nova radna mjesta.

U toku funkcionisanja projekta nije došlo do promjene u broju i strukturi stanovništva u ovoj zoni. Promjena se ogleda u povećanju broja ljudi na lokaciji, prvenstveno za broj zaposlenih. Funkcionisanje projekta neće imati uticaja na stalne migracije stanovništva.

b) Vizuelni efekat je povoljan.

c) U toku funkcionisanja sa stanovišta buke neće doći do novih, većih uticaja na životnu sredinu.

Uticaji vibracija ne mogu biti prisutni tokom normalnog odvijanja procesa.

Uticaji jonizujućeg i nejonizujućog zračenja ne mogu biti prisutni tokom normalnog odvijanja procesa.

7.5. Ekosistem i geologija

a) *Prevazilaženje negativnog uticaja na ekosistem, postići će se :*

-adekvatnim upravljanjem đubrivom na način opisan u elaboratu;

-odvođenjem tehnološki otpadnih voda u vodonepropusnu osočnu jamu i pražnjenjem iste cistjernom i odvozom od strane Nosioca projekta na lokaciju u Štitare;

-odvođenjem sanitarno fekalnih voda u vodonepropusnu septičku jamu i pražnjenjem iste od strane nadležnog društva;

-adekvatnim zbrinjavanjem komunalnog otpada na način opisan u elaboratu;

-adekvatnim prečišćavanjem atmosferskih voda sa platoa oko objekta i parkinga za vozila, preko separatora naftnih derivata i odvođenjem prečišćenih voda u upojni bunar.

- upravljanje uginulim kokama nosiljama na način opisan u elaboratu;

Prevazilaženje negativnog uticaja na ekosistem, postiže se adekvatnim tretiranjem otpadnih voda, adekvatnim tretmanom svih vrsta otpada i poštovanjem mjera datim elaboratom.

b) *Prevazilaženje negativnog uticaja na geološke, paleontološke i geomorfološke karakteristike predmetne lokacije postići će se oplemenjivanjem predmetne lokacije vegetacijom autohtonog porijekla i očuvanjem i održavanjem postojeće vegetacije.*

7.6. Namjena i korišćenje površina

a) Funkcionisanje projekta se u potpunosti uklapa u predmetnu lokaciju. Obzirom da predmetna lokacija predstavlja poljoprivredno zemljište, ne postoji negativan uticaj na količinu i kvalitet poljoprivrednog zemljišta u toku funkcionisanja projekta.

b) Obzirom da predmetna lokacija predstavlja poljoprivredno zemljište, ne postoji negativan uticaj na količinu i kvalitet poljoprivrednog zemljišta u toku funkcionisanja projekta.

7.7. Komunalna infrastruktura

a). Priklučenje na lokalnu saobraćajnicu je u skladu sa saobraćajnim uslovima koje propisao nadležni organ.

b) Za potrebe projekta u toku funkcionisanja koristi se voda u skladu sa vodnim uslovima.

c) Objekat je priključen na elektro mrežu u skladu sa uslovima koje je propisala nadležna elektrodistribucija, bez uticaja na životnu sredinu.

d) Otpadne vode od pranja objekata izvedene su od PVC cijevi, Ø125 mm za temeljni razvod. Cijevi su položene u kanalima u sloju pijeska, u padu 1% prema vodonepropusnoj osočnoj jamai. Ugrađeno su podni slivnici Ø125 mm. Na izlasku iz objekta izvedene su betonske šahte 80/80 cm od kojih su spoljašnjim cjevovodima od PVC cijevi Ø 160 mm izvedeni priključci na vodonepropusnu osočnu jamu, zapremine $V=12 \text{ m}^3$.

Pranje objekata se vrši samo nakon zamjene jata, novim jatom.

Pražnjenje vodonepropusnih osočnih jama vrši se cistjernom investitora. ..

Sanitarno-fekalne otpadne vode odvođe se u vodonepropusnu septičku jamu.

Pražnjenje vodonepropusne septičke jame vrši nadležno preduzeće.

Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila treba kanalisati i preko separatora naftnih derivata odvoditi u upojni bunar. Izabrani separator mora da ima učinak prečišćavanja prema normi EN858-1 za klasu 1 sa količinom mineralnih uja u prečišćenoj vodi < 5mg/l. Otpadne vode nakon prečišćavanja moraju ispunjavati vrijednosti definisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda. Izdvojena ulja i goriva iz separatora kao opasni otpad privremeno treba odlagati u posebnu hermetički zalvorenu burad i iste skladištiti na prostoru zaštićenom od atmosferskih padavina. Mulj iz separatora kao opasni otpad predaje se ovlašćenoj firmi za zbrinjavanje opasnog otpada. Obaveza je Nosioca projekta da sklopi ugovor za pružanje ove usluge sa ovlašćenom firmom. Obaveza je vlasnika opasnog otpada da vodi evidenciju sakupljanja i odvoza opasnog otpada.

e) Nosilac projekta je dužan da posjeduje Ugovor sa D.O.O. „ČISTOĆA“ PODGORICA, o redovnom odvoženju komunalnog otpada sa predmetne lokacije i zbrinjavanju istog.

Nosilac projekta je dužan da sav komunalni otpad odlaže u metalne kontejnere postavljene u krugu lokacije na vodonepropusnoj površini.

7.8 Zaštićena prirodna i kulturna dobra i njihova okolina, karakteristike pejzaža i sl.

Realizacija projekta nema uticaja na zaštićena prirodna i kulturna dobra i njihovu okolinu.

Prilikom funkcionisanja projekta došlo je do vidnog uticaja na karakteristike pejzaža zone u kojoj se nalazi lokacija predmetnog projekta.

8.0. OPIS MJERA ZA SPRJEČAVANJE, SMANJENJE ILI OTKLANJANJE ŠTETNIH UTICAJA

Mjere zaštite od mogućeg negativnog uticaja POLJOPRIVREDNOG GAZDINSTVA NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „, ČZ “ D.O.O. PODGORICA, predstavljaju najznačajniji dio elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu jer omogućavaju nadležnom inspekcijskom organu kontrolu nad realizacijom projekta i eventualnu intervenciju u slučaju nepridržavanja definisanih zakonskih obaveza i mjera zaštite životne sredine od strane Nosioca projekta.

Na osnovu uvida u postojeću projektну dokumentaciju i obilaska predmetne lokacije, može se konstatovati da će planirani projekat ostvarivati određeni nivo uticaja na okruženje, pa je u cilju zaštite životne sredine potrebno preduzeti sve neophodne mjere kako bi se spriječili, smanjili ili eliminisali negativni uticaji na životnu sredinu.

Analizirajući moguće štetne uticaje planiranog objekta na životnu sredinu, mogu se prepoznati određene mjere i postupci kojima će se obezbjediti potrebni ekološki uslovi, koji omogućavaju da se uticaj predmetnog projekta svede u granice prihvatljivosti. Ako se karakteristike prirodne sredine i postojeće stanje životne sredine počnu razmatrati istovremeno sa tehničko-tehnološkim karakteristikama planiranih aktivnosti, a to je ovde bio slučaj, preventivnim mjerama zaštite može se postići da se degradacija životne sredine smanji i spriječi mogući štetni uticaji na životnu sredinu.

Imajući ovo u vidu, izdvojene su mjere zaštite koje su predviđene tehničkom dokumentacijom, kao i mjere zaštite koje je neophodno dodatno sprovesti u cilju smanjenja mogućeg negativnog uticaja usled funkcionisanja projekta, na najmanju moguću mjeru.

8.1. MJERE PREDVIĐENE ZAKONOM I DRUGIM PROPISIMA, NORMATIVIMA I STANDARDIMA I ROKOVIMA ZA NJIHOVO SPROVOĐENJE

Nosilac projekta je dužan ispoštovati mjere zaštite koje su predviđene tehničkom dokumentacijom, kao i mjere zaštite, navedene predmetnim elaboratom, koje je neophodno dodatno sprovesti u cilju smanjenja mogućeg negativnog uticaja izgradnje i funkcionisanja projekta na životnu sredinu, na najmanju moguću mjeru. Ispoštovati navedeni monitoring, naveden u poglavlju 9.0.

Sa veterinarsko-sanitarnog stanovišta veoma je važno da se ispoštuju sve zakonske regulative prilikom izvođenja tehnoloških procesa proizvodnje tokom proizvodnje konzumnih jaja. Jedino na taj način negativan uticaj na kvalitet životne sredine neće biti ispoljen.

U administrativne mjere zaštite ubrajamo sve one aktivnosti koje treba preuzeti da se ne dogode određene pojave koje mogu ugroziti životnu sredinu tj. obezbjediti dokumenta o neophodnosti poštovanja i sprovođenja propisanih mjera zaštite, kao i podatke o rezultatima sprovedenog monitoringa..

8.2 MJERE KOJE ĆE SE PREDUZETI U SLUČAJU UDESA (AKCIDENTA)

MJERE ZA SLUČAJ DA DOĐE DO POŽARA

Imajući u vidu aktivnosti koje se odvijaju na predmetnoj lokaciji nije potrebno preduzimati bilo kakve mjere za slučaj udesa osim za slučaj da dođe do požara.

1. Nosilac projekta je dužan da vatrogasnu opremu održava u ispravnom stanju i da zaposlene upozna sa njihovim korišćenjem.

2. *Nosiocu projekta se nalaže da u objektu izvrši ugradnju hidrantske mreže.*

3. U slučaju akcidentnih situacija obaveza je Nosioca projekta da izvrši sanaciju i remedijaciju terena i dovede ga u prvobitno stanje.

Požar kao elementarna pojava dešava se slučajno, praktično može da nastane u bilo kojem dijelu predmetnog objekta, a njegove razmjere, trajanje i posljedice ne mogu se unaprijed definisati i predvidjeti. Kao primarnu preventivnu mjeru neophodno je primijeniti racionalna projektantska rješenja, koja obezbjeđuju veći stepen sigurnosti ljudi i materijalnih dobara. Osnovni koncept svakog projektanta sadrži stav, da je u toku požara iz objekta najbitnije izvršiti blagovremenu i sigurnu evakuaciju ugroženih osoba, a sam objekat tretirati u drugom planu, imajući u vidu da se on može obnoviti.

Sa stanovišta zaštite od požara, u razmatranje se prije svega uzimaju sljedeće činjenice:

- sprječavanje nastanka požara – primjenom „aktivnih“ ili „primarnih“ mjera,
- gašenje požara u ranoj-početnoj fazi,
- predvidjeti bezbjednu evakuaciju ugroženih osoba i vrijedne opreme,
- gašenje i lokalizacija požara i
- očuvanje integriteta i stabilnosti objekta.

Sprječavanje nastanka požara u objektu najefikasnije se vrši primjenom negorivih materijala u elementima njegove konstrukcije gdje je god to moguće. U tom smislu treba izvršiti zamjenu materijala koji je lakše zapaljiv ili ima veću toplotnu moć, sa materijalom koji ima manju temperaturu paljenja i manju toplotnu moć. U aktivnu mjeru takođe spada i smanjenje ukupne količine masenog požarnog opterećenja u objektu, čime se smanjuje temperatura termičkih procesa, žarište požara, temperatura plamena i iskri itd, a takođe treba voditi računa da izvor toplote ne bude u blizini gorivih predmeta.

Gašenje pilot (malog – početnog) plamena koji je nastao nakon gubitka kontrole nad vatrom je moguće priručnim sredstvima, nekada čak i gašenjem običnom cipelom po žarištu požara. Za kontrolu požara dok je u početnoj fazi i njegovu ranu likvidaciju najbolje je rješenje koristeći mobilne aparate za gašenje koji mogu koristiti sva lica (čak i djeca, stari i iznemogli) itd.

Ukoliko se požar nije uspio ugasiti jednim „S“ ili „CO₂“ aparatom, već se otrgao kontroli potrebno je sprovesti veću intervenciju – gašenje treba da pristupi veći broj lica sa više opreme (aparata za početno gašenje). Nakon toga se može početi i sa evakuacijom, imajući u vidu da jedan broj lica nije vičan stručnoj intervenciji, pa u mnogim slučajevima oni svojom panikom ometaju intervenciju. Da bi se obezbijedila efikasna evakuacija potrebno je

obezbijediti integritet konstrukcije na putnim komunikacijama i ambijentne karakteristike ispod faktora opasnosti u vremenu evakuacije.

Gašenje požara treba da pruži izgleda na uspjeh i kada je žarište veliko i nekoliko desetina m². U ovoj fazi koriste se stabilne instalacije za gašenje uz učešće pripadnika profesionalne vatrogasne jedinice. Postupak gašenja sprovodi se po sljedećim fazama:

I – faza;

Podrazumijeva isključenje električne energije i pristup gašenju požara ručnim aparatima, ako materija koja gori to dozvoljava.

Za korišćenje aparata za početno gašenje požara tipa „S“ od 6 i 9 kg potrebno je obaviti radnje sljedećim redoslijedom:

- _ u što kraćem vremenskom periodu obezbijediti aparat do mjesta požara,
- _ izvući osigurač pokretne ručice na ventilu aparata,
- _ dlanom udariti pokretnu ručicu na ventilu aparata,
- _ sačekati 5 sekundi, i
- _ okrenuti mlaznicu prema požaru i pritisnuti pokretnu ručicu do kraja.

Vrijeme djelovanja je 18 sekundi, a domet mlaza iznosi 4 m.

Za korišćenje aparata za početno gašenje požara tipa „CO2“ od 5 kg potrebno je obaviti radnje sljedećim redoslijedom:

- _ u što kraćem vremenskom periodu obezbijediti aparat na mjesto požara,
- _ otvoriti ventil do kraja, i
- _ okrenuti mlaznicu prema požaru.

Vrijeme djelovanja je 6 sekundi a domet mlaza iznosi 4 m.

- _ obavijestiti vatrogasnu jedinicu, i
- _ obavijestiti pripadnike Ministarstva unutrašnjih poslova, a po potrebi hitnu medicinsku službu.

II – faza;

Nastupa kada se primijenjenim postupcima i radnjama u prvim stepenom nije uspio ugasiti požar. Dolaskom pripadnika vatrogasne jedinice oni preuzimaju ulogu rukovonjenja akcijom gašenja, sprovodeći neophodne poteze i radnje. Svi prisutni su podređeni komandi rukovodioca akcije gašenja, slijede njegova uputstva i ne smiju se preduzimati samovoljne akcije i radnje.

III – faza;

Ovaj stepen nastupa kod požara većeg intenziteta tj. kada prethodnim postupcima nije došlo do njegove likvidacije. Rukovodilac akcije gašenja putem radio-veze obavještava vatrogasnu jedinicu i svoje pretpostavljene, tražeći pojačanje u ljudstvu i tehnici. Do dolaska pojačanja a po potrebi i drugih spasilačkih ekipa nastoji se ne dozvoliti da se požar dalje širi, koristeći raspoloživa protivpožarna sredstva i opremu. Po dolasku komandira ili njegovog zamjenika, rukovodilac akcije gašenja upoznaje svoje pretpostavljene o trenutnoj situaciji, a oni nakon toga preduzimaju komandu i rukovode akcijom gašenja. Svi izvršioци su tada pod njegovim komandom, samostalno ne preduzimaju akcije a oni su odgovoran za sve radnje do konačne likvidacije požara.

Uslove za zaštitu životne sredine treba ispuniti na tri nivoa: u fazi projektovanja, u fazi izgradnje i u fazi korišćenja.

U cilju zaštite životne sredine neophodno je pridržavati se važećih zakonskih propisa i normativa, a kojima su obuhvaćena sledeća područja: urboekologija, zaštita od požara, zaštita od buke, termotehnička zaštita objekta i zaštita od zagađenja zemljišta i vazduha.

Tehnologija građenja i upotreba potrebne mehanizacije, moraju biti prilagođene komunalnim odlukama koje štite uslove planiranih objekata, očuvanje sredine i sanitarno-higijenske mjere za očuvanje prostora.

8.3. PLANOWI I TEHNIČKA RJEŠENJA ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE (RECIKLAŽA, TRETMAN, DISPOZICIJA OTPADNIH MATERIJA, REKULTIVACIJA, SANACIJA I DRUGO.....)

MJERE ZAŠTITE TOKOM PROIZVODNOG CIKLUSA

- ✓ Ulazak u objekte mora biti nadgledan;
- ✓ Ulazak osobama koje nisu zaposlene maksimalno redukovati;
- ✓ O ulasku i izlasku ljudi i životinja u/iz kruga farme vlasnik je dužan voditi evidenciju;
- ✓ Zabranjeno je držanje više od jedne vrste životinja unutar istog objekta na farmi;
- ✓ Neposrednu okolinu objekata održavati čistom i urednom bez mogućnosti sakupljanja i zadržavanja nepoželjnih životinja (glodara, ptica, mačaka, pasa i slično);
- ✓ Redovno održavati dezbarijere na kolskom ulazu i na ulazu u objekat-živinarnik;
- ✓ Silose za hranu koristiti na način da se hrana ne rasipa i da tako ne mami ptice i glodare;
- ✓ Onečišćene vode od pranja objekata - živinarnika, moraju se ispuštati u vodonepropusnu osočnu jamu.
- ✓ Pojilice moraju biti smještene i održavane tako da je prolijevanje svedeno na najmanju moguću mjeru.
- ✓ Provjetravanje mora biti takvo da se spriječi pregrijavanje i ukoliko je potrebno, u kombinaciji sa sistemom za ventilaciju, da omogući odstranjivanje prekomjerne vlage.
- ✓ Sve koke nosilje na farmi moraju biti kontrolisani najmanje dva puta dnevno, s obzirom na zaštitu zdravlja i dobrobiti životinja.
- ✓ Kokama nosiljama koje su ozbiljno ozlijeđene ili pokazuju jasne znakove poremećaja zdravlja i patnje, kao što su teškoće pri hodu, nakupljanje tečnosti u trbušnoj šupljini ili drugi oblici deformacija, mora se osigurati odgovarajuća briga i hitno obavjestiti veterinarska služba.

- ✓ One djelove objekata, opreme ili alata, koji su bili u dodiru sa živinom, potrebno je temeljno očistiti i dezinfikovati svaki put nakon završnog iseljenja i prije uvođenja novog jata u objekat.
- ✓ Vlasnik mora voditi evidenciju za živinarnik o:
 - broju naseljenih koka nosilja;
 - korisnoj površini;
 - hibridu ili pasmini koka nosilja;
 - o broju uginulih koka nosilja zajedno sa navođenjem uzroka, ako su poznati, kao i broju koka nosilja i i piladi u uzgoju izlučenih uz navođenje uzroka, što je potrebno navesti pri svakoj kontroli;

MJERE ZAŠTITE KOJE SE ODOSE NA KONTROLU VAZDUHA

1. Ventilacija objekta farme izvedena je tako da zadovolji uslove propisane tehnologijom odgoja koka nosilja, tj. da zadovolji potrebe kvaliteta i količine izmjenjenog vazduha, kao i uslov minimizacije širenja neprijatnih mirisa van objekata farme. Zadnja ventilatorska strana objekata je zaštićena mrežom radi sprječavanja širenja perja i drugih krupnijih lebdećih materija u okolinu.

2. Spriječiti povećanja koncentracije prašine u vazduhu prilikom manipulacije stočnom hranom i spriječiti njeno prosipanje.

3. Čišćenje proizvodnih objekata potrebno je vršiti redovno u cilju podizanja higijene na što veći nivo.

4. Transportni sistem za izđubranje održavati u ispravnom stanju i spriječiti nekontrolisano rasipanje stajnjaka. Obezbijediti nadzor nad pravilnom manipulacijom stajnjakom prilikom njegovog transporta sa lokacije farme odnosno prevoz vršiti namjenskim vozilima koja omogućavaju prekrivanje tereta, u cilju sprječavanja širenja neprijatnih mirisa.

5. Uginulu živinu zbrinjavati u dogovoru sa veterinarskom službom. Ukoliko se javi potreba privremenog zbrinjavanja leševa na lokaciji, to vršiti u namjenskim rashladnim spremnicima zatvorenog tipa da bi se spriječilo širenje neprijatnih mirisa, kao i eventualne zaraze. Strogo se zabranjuje rasipanje i skladištenje ove vrste otpada na otvorenom prostoru.

6. Pravilno sakupljati čvrsti komunalni otpad i ovlastiti ovlašćenu instituciju da vrši redovan odvoz istog, kako bi se spriječilo njegovo rasipanje i eventualni neugodni mirisi koji bi se širili u okolinu.

7. Održavati zelene površine na lokaciji.

MJERE ZAŠTITE KOJE SE ODOSE NA BUKU

1. Poštovati predviđeno radno vrijeme dovoza potrebnih pomoćnih materijala i sirovina.
2. Održavati tehnički ispravnom korišćenu mehanizaciju redovnim tehničkim pregledima.
3. Održavati tehnički ispravnom instalisanu opremu na farmi, naročito sistem ventilacije.
4. Zasaditi i redovno održavati visoko rastinje oko objekta farme koje, između ostalog, služi kao zvučna barijera.

MJERE ZAŠTITE KOJE SE ODOSE NA ODLAGANJE ĐUBRIVA

1. Stajsko đubrivo ne treba primjenjivati tokom perioda velikih kiša, kada postoji značajna opasnost od oticanja voda ili ispiranja, kao ni tokom toplih, suvih perioda kada stajsko đubrivo usled dugog stajanja na površini zemljišta može izgubiti mnogo azota u vidu gasnog amonijaka (miris).
2. Stajsko đubrivo ne treba koristiti u periodima od decembra do februara ili u julu i avgustu.
3. Čvrsto stajsko đubrivo od farme odvoziti zatvorenim kamionskim prikolicama da ne bi došlo do njegovog rasipanja;
4. Stajsko ili tečno đubrivo ne treba primjenjivati za jagodičasto voće ili povrće u roku od 30 dana prije berbe.
5. Tečni stajnjak- osoku ne treba primjenjivati raspodjelom po površini bez unošenja u tlo na svim poljoprivrednim površinama tokom čitave godine.
6. Stajsko ili tečno đubrivo ne treba koristiti na strmim terenima gdje postoji veliki rizik od oticanja vode (tj. tokom obilnih kiša kada se može vidjeti voda koja otiče nizbrdo po površini zemljišta).
7. Stajsko ili tečno đubrivo ne treba koristiti na vodom zasićenom, poplavljenom, zamrznutom ili snijegom pokrivenom zemljištu ili ukoliko se velika kiša prognozira u narednih 48 sati.
8. Stajsko ili tečno đubrivo ne smije se koristiti tamo gdje postoji vjerovatnoća da će zagaditi vode, tj.
 - na udaljenosti od najmanje 5 metara od svakog jarka, potoka, rijeke ili bare ili 10 metara ukoliko je zemljište vidno nagnuto u pravcu vodenog toka;
 - na udaljenosti od najmanje 50 metara od svakog bunara ili bušotine koja se koristi za dobijanje vode za ljudsku upotrebu ili korišćenje u pogonima za preradu mlijeka.
9. Prilikom korišćenja stajskog đubriva ili osoke na neobraslom zemljištu ili strnjištu, treba:

- osoku odmah inkorporirati (u roku od 6 sati, ukoliko je to moguće);
- stajsko đubrivo inkorporirati što prije (u roku od 24 časa, ukoliko je to moguće).

Pri tome treba uzeti u obzir i susjedne posjede i ne koristiti tečno ili čvrsto stajsko đubrivo u blizini kuća ili kada vjetar nanosi miris u pravcu kuća.

10. Đubrivo ne treba raspršivati u uslovima jakog vjetra.

11. Preporučuje se vođenje evidencije o primjeni stajskog đubriva.

Sljedeće informacije trebaju biti zabilježene u evidenciji primjene stajskog đubriva:

- Količina sakupljenog stajnjaka
- Datum i količina svake primjene
- Mjesto primjene (lokacija i veličina polja)

Naročito se preporučuje da farme prave planove i vode evidenciju o korišćenju stajskog đubriva. Ovi planovi pomoći će da se vrijedne hranljive materije koriste efikasnije i smanji rizik za životnu sredinu. U budućnosti oni mogu postati obavezni u zonama osjetljivim na nitrate.

12. Skladišni kapaciteti za stajsko i tečno đubrivo moraju:

- posjedovati dovoljan kapacitet da izdrže najmanje šestomjesečnu proizvodnju stajskog đubriva, uključujući otpadne vode koje se skladište sa stajskim đubrivom.
- biti locirani daleko od kuća i kapaciteta za preradu ili čuvanje hrane (uključujući pogone za preradu mlijeka):
 - natrkivena skladišta za tečno đubrivo treba da budu udaljena najmanje 15 metara od kuća i kapaciteta za preradu hrane;
 - otvorena skladišta, uključujući gomile stajskog đubriva, treba da budu udaljena najmanje 30 metara od kuća i kapaciteta za preradu hrane;
 - na veoma malim gazdinstvima na kojima se ova udaljenost ne može postići, skladište stajskog đubriva treba da bude što više udaljeno od kuća ili bilo kojih površina koje se koriste za preradu i skladištenje hrane;
- obezbijediti da ne dođe do curenja ili oticanja u vodene tokove; to se može postići ili tako što se cijeli kapacitet za skladištenje projektuje tako da može u sebi sadržati tečnost ili na način da se tečni otpad drži u odvojenim nepropusnim kontejnerima. Pored toga, skladišni kapaciteti treba da budu udaljeni:
 - najmanje 50 metara od bilo kojeg bunara ili bušotine koja se koristi za dobijanje vode za ljudsku upotrebu ili korišćenje u pogonima za preradu mlijeka;
 - najmanje 10 metara od bilo kojeg vodenog toka i da ne budu locirani na zemljištu koje se naginje u pravcu vodenog toka.

13. Nosilac projekta je dužan da se pridržava sledećeg: Količina čvstog životinjskog đubriva koje je dozvoljeno odlagati po jednom hektaru obradivog zemljišta iznosi 20 t/ha svake druge godine ili 40 t/ha svake četvrte godine, tj. 10 t/ha godišnje (Izvor: Simić, S., Simić, V., Ekologija kopnenih voda (Hidrobiologija I), Beograd – Kragujevac, 2009)..

14 Nosioc projekta je dužan da se pridžava sledećeg: Količina osoke koju je dozvoljeno odlagati po jednom hektaru obradivog zemljišta iznosi 4 - 7 t/ha. Količina osoke koje je dozvoljeno odlagati po jednom hektaru obradivog zemljišta, zavisi od kvaliteta zemljišta i potreba kultura koje se gaje (Izvor: Simić, S., Simić, V., Ekologija kopnenih voda (Hidrobiologija I), Beograd – Kragujevac, 2009).

15. Nosioc projekta je dužan ispoštovati odredbe Nitratne direktive iz 1991. Svrha Nitratne direktive iz 1991. je zaštita i sprječavanje daljeg prekomernog zagađivanja podzemnih i pitkih voda nitratima, koje je u najvećoj meri uzrokovano poljoprivredom, odnosno neodgovarajućim đubrenjem i nepravilnim skladištenjem stajnjaka (Izvor: Simić, S., Simić, V., Ekologija kopnenih voda (Hidrobiologija I), Beograd – Kragujevac, 2009). Direktiva traži od zemalja članica Evropske unije da definišu područja koja su osetljiva na zagađenje voda nitratima iz poljoprivrede te da osmisle i primjene operativne programe sprječavanja takvih zagađenja (Izvor: Simić, S., Simić, V., Ekologija kopnenih voda (Hidrobiologija I), Beograd – Kragujevac, 2009). Prekomjerna primjena azota uzrokuje njegov gubitak i zagađenje zemljišta, vode i vazduha. Nitrati u podzemnim vodama direktno štete zdravlju ljudi i narušavaju biološku ravnotežu, a ujedno se gubi i vrijedan izvor azota koji se zatim mora zamjeniti skupim mineralnim đubrivima (Izvor: Simić, S., Simić, V., Ekologija kopnenih voda (Hidrobiologija I), Beograd – Kragujevac, 2009). Nosioc projekta je dužan da se pridžava sledećeg: U početnom četvorogodišnjem periodu najveća dozvoljena količina unosa čistog azota putem organskog đubriva iznosi 210 kg N/ha godišnje. Nakon isteka početnog četvorogodišnjeg perioda uvodi se trajno ograničenje najveće dopuštene količine unosa čistog azota putem organskog đubriva koja iznosi 170 kg N/ha godišnje. U tlo je dopušteno dodati samo azot u količini koja predstavlja potrebu poljoprivrednih kultura za azotom (Izvor: Simić, S., Simić, V., Ekologija kopnenih voda (Hidrobiologija I), Beograd – Kragujevac, 2009).

MJERE ZAŠTITE KOJE SE SPROVODE ZA UGINULE KOKE NOSILJE

1. Sa uginulim jedinkama treba postupati u skladu sa Pravilnikom o higijenskim, veterinarsko-zdravstvenim i drugim uslovima za nus proizvode i objekte za preradu ili uništavanje nus proizvoda životinjskog porijekla ("Službeni list CG", broj 45/15, 8/20).

2. Uginula živina, kada količine ne prelaze određenu nedeljnu količinu mogu se zakopavati u jami grobnici koja ispunjava propisane uslove, odnosno na licu mjesta.

2. Prije zakopavanja u jami grobnici, odnosno ubacivanja u jamu grobnicu, nus proizvodi prelivaju se krečom sa ciljem da bi se sprijeilo širenje neprijatnih mirisa. Biljke koje se nalaze u blizini jame grobnice ne mogu se koristiti u ishrani životinja.

3. Zakopavanje nus proizvoda vrši se pod nadzorom veterinarskog inspektora radi obezbjeđenja da se nus proizvodi životinjskog porekla zakopaju:

1) na način da životinje nemaju pristup mjestu ukopa;

2) bez ugrožavanja zdravlja ljudi;

3) na način kojim se ne ugrožava životna sredina (voda, vazduh, zemljište, biljke i životinje) i okolina, i kojim se ne prouzrokuje buka, odnosno neprijatni mirisi.

5. Uslovi za jame grobnice su:

a) da su izgrađeni na mjestu koje:

- ne uzrokuje buku, odnosno neprijatne mirise,
- ne ugrožava životnu sredinu, i to: vodu, vazduh, zemljište, biljke i životinje, okolinu, odnosno mjesta od posebnog javnog interesa,
- je udaljeno od površina na kojima su zasađene biljke koje se koriste u ishrani ljudi i životinja,
- nije vodoplavno i podvodno, nije pored vodotokova i izvora i gdje je nizak nivo podzemnih voda;

b) da su ograđeni i obilježeni sa kontrolisanim ulazom, na način da se spriječi ulazak neovlašćenih lica ili životinja;

c) jama grobnica treba da ima bočne zidove koji su zidani tako da propuštaju tečnost, kao i gornju površinu koja ima ploču od čvrstog materijala i poklopac koji se zaključava. Ako se nus proizvodi prevoze radi spaljivanja ili zakopavanja, treba da je obezbjeđeno da se:

-nus proizvodi prevoze u kontejnerima, odnosno bezbjednim prevoznim sredstvima iz kojih ne curi sadržaj;

-točkovi prevoznog sredstva dezinfikuju se odgovarajućim dezinficijensom, pri napuštanju mjesta utovara i istovara, naročito u slučaju prevoza nus proizvoda koji predstavljaju rizik za zdravlje ljudi i životinja;

-kontejneri, odnosno prevozna sredstva kojima su preoženi nus proizvodi, poslije istovara treba očistiti, oprati i dezinfikovati odgovarajućim dezinficijensom.

MJERE ZAŠTITE KOJE SE ODOSE NA TRETMAN OTPADNIH VODA

1. Tehnološke otpadne vode – vode od pranja postojećeg objekta odvođe se u vodonepropusnu osočnu jamu, zapremine $V=12 \text{ m}^3$.
2. Pranje objekata se vrši samo nakon zamjene jata, novim jatom.
3. Pražnjenje vodonepropusne osočne jama vrši se cistjermom investitora,
4. Na predmetnoj lokaciji nalazi se vodonepropusna septička jama , zapremine 12 m^3 , u koju se odvođe sanitarno fekalne vode.
5. Tečni otpad, nastao pražnjenjem vodonepropusne osočne jama, cistjermom investitora se rasipa na sopstveno poljoprivredno zemljište u Štitarima (oko 18 km od predmetne lokacije), na površini od oko $700\,000 \text{ m}^2$.
6. Vodonepropusna septička jama će se prazniti od strane nadležnog subjekta sa kojim će Investitor posjedovati ugovor o redovnom pražnjenju.

MJERE ZAŠTITE KOJE SE ODMOŠE NA TRETMAN ATMOSFERSKIH VODA SA PLATOA OKO OBJEKTA I PARKINGA ZA VOZILA

- 1. Nosilac projekta je dužan uraditi hidrograđevinski projekat i atmosfere vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila kanalisati i preko separatora naftnih derivata odvoditi u upojni bunar.*
- 2. Izabrani separator mora da ima učinak prečišćavanja prema normi EN858-1 za klasu 1 sa količinom mineralnih ulja u prečišćenoj vodi < 5mg/l.*
- 3. Otpadne vode nakon prečišćavanja moraju ispunjavati vrijednosti definisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl.list CG“ br.56/19).*
- 4. Nosilac projekta je dužan da izdvojena ulja i goriva iz separatora kao opasni otpad privremeno odlaže u posebnu hermetički zatvorenu burad i iste skladišti na prostoru zaštićenom od atmosferekih padavina.*
- 5. Nosilac projekta je dužan da mulj iz separatora kao opasni otpad predava ovlašćenoj firmi za zbrinjavanje opasnog otpada. Obaveza je Nosioca projekta da sklopi ugovor za pružanje ove usluge sa ovlašćenom firmom.*
- 6. , Obaveza je vlasnika opasnog otpada je da vodi evidenciju o sakupljanja i odvoza opasnog otpada.*

MJERE ZAŠTITE KOJE SE ODMOŠE NA ČVRSTI OTPAD

- 1. Vlasnik otpada dužan je da upravlja otpadom u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom (Sl.list Crne Gore, br. 64/11 i 39/16), planovima i programima upravljanja otpadom i zahtjevima zaštite životne sredine.*
- 2. Shodno Zakonu o upravljanju otpadom (Sl.list Crne Gore 64/11 i 39/16), upravljanje otpadom Izvođač radova mora vršiti na način da se: najmanje 50% ukupne mase sakupljenog otpadnog materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični sa tokovima otpada iz domaćinstava, pripremi za ponovnu upotrebu i recikliranje. Takođe, najmanje 70% neopasnog građevinskog otpada pripremi za ponovnu upotrebu i recikliranje i druge načine prerade, kao što je korišćenje za zamjenu drugih materijala u postupku zatrpavanja isključujući materijale iz prirode.*
- 3. Vlasnik otpada dužan je da, u pravilu, izvrši obradu otpada, a ukoliko je obrada otpada nemoguća, ekonomski ili sa stanovišta zaštite životne sredine neopravdana, dužan je da otpad odloži u skladu sa planovima upravljanja otpadom i principima zaštite životne sredine.*
- 4. Proizvođač otpada dužan je da izradi plan upravljanja otpadom, ako na godišnjem nivou proizvodi više od 200 kg opasnog otpada ili više od 20 tona neopasnog otpada, shodno obavezama Zakona o upravljanju otpadom (Sl.list Crne Gore, br. 64/11 i 39/16).*
- 5. Evakuacija komunalnog otpada: za evakuaciju komunalnog otpada neophodno je nabaviti metalne kontejnere (komercijalnog tipa) zapremine 1100 litara, koji će biti postavljen u*

unutrašnjosti predmetne lokacije a prema uslovima D.O.O., ČISTOĆA “ PODGORICA, isti će se prazniti.

6.Otpadni materijal koji nastaje mora se odlagati na mjesto privremenog odlaganja u radnim prostorijama, a zatim se otpad po vrsti odlaže na odgovarajuće mjesto.

7.Ne smije se vršiti nepravilno odlaganje otpadnog materijala na otvorenim površinama.

8.Investitor je u obavezi da vodi svakodnevnu evidenciju o mjestu nastanka, količinama i načinu tretmana otpadnog materijala koji se stvara u objektima i na lokaciji.

OPIS OSTALIH MJERA RADI USKLAĐIVANJA S OSNOVNIM OBAVEZAMA OPERATORA, POSEBNO MJERA NAKON ZATVARANJA POSTROJENJA

Jedna od osnovnih obaveza operatora je biozaštita koja obuhvata niz mjera koje se primjenjuju radi sprječavanja pojave bolesti na farmama te da bi se osigurao povoljan zdravstveni status koka nosilja. Te mjere mogu biti specifične i nespecifične.

Specifične mjere biozaštite čine:

- medikamentozna terapija,
- vitaminizacija,
- klinička i patoanatomska dijagnostika,
- sprovođenje i kontrola dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije.

Nespecifične mjere biozaštite:

- zatvorenost farme,
- dezbarijera na ulazu na farmu,
- ograničenost i kontrola kretanja ljudi i vozila,
- obavezno poštovanje redosleda kretanja po farmi,
- na farmama se ne smiju nalaziti druge vrste životinja,
- pojas bez rastinja uz objekat min 1 m (kontrola glodara),
- zelene površine i okolina farme moraju se održavati čistim i urednim,
- higijena ljudi i radnog prostora,
- edukacija radnika o provođenju mjera preventive i biozaštite.

Za sprovođenje i kontrolu specifičnih mjera biozaštite odgovorne su Veterinarska služba i služba dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije, a za sprovođenje nespecifičnih mjera biozaštite **odgovorno lice je direktor firme**. U slučaju zatvaranja farme nakon sprovođenja propisanih mjera neće biti negativnog uticaja na okolinu.

8.4. DRUGE MJERE KOJE MOGU UTICATI NA SPRIJEČAVANJE ILI SMANJENJE ŠTETNIH UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

1.Manipulativne površine oko objekta se osvjetljavaju;

2.Parking za vozila se osvjetljava;

3. Projektovana gromobranska instalacija se sastoji od hvataljki, odvoda i uzemljivača. Proračunom se za objekat zahtjeva nivo zaštite I sa dodatnim mjerama;

4. Sagledavajući namjenu objekta, moguće uzroke izbijanja požara, brzinu razvoja požara i uslove koji vladaju u prostorijama, za automatsku detekciju pojave požara predviđa se primjena optičko-dimnih i termičkih detektora požara;

5. U objektu je predviđen sistem video nadzora kamerama.

6. U cilju uređenja lokacije potrebno je oplemeniti predmetnu lokaciju više vrstama autohtonog porijekla. Takođe neophodno je primjenjivati niz mjera da bi se vegetacija razvijala i dobro napredovala i razvila se.

U mjere spada:

1. redovno orezivanje drveća i šiblja,
2. okopavanje ukrasnog šiblja,
3. prihranjivanje sadnica putem mineralnog kompleksa NPK,
4. čišćenje i pljevljenje od korova,
5. zalivanje sadnica,
6. zamjena osušenih, oboljelih vrsta,
7. košenje travnjaka,
8. grabuljanje travnjaka,
9. podsejavanje travnjaka,
10. ravnjanje travnjaka,
11. zalivanje travnjaka,
12. pothranjivanje travnjaka,
13. pljevljenje travnjaka,
14. zamjena cvijeća.

Mjere njege su potrebne tokom cijele godine, jer samo u tom slučaju zelenilo koje se podiže odgovoriće svrsi zbog koje se i zasniva.

9.0. PROGRAM PRAĆENJA STANJA ŽIVOTNE SREDINE

U toku FUNKCIONISANJA FARME ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, obavezan je program praćenja stanja životne sredine (monitoring) u skladu sa zakonskim propisima u Crnoj Gori.

9.1. Prikaz stanja životne sredine prije puštanja projekta u rad ili započinjanja aktivnosti na lokacijama na kojima se očekuje uticaj na životnu sredinu

Farma za proizvodnju konzumnih jaja, već duži niz godina funkcioniše.

9.2. Parametri na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu

Parametri u skladu sa odredbama Zakona o životnoj sredini („Službeni list CG”, br. 52/16, 73/19);, Zakona o zaštiti vazduha („Službeni list CG”, br. 25/10, 40/11, 043/15);i Pravilnika o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 21/11). Izmjeriti vrijednosti kvaliteta vazduha na lokaciji farme za proizvodnju konzumnih jaja i odgoj koka nosilja, sledećih polutanata: SO₂, NO₂, CO, PM₁₀, O₃, H₂S i NH₃.

Pravilnik o kvalitetu i sanitarno tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl.list CG“ br.56/19).

9.3.Mjesta, način i učestalost mjerenja utvrđenih parametara

U cilju kvalitetnog sprovođenja mjera zaštite životne sredine potrebno je kontrolisati sledeće:

Preporučuje se da se jednom godišnje izvrši kontrola oničišćenja i mogućeg uticaja rada farme na pogoršanje stanja kvaliteta vazduha u okruženju lokacije, izmjeriti koncentracije SO₂, NO₂, CO, PM₁₀, O₃, H₂S i NH₃ u vazduhu. Monitoring kvaliteta vazduha se radi u skladu sa odredbama Zakona o životnoj sredini („Sl. list CG” br. 52/16), Zakona o zaštiti vazduha („Sl. list CG”, br. 25/10 i 43/15) i Pravilnika o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 21/11). Uzorkovanje i analizu karakterističnih parametara obavljaju ovlašćene laboratorije.

Nosilac projekta je dužan obezbijediti mjerenje količine otpadnih voda jedno godišnje u skladu sa Zakonom o vodama (Sl.list RCG, br. 27/07; Sl. list Crne Gore, br. 32/11,47/11) i ispitivanje kvaliteta otpadnih voda u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl.list CG“ br.56/19).

Potrebno je jednom mjesečno, kao i po svakom zahtjevu okolnog stanovništva, izvršiti provjeru moguće pojave neprijatnih mirisa i njihovog uticaja na životnu sredinu, odnosno okolno stanovništvo. Provjeru vrši ovlašćena organizacija.

Potrebno je jedanput godišnje izvrši fizičko-hemijsku analizu đubriva, izmjeriti koncentracije azota, kalijuma, kalcijuma, fosfora, mangana, magnezijuma i gvožđa. Monitoring vrši ovlaštena akreditovana organizacija.

Održavanje septičke jame vršiti redovnim čišćenjem od strane ovlaštene firme, o čemu treba voditi evidenciju. Dokument kojim se evidentira čišćenje septičkih jama treba da sadrži podatke o datumu i vremenu pražnjenja, količini, podatke o sredstvu kojim je izvršeno pražnjenje, ime, prezime i potpis lica odgovornog za pražnjenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno.

Potrebno je preko biozaštite sprovoditi stalnu kontrolu zdravstvenog stanja koka nosilja radi sprečavanje pojava bolesti na farmi. Za sprovođenje mjera biozaštite odgovorna su veterinarska služba i služba dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije, koje su registrovane od strane nadležnog tijela. Zaštita zdravlja koka nosilja obavlja se na osnovu preporuka Zakona o veterinarstvu („Sl. list CG”, br. 30/12, 48/15, 57/15, 52/16)., kao i sprovođenjem zakonskog monitoringa i internog monitoringa. Sve sprovedene mjere iz ovog segmenta moraju se evidentirati u službenoj dokumentaciju na farmi.

9.4. Sve rezultate mjerenja, odmah nakon dobijanja rezultata, redovno dostavljati Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore i nadležnom organu lokalne samouprave.

9.5. O svim rezultatima mjerenja obavezno obavještavati javnost na transparentan način.

10.0. NETEHNičKI REZIME INFORMACIJA

Predmetna lokacija, se nalazi na katastarskoj parceli broj 2596/2 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 5618- izvod, ukupne površine 1011,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1.

Predmetna lokacija, se nalazi i na katastarskoj parceli broj 2596/4 K.O. DONJA GORICA, OPŠTINA PODGORICA, prema listu nepokretnosti 6441- izvod, ukupne površine 1000,00 m², i u vlasništvu je Čelebić Željke, u obimu prava svojine 1/1.

Katastarske parcele broj 2596/2 i 2596/2 K.O. DONJA GORICA nalaze se u prigradskom naselju Donja Gorica. Ovo naselje karakteriše pojačana dinamika izgradnje kako privrednih, tako i stambenih objekata. Do istih se dolazi desnim skretanjem kod prodajnog objekta „Vencor“, pa potom lokalnim putem do predmetnog zemljišta koje je sa desne strane asfaltnog puta uz direktnu konekciju s istim. Predmetna lokacije ostvaruje direktan kontakt sa prilaznim putem. Okolinu čine porodične stambene zgrade i ostala zemljišta. Prilazni asfaltni put je bez pješačkih trotoara.

Najbliže porodične kuće udaljene su 230 m sa jedne strane i 360 m sa druge strane uz asfaltni put.

Najbliže rastojanje od kružnog toka na ulazu u Podgoricu (Cetinjski put, Nikšićki put) je 3,7 km a ako se ide magistralnim putem prema Cetinju udaljenost je 4,8 km. Univezitet Donja Gorica i turistički kompleks „Verde“ su udaljeni oko 1,7 km od predmetne lokacije.

Katastarske parcele se graniče s koritom rijeke Sitnice, koja se na udaljenosti od oko 4,3 km uliva u Moraču.

Na poljoprivrednom gazdinstvu nosioca projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, planirano je proširenje kapaciteta na 20 000 komada koka nosilja, IPARD podrškom.

Na poljoprivrednom gazdinstvu se nalaze tri objekta (sl.2.17. situacija na terenu):

Objekat 1- površine 261,00 m²- objekat u kome su smještene koke nosilje;
Objekat 2- površine 118,71 m²- objekat u kome je smještena hrana i pomoćni materijal;
Objekat 3- površine 40,25 m²-hangar za stajnjak;

U postupku čišćenja prvo se primjenjuje suvi sistem čišćenja, koji obuhvata mehaničko čišćenje a nakon mehaničkog čišćenja vrši se izduvavanje kompresorima. Nakon izduvavanja kompresorima primjenjuje se mokri sistem čišćenja.

Tehnološke otpadne vode, koje nastaju prilikom pranja objekta (nakon završenog turnusa, a prije uvođenja narednog turnusa koka nosilja), odvođe se internim kanalizacionim sistemom u vodonepropusnu jamu.

Pranje objekata se vrši samo nakon zamjene jata, novim jatom.

Ukupna količina vode od pranja objekta iznosi 10 m³, za period od 14 mjeseci.

Tečni otpad, nastao pražnjenjem vodonepropusne osočne jama, cistjernom investitora se rasipa na sopstveno poljoprivredno zemljište.

Potrošnja sanitarno-fekalnih otpadnih voda na mjesešnom iznosi:

20 l (po radniku za sanitarne potrebe u prosjeku) x 4 radnika = 80 litara = 0,08 m³

Vodonepropusna septička jama će se prazniti od strane nadležnog subjekta sa kojim će Investitor posjedovati ugovor o redovnom pražnjenju.

Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila treba kanalisati i preko separatora naftnih derivata odvoditi u upojni bunar. Izabrani separator mora da ima učinak prečišćavanja prema normi EN858-1 za klasu I sa količinom mineralnih uja u prečišćenoj vodi < 5mg/l. Otpadne vode nakon prečišćavanja moraju ispunjavati vrijednosti definisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda. Izdvojena ulja i goriva iz separatora kao opasni otpad privremeno treba odlagati u posebnu hermetički zalvorenu burad i iste skladištiti na prostoru zaštićenom od atmosferskih padavina. Mulj iz separatora kao opasni otpad predaje se ovlašćenoj firmi za zbrinjavanje opasnog otpada. Obaveza je Nosioca projekta da sklopi ugovor za pružanje ove usluge sa ovlašćenom firmom. Obaveza je vlasnika opasnog otpada da vodi evidenciju sakupljanja i odvoza opasnog otpada.

Objekat farme je opremljen posebnim sistemom za izđubavanje. Svaki red svakog objekta je opremljen pogonskom jedinicom za izđubavanje. Sistem za izđubavanje sadrži horizontalni transporter -traka za poprečno uklanjanje đubreta i kosi transporter (elevator), visine 4,5m. Na horizontalni transporter pada đubre sa postavljenih traka, isti prebacuje na kosi transporter sa trakom, koji ga transportuje u specijalizovano vozilo za prihvat đubriva. Zatvorene polipropilenske trake sakupljaju đubre ispod svakog sprata kaveza. Trake su termootporne i otporne na habanje. Sve manipulativne površine u dijelu gdje iz objekta izlazi transportna traka do rampe ispod koje je nalazi specijalizovano vozilo za prihvat đubriva su betonirane i eventualno prosuto đubre po platou se pokupi tako da tu nema nekontrolisanog rasipanja istog.

Osoka završava zajedno za čvrstim đubrivom u kamion, odakle se odvozi ili kod korisnika đubriva ili na predmetne obradive parcele ili u hangar za đubrivo.

1000 koka nosilja, količina izmeta na godišnjem nivou iznosi 41,00 m³.

Izvor: Belić.S , Belić.A .Savić.R (2005):Ekološki problem ili đubrivo, (1-144), Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.

Dnevna količina đubriva, pri maksimalnom kapacitetu na predmetnom gazdinstvu,. iznosi:

20 000 koka nosilja, količina izmeta na godišnjem nivou iznosi 820,00 m³.

U postupku čišćenja prvo se primjenjuje suvi sistem čišćenja, koji obuhvata mehaničko čišćenje a nakon mehaničkog čišćenja vrši se izduvavanje kompresorima. Nakon izduvavanja kompresorima primjenjuje se mokri sistem čišćenja.

Na predmetnoj farmi smrtnost na godišnjem nivou, iznosi oko 2,5%, radi se o **nus proizvodima kategorije 2 - 6**) životinje i djelove životinja, osim životinja iz čl. 6 i 8 ovog pravilnika, i to; životinje koje su uginule, a nijesu bile zaklane ili usmrćene za ishranu ljudi (Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nus proizvodima životinjskog porijekla, higijensko i veterinarsko zdravstvenim uslovima za nus proizvode („Službeni list Crne Gore", broj 8/20 od 14.02.2020.)

Nosilac projekta „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, tečni otpad, nastao pražnjenjem vodonepropusne osočne jama zbrinjava u Štitarima (oko 18 km od predmetne lokacije), na sopstvenom imanju, površine oko 700 000 m². Na istoj lokaciji odvozi i đubrivo, kao i uginule koke nosilje, koje se zbrinjavaju u jami grobnici (tretman sa krečom).

Na poljoprivrednom gazdinstvu, se u toku rada stvara otpadna ambalaža: kartonska ambalaža za pakovanje konzumnih jaja, najlon, folija, drvene palete, papir...Ambalaža se odvaja po vrstama i kada se skupi određena količinama odvozi i prodaje preduzećima za otkup sekundarnih sirovina.

Veterinarskim otpadom upravlja VETERINARSKA USTANOVA „ ANIMAVET“ D.O.O. PODGORICA.

Nosilac projekta je dužan da posjeduje Ugovor sa D.O.O. „ČISTOĆA“ PODGORICA, o redovnom odvoženju komunalnog otpada sa predmetne lokacije i zbrinjavanju istog.

Nosilac projekta je dužan da sav komunalni otpad odlaže u metalne kontejnere postavljene u krugu lokacije na vodonepropusnoj površini.

U toku funkcionisanja farme, obavezan je program praćenja stanja životne sredine (monitoring) u skladu sa zakonskim propisima u Crnoj Gori.

U cilju kvalitetnog sprovođenja mjera zaštite životne sredine potrebno je kontrolisati sledeće:

Preporučuje se da se jednom godišnje izvrši kontrola oničišćenja i mogućeg uticaja rada farme na pogoršanje stanja kvaliteta vazduha u okruženju lokacije, izmjeriti koncentracije SO₂, NO₂, CO, PM₁₀, O₃, H₂S i NH₃ u vazduhu. Monitoring kvaliteta vazduha se radi u skladu sa odredbama Zakona o životnoj sredini („Sl. list CG” br. 52/16), Zakona o zaštiti vazduha („Sl. list CG”, br. 25/10 i 43/15) i Pravilnika o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG”, br. 21/11). Uzorkovanje i analizu karakterističnih parametara obavljaju ovlašćene laboratorije.

Nosilac projekta je dužan obezbijediti mjerenje količine otpadnih voda jedno godišnje u skladu sa Zakonom o vodama (Sl.list RCG, br. 27/07; Sl. list Crne Gore, br. 32/11,47/11) i ispitivanje kvaliteta otpadnih voda u skladu sa Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl.list CG“ br.56/19).

Potrebno je jednom mjesečno, kao i po svakom zahtjevu okolnog stanovništva, izvršiti provjeru moguće pojave neprijatnih mirisa i njihovog uticaja na životnu sredinu, odnosno okolno stanovništvo. Provjeru vrši ovlašćena organizacija.

Potrebno je jedanput godišnje izvrši fizičko-hemijsku analizu đubriva, izmjeriti koncentracije azota, kalijuma, kalcijuma, fosfora, mangana, magnezijuma i gvožđa. Monitoring vrši ovlaštena akreditovana organizacija.

Održavanje septičke jame vršiti redovnim čišćenjem od strane ovlaštene firme, o čemu treba voditi evidenciju. Dokument kojim se evidentira čišćenje septičkih jama treba da sadrži podatke o datumu i vremenu pražnjenja, količini, podatke o sredstvu kojim je izvršeno pražnjenje, ime, prezime i potpis lica odgovornog za pražnjenje i lica kod koga je čišćenje izvršeno.

Potrebno je preko biozaštite sprovoditi stalnu kontrolu zdravstvenog stanja koka nosilja radi sprečavanje pojava bolesti na farmi. Za sprovođenje mjera biozaštite odgovorna su veterinarska služba i služba dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije, koje su registrovane od strane nadležnog tijela. Zaštita zdravlja koka nosilja obavlja se na osnovu preporuka Zakona o veterinarstvu („Sl. list CG”, br. 30/12, 48/15, 57/15, 52/16)., kao i sprovođenjem zakonskog monitoringa i internog monitoringa. Sve sprovedene mjere iz ovog segmenta moraju se evidentirati u službenoj dokumentaciju na farmi.

Nosilac projekta treba da postupa u svemu u skladu sa mjerama koje su predviđene u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja znaajnog štetnog uticaja na životnu sredinu, a koje su opisane u poglavlju 8. ovog Elaborata.

Sve rezultate mjerenja, odmah nakon dobijanja rezultata, redovno dostavljati Agenciji za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore i nadležnom organu lokalne samouprave.

O svim rezultatima mjerenja obavezno obavještavati javnost na transparentan način.

Sa veterinarsko-sanitarnog stanovišta veoma je važno da se ispoštuju sve zakonske regulative prilikom izvođenja tehnoloških procesa proizvodnje tokom proizvodnje konzumnih jaja. Jedino na taj način negativan uticaj na kvalitet životne sredine neće biti ispoljen.

11.0. PODACI O MOGUĆIM TEŠKOĆAMA

Tokom izrade ELABORATA PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA PROJEKAT „POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA , nijesu primjećeni tehnički ili tehnološki nedostaci stručnih znanja značajnih za nesmetan i siguran rad. U izradi urbanističke i tehničke dokumentacije kao i ovog elaborata primjenjeni su svi relevantni standardi, tehnički i drugi propisi, kao i uslovi za njenu lokaciju i izgradnju od strane javnih komunalnih i drugih organizacija.

12. REZULTATI SPROVEDENIH POSTUPAKA

Imajući u vidu navedeno Nosilac projekta je podnio Zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata za procjenu uticaja na životnu sredinu Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj, GLAVNOG GRADA-PODGORICA.

Rješenjem Sekretarijata za planiranje prostora i održivi razvoj, GLAVNOG GRADA-PODGORICA, broj UPI 08 - 331/20-81 od 13.03.2020. godine, utvrđuje se da je za projekat „POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000 KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O. DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O. PODGORICA, **potrebna izrada elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu.**

13. DODATNE INFORMACIJE

Nije bilo potrebe za dodatnim informacijama i karakteristikama projekta za određivanje obima i sadržaja Elaborata, pošto je Elaborat obuhvatio sve segmente predviđene Pravilnikom o bližoj sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG” br. 19/19).

14.0. IZVORI PODATAKA

1. Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG“ br. 75/18).
2. Zakon o životnoj sredini („Službeni list CG”, br. 52/16, 73/19);
3. Zakon o zaštiti vazduha („Službeni list CG”, br. 25/10 40/11, 043/15);
4. Zakon o vodama (“Sl. list RCG”, br. 27/07, i „Službeni list CG” br. 073/10, 032/11, 147/11, 048/15, 052/16, 084/18);
5. Zakon o upravljanju otpadom („Sl.list Crne Gore“, br. 64/11 i 39/16).
6. Zakon o zaštiti od jonizujućih zračenja i radijacionoj sigurnosti („Sl.list Crne Gore“, br. 56/09, 58/09, 40/11 i 55/16).
7. Zakon o ratifikaciji Kjoto protokola uz okvirnu konvenciju UN o promjeni klime („Sl.list RCG“ br. 17/07).
8. Zakon o zaštiti prirode („Službeni list CG”, br. 54/16 i 18/19);
9. Zakon o Nacionalnim parkovima („Sl. list Crne Gore“, br. 28/14).
10. Zakon o slobodnom pristupu informacijama („Sl. list Crne Gore“, br. 44/12).
11. Zakon o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG“ br. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06; „Sl. list Crne Gore“, br. 88/09, 03/10, 38/12, 10/14).
12. Zakon o inspeksijskom nadzoru („Sl. list RCG“ br. 39/03; „Sl.list Crne Gore“, br. 76/09, 57/11, 18/14, 11/15 i 52/16).
13. Zakon o opštem upravnom postupku („Sl. list RCG“ br. 60/03; „Sl. list Crne Gore“, br. 32/11).
14. Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG”, br. 064/17, 04/18, 063/18 i 11/19);
15. Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini („Službeni list CG”, br. 28/11, 01/14 i 02/18)
16. Zakon o komunalnim djelatnostima („Sl. list RCG“, br. 12/95).
17. Zakon o prevozu opasnih materija („Sl. list Crne Gore“, br. 33/14).
18. Zakon o zaštiti od nejonizujućih zračenja („Sl. list Crne Gore“, br. 35/2013).
19. Zakon o zaštiti i zdravlju na radu („Sl. list CG” br. 34/14)

20. Zakon o nacionalnim parkovima („Službeni list CG”, br. 28/14, 039/16);
21. Zakon o veterinarstvu („Sl. list CG”, br. 30/12, 48/15, 57/15, 52/16).
22. Uredba o klasifikaciji i kategorizaciji površinskih i podzemnih voda („Sl. list Crne Gore“, br. 02/07).
23. Uredba o graničnim vrijednostima emisija zagađujućih materija u vazduh iz stacionarnih izvora („Sl. list Crne Gore“, br. 25/12).
24. Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata („Sl. list CG”, br. 19/19).
25. Pravilnik o načinu i postupku mjerenja emisija iz stacionarnih izvora („Sl. list Crne Gore“, br. 39/13)
26. Pravilnik o kvalitetu i sanitarno tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda („Sl. list CG” br. 56/19).
27. Pravilnik o dozvoljenim količinama opasnih i štetnih materija u zemljištu i metodama za njihovo ispitivanje („Sl. list RCG“, br. 18/97).
28. Pravilnik o graničnim vrijednostima buke u životnoj sredini, načinu utvrđivanja indikatora buke i akustičnih zona i metodama ocjenjivanja štetnih efekata buke („Sl. list Crne Gore“, br. 60/11).
29. Pravilnik o graničnim vrijednostima parametara elektromagnetnog polja u cilju ograničavanja izlaganja populacije elektromagnetnom zračenju, („Sl. list Crne Gore“, br. 15/10).
30. Pravilnik o bližim karakteristikama lokacije, uslovima izgradnje, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija za otpad, stručnoj spremi, kvalifikacijama rukovodioca deponije i vrstama otpada i uslovima za prihvatanje otpada na deponiji, („Sl. list Crne Gore”, br. 31/13).
31. Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nus proizvodima životinjskog porijekla, higijensko i veterinarsko zdravstvenim uslovima za nus proizvode („Službeni list Crne Gore”, broj 8/20 od 14.02.2020.)
32. Pravilnik o higijenskim, veterinarsko-zdravstvenim i drugim uslovima za nus proizvode i objekte za preradu ili uništavanje nus proizvoda životinjskog porijekla („Službeni list CG”, broj 45/15, 8/20).
31. Pravilnikom o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada („Sl. list Crne Gore”, br. 50/12)

32. Pravilnik o načinu vođenja evidencije o izvorima nejonizujućih zračenja („Sl. list Crne Gore“, br. 56/2013).
33. Pravilnik o načinu i uslovima praćenja kvaliteta vazduha („Sl. list CG“, br. 21/11).
34. Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu „Sl. list RCG“, br. 20/07; „Sl. list CG“, br.47/13).
35. Odluka o utvrđivanju akustičkih zona na teritoriji Glavnog grada Podgorice ("Sl. list Crne Gore - opštinski propisi", br. 27/15 od 05.08.2015).
36. Belić.S , Belić.A .Savić.R (2005):Ekološki problem ili đubrivo, (1-144), Univerzitet u Novom Sadu, Novi Sad.
37. Kopija plana;
38. List nepokretnosti;
39. Tehnološki projekat „, ČZ “ D.O.O. PODGORICA (Belić.S , Belić.A, Novi sad, 2017).
40. Informacije o stanju životne sredine (Agencija za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore, 2018).
41. Seizmička rejonizacija Crne Gore (V. Radulović, B. Glavatović, M. Arsovski i V. Mihailov, 1982)
42. Fondovski materijal Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore
43. Fondovski materijal Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore
44. Fondovski materijal Eko –centra doo Nikšić
45. Internet: www.googleearth
46. Prostorno urbanistički plan Glavnog grada Podgorica, do 2025, godine (Glavni grad Podgorica, 2014).
47. Lokalni plan zaštite životne sredine za period 2019-2023, Podgorica 2019) .
48. Akcioni plan za biodiverzitet Glavnog grada Podgorice, Podgorica 2017).
49. Godišnji izvještaj o realizaciji programa monitoringa vazduha na teritoriji GLAVNOG GRADA PODGORICE u 2018/19.

PRILOG INOVIRANOG ELABORATA II

**PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA PROJEKAT
„POLJOPRIVREDNO GAZDINSTVO NA KOME FUNKCIONIŠE FARMA ZA
PROIZVODNJU KONZUMNIH JAJA, MASIMALNOG KAPACITETA 20 000
KOKA NOSILJA, NA KATASTARSKIM PARCELAMA BROJ 2596/2 I 2596/4 K.O.
DONJA GORICA , OPŠTINA PODGORICA“ NOSIOCA PROJEKTA „ ČZ “ D.O.O.
PODGORICA**

CRNA GORA
GLAVNI GRAD – PODGORICA
Sekretarijat za planiranje
prostora i održivi razvoj
Broj: UPI 08-331/20-81
Podgorica, 13. mart 2020. godine

Na osnovu člana 14 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG“, br. 75/18) i na osnovu člana 18 Zakona o upravnom postupku („Sl. list CG“, br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, postupajući u predmetu za odlučivanje o potrebi izrade elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu za projekat poljoprivredno gazdinstvo, po zahtjevu nosioca projekta „ČŽ“ d.o.o., iz Podgorice, donosi:

R J E Š E N J E

UTVRĐUJE se da je za projekat poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, maksimalnog kapaciteta 20 000 koka nosilja, na katastrskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4 KO Donja Gorica, u Podgorici, potrebna izrada elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu.

Nalaže se nosiocu projekta, „ČŽ“ d.o.o, iz Podgorice, da izradi Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za projekat poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, maksimalnog kapaciteta 20 000 koka nosilja, na katastrskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4 KO Donja Gorica, u Podgorici.

O b r a z l o ž e n j e

Sekretarijatu za planiranje prostora i održivi razvoj, Sektoru za održivi razvoj, dana 26. februara. 2020. godine, od strane nosioca projekta „ČŽ“ d.o.o., iz Podgorice, podniet je zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu za projekat poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, maksimalnog kapaciteta 20 000 koka nosilja, na katastrskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4 KO Donja Gorica, u Podgorici.

Uz navedeni zahtjev nosilac projekta je dostavio potrebnu dokumentaciju, čiji je sadržaj utvrđen Pravilnikom o sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za odlučivanje o potrebi izrade elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl.list CG“, broj 19/19), te su se stvorili uslovi za sprovođenje postupka odlučivanja.

Analizom zahtjeva nosioca projekta i podataka o predmetnoj lokaciji, karakteristikama i mogućim uticajima planiranog projekta, a uzimajući u obzir vrstu projekta i kriterijume propisane Uredbom o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu („Sl.list RCG“, broj 20/07 i „Sl.list CG“, broj 47/13, 53/14 i 37/18), utvrđeni su razlozi za donošenje ovog rješenja, te se konstatuje sljedeće:

- Predmetna lokacija se nalazi na katastarskoj parceli broj 2596/2 KO Donja Gorica, ukupne površine 1011,00 m². Na predmetnoj katastarskoj parceli se nalazi pomoćna zgrada površine 261,00 m² i livada 3.klase površine 750,00 m². Takođe, predmetna lokacija se nalazi i na katastarskoj parceli broj 2596/4 KO Donja Gorica, ukupne površine 1000,00 m². Na predmetnoj katastarskoj parceli se nalazi livada 3.klase površine 1000,00 m².
- Katastarske parcele broj 2596/2 i 2596/4 KO Donja Gorica nalaze se u prigradskom naselju Donja Gorica. Do istih se dolazi desnim skretanjem kod prodajnog objekta „Vencor“, pa potom lokalnim putem do predmetnog zemljišta koje je sa desne strane

asfaltnog puta uz direktnu konekciju s istim. Najbliže porodične kuće udaljene su 230 m sa jedne strane i 360 m sa druge strane uz asfaltni put. Najbliže rastojanje od kružnog toka na ulazu u Podgoricu (Cetinjski put, Nikšički put) je 3,7 km, a ako se ide magistralnim putem prema Cetinju udaljenost je 4,8 km. Univerzitet Donja Gorica i turistički kompleks „Verde“ su udaljeni oko 1,7 km od predmetne lokacije. Katastarske parcele se graniče s koritom rijeke Sitnice, koja se na udaljenosti od oko 4,3 km uliva u Moraču.

- Trenutno se na poljoprivrednom gazdinstvu nalazi farma za proizvodnju konzumnih jaja kapaciteta 8 500 koka nosilja, mada je planirano proširenje na 20 000 komada koka nosilja. Na poljoprivrednom gazdinstvu se nalaze tri objekta:
 - Objekat 1 – površine 261,00 m² - objekat u kome su smještene koke nosilje;
 - Objekat 2 – površine 118,71 m² - objekat u kome je smještena hran ai pomoćni materijal;
 - Objekat 3 – površine 40,25 m² - hangar za stajnjak;
- Objekti su u osnovi pravougaonog oblika, spratnosti P, sa kosim dvvodnim krovom, bez tavanice.
- Objekti za eksploataciju (proizvodnu fazu) konzumnih nosilja opremljeni su za prijem odgojenih kokica sa starošću 16. ili 18.nedelje života koje se drže za proizvodnju – nošenje konzumnih jaja. Trajanje eksploatacije je 12 – 16 mjeseci.

Shodno navedenom, treba imati u vidu da će se izradom elaborata procjene uticaja obezbijediti neophodni podaci, predvidjeti negativni uticaji projekta na životnu sredinu, utvrditi odgovarajuće mjere zaštite životne sredine i definisati program praćenja uticaja na životnu sredinu u toku izvođenja, funkcionisanja projekta kao i u slučaju havarije. U prilog navedenog ide i činjenica da su pored ostalog, elementi procjene uticaja upravo identifikacija mogućih negativnih uticaja na životnu sredinu, predlog odgovarajućih mjera i uslovi za sprečavanje odnosno ublažavanje ustanovljenih uticaja.

U postupku odlučivanja ovaj organ je shodno članu 13 navedenog Zakona, sproveo proceduru obavještanja zainteresovanih organa i organizacija i javnosti, pri čemu je omogućen javni uvid u podnesenu dokumentaciju i davanje mišljenja. U toku trajanja javnog uvida koji je trajao od 05.03.2020. do 13.03.2020. nije bilo zainteresovanih građana, niti pristiglih primjedbi.

Odredbama člana 14, definisano je da nadležni organ u roku od 4 radna dana nakon isteka roka za dostavljanje mišljenja zainteresovanih organa i organizacija i zainteresovane javnosti o podnijetom zahtjevu, odluči o potrebi izrade elaborata.

Nosilac projekta može, shodno odredbama člana 15 Zakona o procjeni uticaja podnijeti ovom Sekretarijatu zahtjev za određivanje obima i sadržaja elaborata procjene uticaja na životnu sredinu.

Na osnovu gore navedenog, a shodno podnesenom zahtjevu, Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, odlučio je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Pravna pouka: Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Glavnom administratoru u roku od 15 dana od dana dostavljanja istog.

Obradila
Maja Lakićević

Maja Lakićević

RUKOVOĐILAC SEKTORA
Dejan Mugoša

CRNA GORA
UPRAVA ZA NEKRETNINE

17600000395
101-956-7845/2020

UPRAVA ZA NEKRETNINE

**PODRUČNA JEDINICA
PODGORICA**

Broj: 101-956-7845/2020
Datum: 18.02.2020.
KO: DONJA GORICA

Na osnovu člana 173 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG" br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18), postupajući po zahtjevu , , za potrebe izdaje se

LIST NEPOKRETNOSTI 6441 - PREPIS

Podaci o parcelama									
Broj	Podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Bon. klasa	Površina m ²	Prihod
2596	4		25/186	17/10/2017	BUBICE	Livada 3. klase KUPOVINA		1000	5.70
Ukupno								1000	5.70

Podaci o vlasniku ili nosiocu			
Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Prava	Obim prava
1004974219017	ČELEBIĆ MILOVAN ŽELJKA BERSKA 31 Podgorica	Svojina	1/1

Ne postoje tereti i ograničenja.

Taksa naplaćena na osnovu Tarifnog broja 1, Zakona o administrativnim taksama ("Sl.list CG, br. 18/19) u iznosu od 0 eura. Naknada za korišćenje podataka premjera, katastra nepokretnosti i usluga, naplaćena na osnovu člana 174 Zakona o državnom premjeru i katastru nepokretnosti ("Sl. list RCG" br. 29/07, "Sl. list CG" br. 73/10, 032/11, 040/11, 043/15, 037/17 i 17/18) u iznosu od 3 eura.

Načelnik
Blažević, dipl.prav

Datum i vrijeme: 18.02.2020, 13:18:03

2531446

1 / 1

Korisnik: KORISNIK

Datum i vrijeme štampe: 16.04.2019 13:15

PODRUČNA JEDINICA
Podgorica

Datum: 16.04.2019 13:15

KO: DONJA GORICA

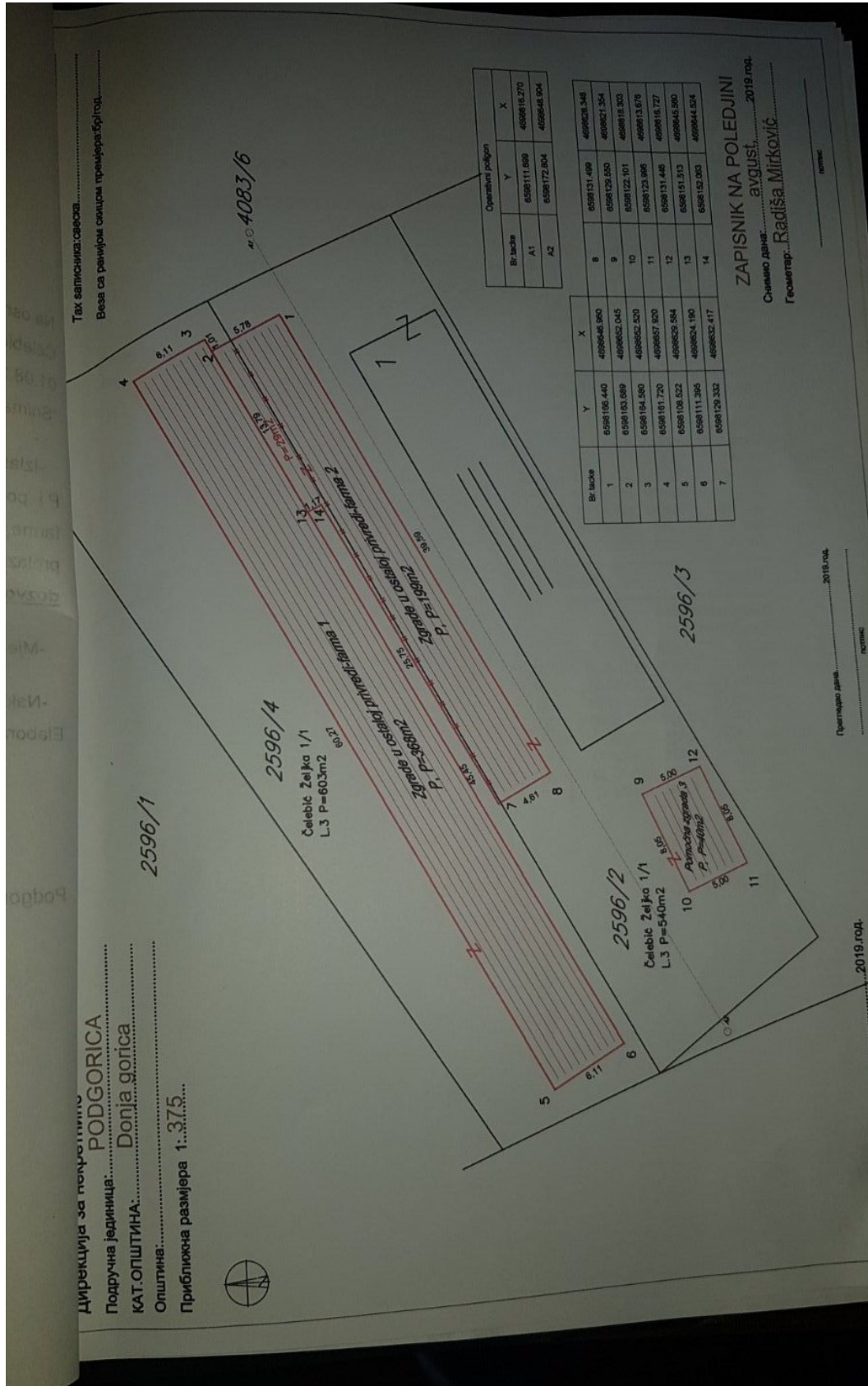
LIST NEPOKRETNOSTI 5618 - IZVOD

Podaci o parceli						
Broj/podbroj	Broj zgrade	Plan Skica	Datum upisa	Potes ili ulica i kućni broj	Način korišćenja Osnov sticanja	Površina m ²
2596/2	1			BUBICE	Pomoćna zgrada	261
2596/2				BUBICE	Livada 3. klase KUPOVINA	750
						1011

Podaci o vlasniku ili nosiocu prava			
Matični broj - ID broj	Naziv nosioca prava - adresa i mjesto	Osnov prava	Obi
*	ČELEBIĆ MILOVAN ŽELJKA	Svojina	

Podaci o objektima i posebnim djelovima objekta					
Broj/podbroj	Broj zgrade	Način korišćenja Osnov sticanja Sobnost	PD Godina izgradnje	Spratnost/ Sprat Površina	Osnov prav Vlasnik ili nosilac Adresa, Mje
2596/2	1	Pomoćna zgrada GRAĐENJE	0	PRIZEMNA ZGRADA 261	Svojina 1/1 ČELEBIĆ MILOVAN ŽELJKA

Ne postoje tereti i ograničenja.

„ČZ“ d.o.o.

Podgorica

Predmet: Zahtjev za dopunu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, na katastarskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4, K.O. Donja Gorica, Podgorica

U skladu sa zakonskim rješenjem, Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, formirao je Komisiju za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, na katastarskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4, K.O. Donja Gorica, Podgorica.

U postupku ocjene predmetnog Elaborata, a primjenjujući odredbe člana 22 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, Komisija je konstatovala da je isti neophodno izmijeniti i dopuniti.

Generalna konstatacija

Na osnovu uvida u Elaborat procjene uticaja na životnu sredinu za poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, na katastarskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4, K.O. Donja Gorica, Podgorica, može se konstatovati da je isti formalno izrađen u skladu sa Pravilnikom o bližoj sadržini elaborata procjene uticaja na životnu sredinu („Sl. list CG“, br. 19/19).

Međutim, predmetni dokument sadrži određene tehničke nedostatke i konstatacije koje je potrebno korigovati i uskladiti, a pojedina pitanja dodatno razraditi kako bi se adekvatno procijenili uticaji izgradnje i funkcionisanja planiranog objekta na životnu sredinu.

Pojedinačne primjedbe

- Potrebno je navesti da li je predmetni projekat u skladu sa prostorno-planskom namjenom lokacije na kojoj se realizuje.
- Pojedinačna poglavlja i odjeljke razmatranog dokumenta neophodno je sadržajno obraditi u skladu sa zahtjevima Pravilnika o bližoj sadržini elaborata. Navedeno podrazumijeva da konstatacije da je određeno pitanje, zahtjevano u okviru određenog segmenta, obrađeno u okviru drugog, nisu prihvatljive, npr. na str. 38 „Biodiverzitet Opisan u poglavlju 2.8.“, „6.6. Voda (hidromorfološke promjene, količina i kvalitet vodnih resursa sa posebnim osvrtom na ispuste otpadnih voda) Opisano u poglavlju 4.0.“, „6.7.Vazduh (kvalitet vazduha) Kvalitet vazduha opisan u poglavlju 4.0.“ i sl.
- S obzirom na činjenicu da se lokacija predmetnog projekta graniči sa koritom rijeke Sitnice, neophodno je, u odgovarajućim poglavljima elaborata, dati jasan

prikaz mogućih uticaja realizacije projekta na pomenutu rijeku i u tom smislu definisati odgovarajuće mjere prevencije, ublažavanja i zaštite. S tim u vezi, posebno je značajno navesti udaljenost rijeke od septičke jame i osočne jame, karakteristike navedenih objekata i prihvatljivost odnosno usklađenost sa relevantnom zakonskom regulativom. Osim toga, s obzirom na to da je predviđeno da se tečni otpad nastao pražnjenjem vodonepropusne osočne jame, cistijernom investitora rasipa na sopstvenom poljoprivrednom zemljištu, potrebno je objasniti da li postoji opasnost da se tečni otpad nađe u obližnjoj rijeci.

- Na str. 40 i 74 navedeno je „Predmetna lokacija nalazi se u naselju Dajbabe, koje po površini jedno od većih podgoričkih naselja. Prostor oko predmetne lokacije je nenaseljen.. Posljednjih godina je u ovom dijelu podgoričkog naselja intenzivirana je izgradnja poslovnih objekata.“. Datu konstataciju potrebno je izostaviti i konkretizovati podatke o naseljenosti predmetne lokacije i okruženja iste.
- Na strani 25 elaborata konstatovano je „Na poljoprivrednom gazdinstvu nosioca projekta „ČZ“ D.O.O. PODGORICA, planirano je proširenje kapaciteta na 20 000 komada koka nosilja. IPARD podrškom, planirano je proširenje kapaciteta čak na 25 000 komada koka nosilja.“. Neophodno je precizirati, u ovom i u okviru ostalih segmenata elaborata, u kojem obimu će se proširiti postojeći kapaciteti na poljoprivrednom gazdinstvu – na 20 000 ili na 25 000 i pojasniti da li su postojeći prostorni i organizacioni kapaciteti gazdinstva, poput hangara za odlaganje izmeta i sl., dovoljni za planirano povećanje kapaciteta jata.
- Na strani 46 *Oprema za kavezno držanje* potrebno je izvršiti terminološko usklađivanje sa propisom kojim je uređena bezbjednost hrane u Crnoj Gori. Odredbe Direktive br.1999/74 EZ prenešene su u crnogorsko zakonodavstvo.
- Na strani 55 *Električna energija* potrebno je objasniti da li usled nestanka električne energije postoji rezervno napajanje objekta, a sve u vezi *Opreme za održavanje potrebnog ambijenta* na strani 48 (Kombitunel ventilacija odnosno izvlačenje štetnih gasova, dovođenja svježeg vazduha, održavanje temperature i dr.).
- Na strani 59 *Uginule koke nosilje* potrebno je prikazati kopiju ugovora sa porodicom Mugošom (iz elaborata se ne vidi ime Mugoše) o zbrinjavanju uginulih koka nosilja u jamu grobnicu, s obzirom da je po Zakonu o veterinarstvu propisana obaveza lokalne uprave da, ako nije uspostavljeno sakupljanje i uništavanje nus proizvoda, da je jedinica lokalne samouprave dužna da obezbijedi vršenje tih poslova na drugi način, u skladu sa zakonom, a sve u vezi *Mjera zaštite koje se sprovode za uginule jedinke* na strani 90, i *Uslova za jame grobnice* na strani 91.
- U okviru poglavlja 5, shodno relevantnim legislativnim odredbama, potrebno je navesti pregled i opis mogućih alternativa, koje su relevante za predmetni

projekat. Konstatacije da su određena pitanja, zahtjevana u okviru ovog poglavlja, opisana u okviru drugih poglavlja, nisu prihvatljiva, kao ni prikaz monitoringa koji će se realizovati a koji treba navesti u drugom, za to predviđenom, segmentu elaborata. Navedene konstatacije nisu alternative i u tom smislu treba izvršiti korekciju.

- Potrebno je navesti udaljenost jame grobnice i način transporta uginulih kokošaka do iste.
- Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila treba kanalisati i preko separatora naftnih derivata odvoditi u upojni bunar. Izabrani separator mora da ima učinak prečišćavanja prema normi EN858-1 za klasu 1 sa količinom mineralnih ulja u prečišćenoj vodi < 5mg/l. Otpadne vode nakon prečišćavanja moraju ispunjavati vrijednosti definisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda. Izdvojena ulja i goriva iz separatora kao opasni otpad privremeno treba odlagati u posebnu hermetički zatvorenu burad i iste skladištiti na prostoru zaštićenom od atmosferskih padavina. Mulj iz separatora kao opasni otpad predaje se ovlašćenoj firmi za zbrinjavanje opasnog otpada. Obaveza je Nosioca projekta da sklopi ugovor za pružanje ove usluge sa ovlašćenom firmom. Obaveza je vlasnika opasnog otpada da vodi evidenciju sakupljanja i odvoza opasnog otpada.
- U Elaboratu nije navedeno na koji način je planirano eventualno gašenje požara, tj. da li postoji hidrantska mreža. U poglavlju 8.2 Mjere koje će se preduzeti u slučaju udesa (akcidenta) tj. mjere za slučaj da dođe do požara je navedeno šta treba preduzeti u slučaju požara, ali u Elaboratu nije navedeno šta je predviđeno u objektu, pa je u tom smislu neophodno izvršiti dopunu.
- U dijelu Elaborata koji se odnosi na opis segmenata životne sredine, preciznije Biodiverzitet, obrađivač navodi izvore podataka značajno ranijeg datuma (2009.), pri čemu nije koristio Akcioni plan za biodiverzitet Glavnog grada iz 2017. godine, kao ni Lokalni plan zaštite životne sredine za period 2019-2023. Takođe, ukazujemo da se monitoring kvaliteta vazduha realizuje i na lokalnom nivou a izvještaji o istom dostupni su na sajtu Grada.
- Poglavlje 8. neophodno je sveobuhvatno preformulisati odnosno uobličiti na način da se istim definišu, nedvosmisleno, konkretne mjere, relevantne za prirodu i obim predmetne djelatnosti, a koje će nosilac projekta biti u obavezi da implementira. Navedeno, između ostalog, podrazumijeva da je pomenuto poglavlje neophodno osloboditi uopštenih navoda odnosno iste primjereno preformulisati. U tom smislu, izdvajamo sljedeće:
 - o „sve aktivnosti koje su određene kroz lokalne planove najvišeg reda, treba ispoštovati i nove aktivnosti usaglasiti sa datom planerskom dokumentacijom višeg stepena“, „ispoštovati sve regulative koje su vezane za granične vrednosti intenziteta određenih faktora kao što su buka, zagađenje vazduha, zagađenje voda i dr. mjere zaštite treba da

određene izdvojene uticaje dovedu na nivo dozvoljenog intenziteta u okviru konkretnog investicionog poduhvata" – nosilac projekta, imajući u vidu prirodu i obim djelatnosti koju obavlja, nije u obavezi da ispoštuje „sve aktivnosti koje su određene planovima najvišeg reda" ni „sve regulative koje su vezane za granične vrijednosti inteziteta određenih faktora".

- o Stavke numerisane brojevima 13, 14, 15, 16, 17, 18, na str. 89 i 90, predstavljaju opšte navode, te je iste, ukoliko su, u smislu podataka koje sadrže, relevantne za predmetni projekat, potrebno preformulisati i navesti u obliku mjera kojih je nosilac projekta dužan da se pridržava.
- Obradivač se poziva na Pravilnik o higijenskim, veterinarsko – zdravstvenim i drugim uslovima za nus proizvode i objekte za preradu i uništavanje nus proizvoda životinjskog porijekla i Pravilnik o klasifikaciji i postupanju sa nus proizvodima životinjskog porijekla i metodama prerade nus proizvoda, oba iz 2015. godine. S obzirom da su oba pravilnika izmijenjena i dopunjena 2020. godine, potrebno je pozvati se, sadržajno i formalno, na aktuelni legislativni okvir.

Uzimajući u obzir navedeno, Komisija zahtijeva da se izvrši izmjena i dopuna Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, na katastarskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4, K.O. Donja Gorica, Podgorica, u roku do 15 radnih dana od dana prijema ovog zahtjeva, te da se tako izmijenjeni i dopunjeni Elaborat dostavi Sekretarijatu u jednoj štampanoj i jednoj elektronskoj verziji.

Podgorica, 24.08.2020. godine

V.D. POMOĆNIKA SEKRETARA

Branka Knežević

„ČZ“ d.o.o.

Podgorica

Predmet: Zahtjev za dopunu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, na katastarskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4, K.O. Donja Gorica, Podgorica

U skladu sa zakonskim rješenjem, Sekretarijat za planiranje prostora i održivi razvoj, formirao je Komisiju za ocjenu Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, na katastarskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4, K.O. Donja Gorica, Podgorica.

U postupku ocjene predmetnog Elaborata, a primjenjujući odredbe člana 22 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, Komisija je konstatovala da je isti neophodno izmijeniti i dopuniti.

Sagledavanjem korigovane dokumentacije, utvrđeno je da je predmetni Elaborat u određenoj mjeri izmjenjen u skladu sa zahtjevima za izmjenama i dopunama iznijetim u prethodnom izvještaju.

Međutim, određena pitanja od značaja nisu elaborirana na odgovarajući način, preciznije:

- U prethodnom izvještaju zahtjevano je da se, s obzirom na činjenicu da se lokacija predmetnog projekta graniči sa rijekom Sitnicom, jasno prikažu mogući uticaji realizacije projekta na pomenutu rijeku i u tom smislu definišu odgovarajuće mjere prevencije, ublažavanja i zaštite. Posebno je istaknuta potreba da se navede udaljenost septičke jame i osočne jame od rijeke. Primjedba je djelimično usvojena, međutim određeni elementi od značaja su izostali. Elaborat ne sadrži podatke o tome na kojoj udaljenosti od riječnog toka se nalaze ostali objekti koji su sastavni dio poljoprivrednog gazdinstva, da li je u pitanju udaljenost koja je prihvatljiva shodno legislativnim odredbama i osjetljivosti predmetnog područja i sl., pa je u tom smislu neophodno izvršiti dopunu.
- Prema navodima u dopunjenom elaboratu „*Područje oko rijeke Sitnice, predstavlja lokalitet na kojem su zastupljena vodena i vlažna staništa. Najreprezentativnija ovakva staništa se nalaze na području Mareze uključujući rijeku Maticu odnosno Sitnicu kako se naziva njeni donji dio toka, a zatim područja Skadarskog jezera tj. širi prostor ušća rijeke Morače (Malo Blato, ušće rijeke Morače, Vranjina). Ova staništa su istovremeno reproduktivni centri vodozemaca i hranilište za brojne druge grupe životinja. Svi vodotoci u kojima se povremeno ili stalno zadržava voda imaju ulogu reproduktivnih centara i predstvaljaju sklonište za brojne akvatične i semiakvatične vrste tokom intezivnih padavina.*“. Međutim, dokument ne sadrži podatke o vrstama i gustini njihovih populacija koje naseljavaju predmetni lokalitet, uticaje koje

predmetni projekat može imati na faunu i na stanište koje, kako se i u samom elaboratu navodi, predstavlja reproduktivne centre vodozemaca i drugih brojnih grupa životinja što dodatno potvrđuje značaj datog lokaliteta. Konstatacija „*Prevazilaženje negativnog uticaja na ekosistem, postići će se oplemenjivanjem predmetne lokacije vegetacijom autohtonog porijekla i ocuvanjem i održavanjem postojeće vegetacije.*“, u okviru poglavlja 7.0 Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu, ne predstavlja zahtjevani opis uticaja na ekosisteme i u tom smislu je neophodno izvršiti korekciju i dopunu. Konstataciju na strani 79 „*Funkcionisanje projekta nema negativan uticaj na fizički uticaj zemljišta.*“ potrebno je preformulisati.

- Primjedba “*U okviru poglavlja 5, shodno relevantnim legislativnim odredbama, potrebno je navesti pregled i opis mogućih alternativa, koje su relevante za predmetni projekat. Konstatacije da su određena pitanja, zahtjevana u okviru ovog poglavlja, opisana u okviru drugih poglavlja, nisu prihvatljiva, kao ni prikaz monitoringa koji će se realizovati a koji treba navesti u drugom, za to predviđenom, segmentu elaborata. Navedene konstatacije nisu alternative i u tom smislu treba izvršiti korekciju.*” nije adekvatno uzeta u obzir prilikom korekcije predmetne dokumentacije. Naime, poglavlje 5 i dalje sadrži konstatacije koje nisu alternativa već ukazuju na karakteristike projekta ili upućuju na druga poglavlja elaborata. Poglavlje je neophodno korigovati u skladu sa odredbama Pravilnika o o bližoj sadržini elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu, kojim je definisano da „*Opis mogućih alternativa sadrži pregled i opis alternativa, koje se odnose na nacrt projekta, tehnologiju, lokaciju, veličinu i obim projekta koje je nosilac projekta analizirao, a koje su relevantne za predloženi projekat i njegove posebne karakteristike.*”
- Elaborat nije korigovan u skladu sa primjedbom „*Atmosferske vode sa platoa oko objekta i parkinga za vozila treba kanalisati i preko separatora naftnih derivata odvoditi u upojni bunar. Izabrani separator mora da ima učinak prečišćavanja prema normi EN858-1 za klasu 1 sa količinom mineralnih ulja u prečišćenoj vodi < 5mg/l. Otpadne vode nakon prečišćavanja moraju ispunjavati vrijednosti definisane Pravilnikom o kvalitetu i sanitarno-tehničkim uslovima za ispuštanje otpadnih voda, načinu i postupku ispitivanja kvaliteta otpadnih voda i sadržaju izvještaja o utvrđenom kvalitetu otpadnih voda. Izdvojena ulja i goriva iz separatora kao opasni otpad privremeno treba odlagati u posebnu hermetički zatvorenu burad i iste skladištiti na prostoru zaštićenom od atmosferskih padavina. Mulj iz separatora kao opasni otpad predaje se ovlašćenoj firmi za zbrinjavanje opasnog otpada. Obaveza je Nosioca projekta da sklopi ugovor za pružanje ove usluge sa ovlašćenom firmom. Obaveza je vlasnika opasnog otpada da vodi evidenciju sakupljanja i odvoza opasnog otpada.* „, obrazloženje neprihvatanja iste nije adekvatno i u tom smislu potrebno je izvršiti zahtjevanu dopunu.
- Način transporta uginulih kokošaka do jame grobnice nije adekvatno prikazan i u tom smislu je neophodno dopuniti predmetni elaborat.
- Primjedba “*U Elaboratu nije navedeno na koji način je planirano eventualno gašenje požara, tj. da li postoji hidrantska mreža. U poglavlju 8.2 Mjere koje će se preduzeti u slučaju udesa (akcidenta) tj. mjere za slučaj da dođe do požara je navedeno šta treba preduzeti u slučaju požara, ali u Elaboratu nije navedeno šta je predviđeno u objektu, pa je u tom smislu neophodno izvršiti*

dopunu." nije prihvaćena, nije dato adekvatno obrazloženje neprihvatanja i u tom smislu neophodno je korigovati odnosno dopuniti predmetni dokument shodno zahtjevanom.

Uzimajući u obzir navedeno, Komisija zahtijeva da se izvrši izmjena i dopuna Elaborata procjene uticaja na životnu sredinu za poljoprivredno gazdinstvo na kome funkcioniše farma za proizvodnju konzumnih jaja, na katastarskim parcelama broj 2596/2 i 2596/4, K.O. Donja Gorica, Podgorica, u roku do 10 radnih dana od dana prijema ovog zahtjeva, te da se tako izmijenjeni i dopunjeni Elaborat dostavi Sekretarijatu u jednoj štampanoj i jednoj elektronskoj verziji.

Podgorica, 24.09.2020. godine

V.D. POMOĆNIKA SEKRETARA
Branka Knežević

